

Bostadsförsörjning för nyanlända

**Izabelle Ahlfors
Ebba Ullbrand**

Fastighetsvetenskap, Institutionen för Teknik och Samhälle
Lunds Tekniska Högskola, Lunds Universitet

Copyright © Izabelle Ahlfors och Ebba Ullbrand, 2018

Båda författarna har gemensamt bidragit till hela examensarbetet.

Fastighetsvetenskap
Institutionen för Teknik och samhälle
Lunds Tekniska Högskola
Lunds Universitet
BOX 118
221 00 Lund

ISRN/LUTVDG/TVLM/18/5408 SE

Bostadsförsörjning för nyanlända

Housing provision for immigrants

Examensarbete utfört av/Master of Science Thesis by:

Izabelle Ahlfors, Civilingenjörsutbildning i Lantmäteri, LTH, Lunds Universitet
Ebba Ullbrand, Civilingenjörsutbildning i Lantmäteri, LTH, Lunds Universitet

Handledare/Supervisor:

Fredrik Kopsch, Universitetslektor, Fastighetsvetenskap, LTH, Lunds Universitet

Examinator/Examiner:

Åsa Hansson, Universitetslektor och docent inom Nationalekonomi,
Fastighetsvetenskap, LTH, Lunds Universitet

Opponent/Opponent:

Stina Karpmyr, Civilingenjörsutbildning i Lantmäteri, LTH, Lunds Universitet
Sigrid Skarsgård, Civilingenjörsutbildning i Lantmäteri, LTH, Lunds Universitet

Nyckelord:

Bostadsförsörjning, nyanlända, integration, segregation, flyktingar, asylsökande

Keywords:

Housing, immigrants, integration, segregation, refugees, asylum seekers

Abstract

During the last 10 years approximately one million people have applied for asylum in Sweden and 163 000 only during the big stream of immigrants in 2015. This put a huge pressure on the Swedish management of immigrants and the housing for this group of people. The 1st of March 2016 the Swedish Government introduced a law where the Swedish municipalities are obligated to receive a certain number of immigrants. With this master thesis, the authors study housing for immigrants both historically and in modern time. Through a series of methods, the authors also enlighten the issues connected to housing for immigrants and proposals for improvements.

The responsibility of housing for immigrants is divided between the Swedish Migration Agency, the Swedish Public Employment Service and the County Administrative Boards. The Swedish Migration Agency's mission is to receive immigrants at arrival and provide temporary housing during the asylum period. At the end of the asylum period in the cases where the asylum seekers received residence permits, the immigrants are assigned to different counties and then to the municipalities of the county depending on labor conditions, population size, total amount of received refugees and the extent of asylum seekers in the municipality.

During the period of this study, the municipalities of Sweden were asked to participate in a survey. The survey provided answers on how municipalities have been working with housing for immigrants since 2015, which problems they have been experiencing and proposals for improvement. The most common problems were the lack of tenancies and the fact that a couple of municipalities have a problem with residents moving away due to a lack of attractiveness and geographical location. Public housing is an important key for succeeding with housing for immigrants. It is obvious that municipalities without public housing have larger difficulties with providing housing for this group of people.

Another part of the study consisted in observing the extent of discrimination in the Swedish rental market. The method used was an experiment made on Blocket.se where four fictitious characters with different ethnicities and gender applied for rental objects within the Swedish borders. The result indicated that the foreign man got 33 % less response than the Swedish woman. Therefore, it is safe to say that the responsibility of housing for immigrants should not be put in the hands of the immigrants since ethnical discrimination exists in the rental housing market.

The authors of this report believe that expanding the housing stock by building new houses is one of the most important proposals for improvement because of the increasing population. However, it is important to build in the right way and for different groups of people by alternative pricing and forms of tenure. If this work, moving chains can be stimulated as well as counteracting segregation. It is also of importance that the existing property stock is being used in the most efficient way, because building new houses can be very time consuming. It is also a long term working

progress with attracting more municipalities in order to receive a more geographically distribution of refugees and counteract residents moving away from municipalities after the establishment period. It is significant that immigrants are seen as a population category only during the establishment period who thereafter have the same needs and recourses as the rest of the population.

We want to clarify that we are very impressed with the work the Swedish municipalities put into housing for refugees. With the given conditions every municipality have done their best considering their competences.

Sammanfattning

Under de senaste 10 åren har cirka en miljon människor sökt asyl i Sverige varav hela 163 000 enbart under 2015 när den stora flyktingvågen tog fart i världen. Detta satte stor press på Sveriges hantering av flyktingar och framförallt kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Den 1 mars 2016 införde regeringen beslutet att kommunerna är skyldiga att ta emot ett visst antal nyanlända i syfte att ge dem bostad enligt bostadsförsörjningslagen. Syftet med detta examensarbete är att studera hur bostadsförsörjningen för nyanlända har fungerat både historiskt och i modern tid och genom ett antal olika metoder belysa de problemställningar som finns idag. Med detta resultat togs åtgärdsförslag fram för hur man kan arbeta med frågan på ett bättre sätt fortsättningsvis.

Idag är ansvaret för bosättning av nyanlända fördelat mellan Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och länsstyrelserna. Det är Migrationsverkets uppgift att ta emot flyktingar när de anländer till Sverige och förse dessa med boende under deras asylperiod. När denna löper ut och i de fall de asylsökande har fått beviljat uppehållstillstånd anvisas dessa till olika län som därefter anvisar till länets olika kommuner beroende på arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantaget mottagande av nyanlända samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen.

Under studiens gång gjordes en enkätundersökning där Sveriges samtliga kommuner blev tillfrågade att medverka. Undersökningen gav svar på hur kommunerna försett nyanlända med bostäder sedan flyktingströmmen 2015, vad de upplevt för problem samt förbättringsförslag. De främsta problemen som skildrades var bland annat bristen på hyresrätter samt att en del kommuner brottas med utflyttning på grund av en bristande attraktivitet i olika hänseenden så som arbetsmarknad och geografiskt läge. Allmännyttan är en viktig framgångsfaktor för en lyckad bostadsförsörjning så i de kommuner där kommunala bostadsbolag saknas finns en uppförbacke då det är det vanligaste sättet att förse nyanlända med bostäder.

En annan del av studien bestod av att undersöka om och i vilken omfattning diskriminering förekommer på hyresmarknaden. Detta genomfördes som ett experiment på förmedlingssajten Blocket.se där fyra fiktiva karaktärer med olika etniciteter och kön svarade på utannonserade bostäder runt om i Sverige. Resultatet visade att den utländska mannen fick 33 % färre svar än den svenska kvinnan. Med hänsyn till detta drogs slutsatsen att ansvaret för nyanländas bostadsförsörjning inte bör läggas i de nyanländas händer då det förekommer etnisk diskriminering på hyresmarknaden.

Författarna av denna rapport tror att nyproduktion är ett av de viktigaste åtgärdsförslagen i och med en ökande befolkning. Däremot är det viktigt att det byggs på rätt sätt och för olika målgrupper genom alternativa prisgrupper och upplåtelseformer. Om detta uppnås kan vi både stimulera flyttkedjor samtidigt som

Bostadsförsörjning för nyanlända

segregation motverkas. Med det sagt är det också väsentligt att nyttja beståndet bättre då nyproduktion är en process som är tidskrävande. Det är också viktigt att det sker ett långsiktigt arbete i att göra kommunerna mer attraktiva så vi får en bättre geografisk spridning av nyanlända och motverkar utflyttningsproblem efter nyanländas etableringstid. Slutligen skall poängteras att invandrare enbart bör ses som en befolkningskategori under etableringstiden och därefter har samma behov och resurser som resten av befolkningen.

Vi vill förtydliga att vi är väldigt imponerade av det arbete med bostadsförsörjning för nyanlända som Sveriges kommuner lagt ned. Med förutsättningarna som getts har alla gjort sitt yttersta utifrån sina kompetenser.

Förord

Med detta examensarbete avslutar vi fem års studier på civilingenjörsprogrammet inom lantmäteri vid Lunds Tekniska Högskola. Arbetet motsvarar 30 högskolepoäng och har genomförts under våren 2018 på avdelningen för Fastighetsvetenskap.

Arbetet har gett oss värdefulla lärdomar och insikter inför framtiden. Vi valde ett ämne med stor betydelse för oss båda där vi hämtat motivation och inspiration för att kämpa vidare i gråa stunder. Det har varit en spännande och utmanande period där vi stöttat och pushat varandra för att uppnå det resultat som examensarbetet utmynnade i.

Vi vill uttrycka ett särskilt stort tack till vår handledare Fredrik Kopsch för ditt stöd och engagemang i detta examensarbete. Från vår idé om ämne har du hjälpt oss utforma arbetet och uppmuntrat oss till att prestera ännu bättre. Ditt intresse för ämnet och dina tidigare rapporter inom liknande ämnen har varit en stor inspirationskälla och motiverat oss från start till slut.

Vi vill även rikta ett tack till Johan Kihlberg på Boverket som deltog i vår intervju gällande Boverkets roll och perspektiv på bostadsförsörjning för nyanlända, där vi fick värdefull input inför vårt fortsatta arbete. Vi vill även tacka alla de kommuner som tog sig tid att delta i vår enkätundersökning och studie. Utan era ståndpunkter och idéer hade examensarbetet inte blivit detsamma. Ännu ett tack till Christopher Nilsson för dina kunskaper inom programmering som gjorde vår blocketundersökning betydligt enklare.

Avslutningsvis vill vi återigen tacka alla som hjälpt oss på vägen samt vänner och familj som följt och stöttat oss under arbetets gång.

Stort tack!

Izabelle Ahlfors

Ebba Ullbrand

Lund den 27 april 2018

Författningar och förkortningar

Författningar

Bosättningslagen	Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning
Etableringslagen	Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare
Kommunallagen	Kommunallagen (1991:900)
PBL	Plan- och bygglagen (2010:900)
Socialtjänstlagen	Socialtjänstlagen (2001:453)

Förkortningar

ABO	Anläggningsboende
ABE	Externt anläggningsboende
ABT	Tillfälliga asylboenden som Migrationsverket upphandlar
AMS	Arbetsmarknadsmyndigheterna
BRF	Bostadsrättsförening
CSN	Centrala studiestödsnämnden
EBO	Eget boende
GEBO	Godkänt eget boende
HVB	Hem för vård eller boende
IS	Islamska Staten
MKB	Miljökonsekvensbeskrivning
PROP.	Proposition
SABO	Sveriges Allmännyttiga Bostadsbolag
SCB	Statistiska centralbyrån
SFI	Svenska för invandrare
SKL	Sveriges kommuner och landsting
VEBO	Värdigt eget boende

Definitioner

Ankomstkommun När ett ensamkommande barn ansöker om asyl i Sverige får barnet ett tillfälligt omhändertagande och boende i den kommun som barnet inleder sin kontakt med svenska myndigheter (Migrationsverket, 2018a).

Anläggningsboende, ABO Boende som Migrationsverket erbjuder asylsökande under tiden denne väntar på beslut på sin asylansökan, ofta en lägenhet i ett hyreshus (Migrationsverket, 2016a).

Anvisning Anvisningen hamnar hos den kommun som för tillfället har lägst måluppfyllelse, såvida inte en annan kommun anmält en ledig plats som matchar det aktuella barnets ålder och kön eller om barnet har en stark anknytning till en annan kommun (Migrationsverket, 2018a).

Anvisningskommun Den kommunen som tar emot nyanlända efter erhållen anvisning från Migrationsverket. Det kan både vara asylsökande och barn som fått uppehållstillstånd (Migrationsverket, 2016a).

Asylsökande Person som tagit sig till Sverige och sökt skydd. Hen har inte fått ett slutligt svar på sin asylansökan. Under tiden som en asylansökan prövas är den asylsökande inskriven i Migrationsverkets mottagningssystem och erhåller ett LMA-kort. LMA står för Lagen om mottagande av asylsökande och kortet är ett bevis på att hen har rätt att vara i Sverige (Migrationsverket, 2016a).

Bostadsförsörjning Kommuner förser kommuninvånare med bostäder enligt bostadsförsörjningslagen (Boverket, 2017).

Eget boende, EBO Den asylsökande kan välja att ordna boende på egen hand, så kallat eget boende (Migrationsverket, 2016a).

Ensamkommande barn Ett barn under 18 år som utan sina föräldrar eller någon annan vuxen person som har trätt in i föräldrarnas ställe kommer till Sverige. Det gäller även barn som efter ankomsten till Sverige står utan ställföreträdare (Migrationsverket, 2016a).

Flykting En person som flyr från väpnade konflikter eller förföljelse (UNHCR, 2018).

Flyktingkvot Det antal flyktingar som Migrationsverket under ett år ska föra till Sverige för bosättning här. Beslutas av regeringen (Migrationsverket, 2016a).

Migrant En person som väljer att flytta på annan grund än väpnade konflikter eller förföljelse. Det kan bero på hoppet om ett bättre liv, arbete, utbildning, återförening med sin familj m.m. Migranter får till skillnad från flyktingar skydd från sin egen regering om de väljer att återvända hem (UNHCR, 2018).

Nyanländ Person som mottagits i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd för bosättning på grund av skyddsskäl och fått svenskt personnummer. Anhöriga till denna person anses också vara nyanlända. En person är nyanländ under tiden som hen omfattas av lagen om etableringsinsatser (två till tre år) (Migrationsverket, 2016a).

Innehållsförteckning

1 Inledning	17
1.1 Bakgrund.....	17
1.2 Syfte och frågeställningar	18
1.3 Metod	18
1.3.1 Teoristudie	18
1.3.2 Enkätundersökning.....	19
1.3.3 Fältexperiment	19
1.3.4 Intervju.....	19
1.4 Avgränsningar och felkällor.....	20
1.5 Disposition	20
2 Tidigare studier	22
2.1 Discrimination in the rental housing market: A field experiment on the Internet, 2008.....	22
2.2 Discrimination in the Housing Market as an Impediment to European Labour Force Integration: The Case of Iceland, 2017.....	22
2.3 How important is access to jobs? Old question— improved answer.....	23
2.4 Housing Segregation, Negro Employment, and Metropolitan Decentralization, 1968.....	23
2.5 Etnisk diskriminering på svensk arbetsmarknad – resultat från ett fältexperiment, 2007	24
2.6 Bosättningslagen i praktiken, 2018.....	24
3 Historisk återblick	26
3.1 Flyktingströmmar.....	26
3.1.1 Invandring mellan 1900–1990	26
3.1.2 Kalla kriget och Balkanupplösningen	27
3.1.3 2010-talet	27
3.2 Bostadsmarknadens historia.....	28
3.3 Historisk bostadsförsörjning för nyanlända	29
3.4 Händelser av vikt för Sveriges migration genom åren.....	29
4 Ansvarsuppgifter vid migration	31
4.1 Bosättningslagen	31

Bostadsförsörjning för nyanlända

4.1.1 Länstal och kommunal.....	31
4.2 Nationell nivå – Regering, riksdag, Migrationsverket och Boverket.....	32
4.2.1 Regering och Riksdag.....	32
4.2.2 Migrationsverket.....	32
4.2.3 Boverket.....	33
4.3 Regional nivå – Länsstyrelserna.....	33
4.4 Lokal nivå – Kommunerna.....	33
5 Bostadsförsörjning.....	34
5.1 Bostadssituationen.....	34
5.2 Bosättning av nyanlända.....	35
5.2.1 Eget boende, EBO.....	36
5.2.2 Anläggningsboende, ABO.....	36
5.2.3 Boverkets rapport - Boendesituationen för nyanlända.....	38
6 Integration och segregation.....	39
6.1 Integration.....	39
6.1.1 Etablering.....	39
6.2 Segregation.....	40
6.2.1 Thomas Shillings segregationsmodell.....	40
6.2.2 Tieboutmodellen.....	41
6.2.3 Boendesegregering.....	42
6.2.4 Mismatch-hypotesen.....	43
6.3 Bostadsmarknadens funktionssätt.....	43
6.3.1 Upplåtelseformer.....	43
6.3.2 Prisbildning för ägda småhus och bostadsrätter.....	44
6.3.3 Prisbildning för hyresrätter.....	44
7 Planprocessen.....	46
7.1 Planering.....	46
7.1.1 Översiktsplanering.....	46
7.1.2 Detaljplanering.....	46
7.1.3 Bygglov.....	46
7.2 Processen.....	46
8 Fältexperiment.....	48

Bostadsförsörjning för nyanlända

8.1 Bostadsförsörjning för nyanlända – en enkätundersökning	48
8.1.1 Tillvägagångssätt	48
8.1.2 Resultat och analys.....	48
8.2 Diskriminering på hyresmarknaden – ett fältexperiment.....	58
8.2.1 Tillvägagångssätt	58
8.2.2 Resultat och analys.....	60
8.3 Intervju med Johan Kihlberg.....	70
8.3.1 Resultat	70
8.3.2 Analys	72
9 Diskussion.....	74
10 Slutsats	88
11 Referenser	92

1 Inledning

I detta kapitel presenteras studiens bakgrund, syfte, frågeställningar, genomförandemetod samt avgränsningar och felkällor.

1.1 Bakgrund

Under 2015 sökte nästan 163 000 människor asyl i Sverige varav ca 35 000 var ensamkommande barn. Det satte stor press på Sveriges hantering av flyktingar och Sverige tog därför beslutet tillsammans med ett antal andra europeiska länder att tillfälligt återinföra gränskontroller mellan slutet av 2015 och början av 2016. Regeringens syfte med denna åtgärd var att öka effektiviteten i asylprocessen samt minska trycket på Migrationsverkets boenden. I april 2016 beslutades att Sverige under en treårsperiod skulle minska nivån på asylmottagandet till EU:s minimumnivå. Efter två år ska en utvärdering avgöra om den tillfälliga sänkningen ska återgå till ursprunglig nivå eller om den bör ligga kvar (Regeringen, 2017).

I mars 2016 infördes beslutet att kommunerna är skyldiga att ta emot ett antal nyanlända i syfte att ge dem bostad. Antalet i varje kommun beror på arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen (Regeringen, 2017).

Som ett resultat av regeringens åtgärder och politiska förändringar sjönk antalet asylsökande med 82 % till 29 000 människor under 2016. Majoriteten av asylsökande under 2015-2017 kom från Syrien, Afghanistan, Eritrea och Irak, varav flest kom från Syrien. Andelen bifall bland asylansökningarna uppgick till 55 % 2015 (Migrationsverket, 2016b), 60 % 2016 (Migrationsverket, 2017b) och 33 % 2017 (Migrationsverket, 2018d). Migrationsverket bedömer i sin senaste prognos att mellan 19 000 - 42 000 personer kommer söka asyl i Sverige under 2018 (Regeringen, 2017).

Den 20 januari 2017 blev Sverige för första gången tio miljoner folkbokförda invånare (SCB, 2017a). I Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos beräknas att Sveriges folkmängd kommer nå 12 miljoner 2043. Det är en ökning om ca 77 000 människor per år. En av de främsta anledningarna till den ökande befolkningen är just invandringen som är väldigt svår att prognosticera. Svenska myndigheter tror däremot att oroligheterna i bl.a. Syrien kommer avta inom några år och att inte lika många människor kommer behöva fly från sina länder. Detta bidrar till att Sveriges befolkningsmängd planar ut något även om den är fortsatt ökande (SCB, 2018).

En ökad befolkningsmängd kommer innebära en större efterfrågan på bostäder. I den här studien studerar vi hur bostadsförsörjningen för nyanlända fungerat historiskt, hur olika myndigheter arbetar med frågan idag, om nyanlända diskrimineras på hyresmarknaden för bostäder, hur vi kan integrera nyanlända i samhället, hur problematisk segregationen är samt tar fram förslag för hur vi kan förbättra bostadsförsörjningen för nyanlända i framtiden.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta examensarbete är att undersöka bostadsförsörjningen för nyanlända. Studien omfattar ett historiskt perspektiv, hur olika myndigheter jobbar med frågan idag, hur möjligheterna för nyanlända att själva ordna boende ser ut, hur nyanlända integreras i samhället och om det bidrar till segregation. Resultatet av studien ska innehålla förslag på åtgärder som ska förbättra bostadsförsörjningen för nyanlända.

- Hur har invandring och bostadsförsörjning för nyanlända sett ut ur ett historiskt perspektiv fram till 2010-talet?
- Hur fungerar bostadsförsörjningen för nyanlända idag?
- Diskrimineras nyanlända på hyresmarknaden?
- Skiljer sig diskriminering mellan kommuner med högt respektive lågt flyktingmottagande?
- Hur kan vi integrera nyanlända i samhället och hur problematisk är segregationen?
- Hur kan vi förbättra bostadsförsörjningen för nyanlända?

1.3 Metod

Detta examensarbete genomförs både som en kvalitativ och kvantitativ studie i syfte att utvärdera hur bostadsförsörjningen för nyanlända fungerar. En kvalitativ studie studerar det aktuella ämnet för att få en bild av hur det fungerar i sitt verkliga sammanhang och bygger på människors uppfattning genom tolkning och reflektion (Backman, 2016). Tolkning syftar till att bryta ner fenomenet för att lättare förstå dess innehåll vilket redogörs i examensarbetets teoridel, kapitel 2–7. Reflektionen ska i sin tur knyta observatörens uppfattning till tolkningen genom analys och diskussion, kapitel 8-9 (Backman, 2016). En kvantitativ studie samlar systematiskt in empirisk och kvantifierbar data och redovisar resultatet i statistisk form (NE, 2018d).

1.3.1 Teoristudie

Studiens teoridel ska ge en förståelse för ämnet och utgöra underlag för de resonemang som förs i rapportens analys, diskussion och slutsats. I denna rapport inleds teoridelen med ett kapitel om tidigare liknande studier följt av en historisk återblick med start vid 40-talets invandring efter andra världskriget. Här redogörs orsakerna till varför människor har immigrerat till Sverige, bostadsmarknadens historia samt integrationen mellan dem – hur har man försörjt nyanlända med bostäder tidigare?

I studiens fjärde kapitel redogörs bosättningslagen samt myndigheters ansvarsuppgifter på nationell, regional och lokal nivå. Här utreder vi regeringen och riksdagen, Migrationsverket, Boverket, länsstyrelserna och kommunerna. Vem bär egentligen det övergripande ansvaret att försörja nyanlända med bostäder?

Studiens femte och sjätte kapitel redogör för de boendialternativ som finns för nyanlända idag samt hur man integrerar dem in i samhället och undviker negativ segregation som t.ex. inkomstsegregation. Det sista kapitlet i studiens teoridel utreder planering och planprocessen vid nyproduktion.

Litteraturen för rapportens teoristudie har haft störst grund i information från Migrationsverket och publikationer från Boverket. Statistik har hämtats ifrån Statistiska Centralbyrån (SCB). Vid behov har även annan relevant litteratur använts.

1.3.2 Enkätundersökning

En kvalitativ studie ska innehålla minst en fallstudie (Backman, 2016). I syfte att samla in information från så många kommuner som möjligt om hur bostadsförsörjningen för nyanlända hanteras har vi valt att skicka ut en enkätundersökning till Sveriges samtliga 290 kommuner. Frågorna i enkäten ska ge svar på hur kommunerna förser nyanlända med bostäder idag, en utvärdering av deras arbete, samt deras syn på framtiden gällande samma fråga. Mer om enkäten samt dess resultat och analys återfinns i avsnitt 8.1 Bostadsförsörjning för nyanlända – en enkätundersökning.

Enkäten har skickats ut till samtliga kommuner via mail. Eftersom alla kommuner jobbar med frågan på olika sätt på olika avdelningar valde vi att skicka mailet till kommunernas allmänna epost som går till respektive kommuns informationsdisk. De har i sin tur efter förfrågan från oss vidarebefordrat mailet till den bäst lämpade personen i fråga.

Enkäten skickades ut den 19 januari 2018. Den 6 februari skickades en påminnelse till de kommuner som ännu inte svarat på enkäten. Vi hade då fått 131 svar. När enkäten stängdes ner efter påminnelsen den 27 februari hade vi totalt fått in 177 svar.

1.3.3 Fältexperiment

I detta examensarbete har vi utfört ett experiment i syfte att avgöra om och i vilken omfattning diskriminering förekommer på hyresmarknaden. Experimentet gick ut på att genom fiktiva karaktärer med olika etnicitet och kön visa intresse för annonserade bostäder på Blocket och mäta svarsfrekvensen från hyresvärdarna. För att undersöka sambandet mellan beroende och oberoende variabler gjordes en regressionsanalys där alla svar (positiva och negativa), fortsatt kontakt och bjuden på visning är de beroende variablerna. Det har även gjorts en regressionsanalys där hänsyn tagits till olika kommuners flyktingmottagande och hur svarsfrekvensen skiljer sig mellan kommuner som tagit emot få respektive många nyanlända. Ur resultatet drogs sedan slutsatsen i vilken omfattning diskriminering på hyresmarknaden förekommer beroende på våra variabler.

Experimentet pågick under två arbetsveckor och totalt svarades på 1 351 annonser. Vi svarade på alla utannonserade bostäder på Blocket i Sverige som lades ut mellan 11e till 16e februari 2018. Experimentet utgick från fyra fiktiva karaktärer varav en svensk man, en svensk kvinna, en syrisk man och en syrisk kvinna. Vi valde att inte svara på annonser där hyresvärden efterfrågar ett specifikt kön då detta ger ett missvisande resultat.

1.3.4 Intervju

I detta examensarbete har vi valt att genomföra en kvalitativ intervju med Johan Kihlberg, utredare på Boverket. Syftet med intervjun är att få Boverkets perspektiv på bostadsförsörjningen för nyanlända. Vad tycker Boverket om den anvisningsprocess

Migrationsverket använder sig av och vad tror Boverket är ett lyckat tillvägagångssätt? Samtliga intervjufrågor och svar återfinns i Bilaga 3.

Intervjun med Johan Kihlberg genomfördes tisdagen den 20 mars 2018 via Skype. Intervjun pågick under 45 minuter där studiens båda författare deltog. Intervjuns karaktär var semistrukturerad vilket innebär att intervjun utgår ifrån frågeområden snarare än specifika frågor. Med hjälp av dessa frågeområden kan intervjuobjektet själv föra samtalet i den riktning den vill på ett naturligt sätt (Dalen, 2015).

1.4 Avgränsningar och felkällor

Detta examensarbete har pågått mellan mitten av januari till slutet av april 2018 vilket utgör studiens tidsbegränsning. Det har i sin tur påverkat litteraturstudiens omfattning. Kapitel 3 Historisk återblick begränsas i sin historik som endast går tillbaka till 1900-talet. Författarna har valt att begränsa studien till Sverige vilket speglas i den enkät som skickats ut till Sveriges samtliga kommuner och även i den Blocketundersökning som utförts där författarna svarat på annonser i hela Sverige. Arbetet omfattar bostadsmarknaden men kopplingar till arbetsmarknaden görs i studiens analys då det samverkar med nyanländas integration.

Enkätundersökningen skickades ut via mail till respektive kommuns allmänna epost med förfrågan om att vidarebefordra enkäten till bäst lämpad person inom kommunen. Detta kan vara en felkälla då olika tjänstemän på olika kommuner har svarat ur olika perspektiv och med olika erfarenheter. Vi tror ändå att resultatet ger en rättvis bild av hur de representerade kommunerna ser på bostadsförsörjning för nyanlända.

Under fältundersökningen på Blocket togs beslutet att inte svara på de annonser som uttryckte att de endast var intresserade av hyresgäster av ett visst kön eftersom detta skulle ge ett missvisande resultat. Mot slutet av fältundersökningens tidsperiod hörde ett företag av sig gällande ett önskemål att avbryta undersökningen. Företaget hade uthyrningsobjekt runt om hela Sverige och märkte därför av experimentet när de fiktiva karaktärerna svarade på samtliga annonser. När de hörde av sig meddelade dem att de skulle sluta svara på annonserna och därför har företagets annonser uteslutits ur experimentet. Bland samtliga utlagda annonser togs även beslutet att filtrera ut tomter, gårdar och fritidsboenden.

I enkätundersökningen och generellt i detta examensarbete definieras nyanlända som den person som kommit till Sverige, fått asyl och svenskt personnummer och anvisats till en viss kommun.

1.5 Disposition

Nedan återfinns en överskådlig bild av arbetets struktur.

1 Inledning

I detta kapitel presenteras bakgrunden till studien, dess syfte, frågeställningar, genomförandemetod samt avgränsningar och felkällor.

2 Tidigare studier

I detta kapitel presenteras tidigare studier som är liknande eller av annan relevans för detta examensarbete.

3 Historisk återblick

I detta kapitel redovisas orsakerna till flyktingströmmarna sedan efterkrigstiden med start vid 40-talet fram tills idag. Vi redovisar även bostadsmarknadens historik sedan början av 1900-talet och den historiska bostadsförsörjningen för nyanlända. Syftet är att få en inblick i Sveriges invandringshistoria för att kunna belysa och lösa problemen som kommer med flyktingmottagande.

4 Ansvarsuppgifter vid migration

Detta kapitel beskriver bosättningslagen samt berörda aktörers ansvarsuppgifter vid migration på nationell, regional och lokal nivå. Detta för att belysa byråkratin kring mottagande och bosättning av nyanlända.

5 Bostadsförsörjning

Detta kapitel behandlar de sätt nyanlända kan bo på samt förslag på åtgärder för de nyanländas bostadssituation. Syftet med kapitlet är att ge en helhetsbild över de boendialternativ som finns i Sverige.

6 Integration och segregation

I detta kapitel behandlas teori kring integration och segregation för förståelse kring hur och var vi ska bygga bostäder för nyanlända, på ett sätt som får dem att bli en del av samhället.

7 Planprocessen

I det här kapitlet förklaras den svenska planprocessen från översiktsplanering till första spadtag. Syftet är att ge en bakgrund kring planeringsstadiet för att senare i rapporten kunna analysera hur vi snabbare kan få fram nya bostäder.

8 Fältexperiment

I detta kapitel redovisas tillvägagångssätt och resultat av den enkätundersökning som skickats ut till samtliga kommuner samt det experiment som gjorts på Blocket för att mäta diskriminering på hyresmarknaden. Vi har även haft en intervju med Johan Kihlberg från Boverket som presenteras vidare i kapitlets sista avsnitt. Syftet med kapitlet är att ta fram egen data och statistik för att sedan kunna bygga analysen kring denna.

9 Diskussion

Detta kapitel utgör studiens diskussion där frågeställningarna diskuteras en i taget.

10 Slutsats

I detta kapitel presenteras slutsatserna på varje frågeställning under respektive rubrik.

2 Tidigare studier

I detta kapitel presenteras tidigare studier som är liknande eller av annan relevans för detta examensarbete. Nedanstående litteratur grundar sig i enskilda studier och experiment för att påvisa önskat resultat. Detta examensarbete har som syfte att avse ett flertal olika metoder och experiment för att få en så omfattande bild som möjligt. Samtlig tidigare litteratur används därför i syfte att vägleda, inspirera och bidra med fakta för teori.

2.1 Discrimination in the rental housing market: A field experiment on the Internet, 2008

Ali M. Ahmed och Mats Hammarstedt

Ahmed och Hammarstedt undersökte förekomsten av diskriminering på den svenska bostadsmarknaden genom att skapa tre fiktiva karaktärer; en svensk man, en svensk kvinna och en arabisk/muslimsk man, som sedan ansökte om bostäder på Blocket.se. De använde sig av Statistiska Centralbyrån (SCB) för att ta fram de vanligaste för- och efternamnen 2006 vilket resulterade i karaktärerna Erik Johansson, Maria Andersson och Mohammed Rashid.

Var och en av karaktärerna meddelade sitt intresse på 500 lägenheter. Svarsfrekvensen var 46 % för Erik, 56 % för Maria och 21 % för Mohammed. Av den totala svarsfrekvensen undersöktes sedan skillnaderna mellan storstads- och landsbygdsområden, om hyresvärden var en privatperson eller ett företag, om hyresvärden var man eller kvinna och om hyresvärden var svenskfödd eller invandrare. Resultatet visade tydligt att arabiskt/muslimskt klingande namn fick färre återkopplingar än de svenska. Undersökningen visade även att män diskrimineras gentemot kvinnor som får signifikant fler svar.

Ahmeds och Hammarstedts studie har använts i syfte att vägleda och inspirera.

2.2 Discrimination in the Housing Market as an Impediment to European Labour Force Integration: The Case of Iceland, 2017

Davíð Frayr Björnsson, Fredrik Kopsch och Gylfi Zoega

Björnsson, Kopsch och Zoega undersökte förekomsten av diskriminering på den isländska hyresmarknaden för bostäder. Författarna menade på att diskriminering kan vara rationell i statistisk mening eller så kan den vara beroende av smak. Rationell diskriminering innebär att i genomsnitt är vissa hyresgäster mer tillförlitliga beroende på kön och nationalitet.

I studien undersöktes etnisk diskriminering där författarna skapade fyra fiktiva karaktärer; en isländsk man, en isländsk kvinna, en polsk man och en polsk kvinna, eftersom människor med polskt ursprung är majoriteten av invandrare på Island. Med dessa fyra karaktärer svarades sedan på samtliga annonser på isländska uthyrningssidor mellan 7e november 2016 och 18e mars 2017. Vid fältexperimentets slut undersöktes svarsfrekvenserna genom en regressionsanalys. Totalt skickades 127 ansökningar om lägenheter ut.

Probitmodellen visade att sannolikheten för att den polska mannen skulle bli inbjuden till vidare kontakt eller till visning är 13 % lägre än för den isländska mannen. Modellen visade även att uthyrningsobjekt med många rum har en signifikant och negativ effekt på sannolikheten för svarsfrekvensen samtidigt som en högre hyra är positiv.

Björnssons, Kopschs och Zoegas studie har använts som vägledning och inspiration inför denna rapportens blocketundersökning.

2.3 How important is access to jobs? Old question— improved answer

Yves Zenou, Olof Åslund och John Östh

Författarna studerade effekterna av närheten till arbete på individuell sysselsättning och lön genom att utnyttja en svensk flyktingspridningspolitik för att få en exogen variation på enskilda platser. Undersökningen gjordes genom att studera data över de flyktingar som kom till Sverige 1990-91 samt ett slumpmässigt urval över hela den svenska befolkningen. För båda proverna kombinerades data om resultat, sysselsättning och individuella egenskaper med information om arbetsåtkomst i områdena kring varje persons bostad.

Undersökningen visade att de som placerades på orter i Sverige med dålig arbetsåtkomst mellan 1990-91 påverkades negativt gällande sysselsättning 1999. Analysen tydde även på att bostadsplacering ledde till en underskattning på inverkan av arbetsåtkomst och bekräftade även teorin att tillgången till arbete har ett orsakssamband till att få ett jobb i minoriteter med dålig genomsnittlig arbetsmarknadsstatus.

Zenous, Åslunds och Ösths studie har använts i teorin kring integration och segregation för att senare i rapporten analysera nyanländas bostadsplacering och hur denne är kopplad till nyanländas integration i samhället.

2.4 Housing Segregation, Negro Employment, and Metropolitan Decentralization, 1968

John F. Kain

Kain initierade den så kallade mismatch-hypotesen redan 1964 som gav en viktig insikt i debatten om allvarliga nackdelar på arbetsmarknaden för vissa minoriteter. Kain menade på att genom att bo i urbana segregerade områden med dålig anslutning till arbetscentrum stod minoriteter av arbetstagare med stora geografiska utmaningar inför att hitta och behålla välbetalda jobb. Särskilt tydligt var att vita invånare fick mycket bättre resultat än svarta invånare på arbetsmarknaden.

Hypotesen går ut på att sätta avståndet till arbetet som den beroende variabeln för hög arbetslöshet och dåliga löner bland svarta. Däremot finns det ett problem med endogenitet eftersom många familjer inte slumpmässigt placeras i olika bostadsområden utan själva väljer var de vill bo. Undersökningen 1968 innehöll det första uttalandet och den första empiriska studien av hypotesen.

Kains studie har använts för teori kring mismatch-hypotesen i avsnitt 6.2.4 för att senare i rapporten analysera segregation bland nyanlända.

2.5 Etnisk diskriminering på svensk arbetsmarknad – resultat från ett fältexperiment, 2007

Magnus Carlsson och Dan-Olof Rooth

I denna undersökning har Carlsson och Rooth genomfört en fältundersökning liknande de som beskrivs i avsnitt 2.2. Discrimination in the rental housing market: A field experiment on the Internet, 2008, avsnitt 2.1 Discrimination in the Housing Market as an Impediment to European Labour Force Integration: The Case of Iceland, 2017 samt avsnitt 8.2 Diskriminering på hyresmarknaden – en blocketundersökning, som presenteras senare i detta examensarbete. Denna fältundersökning riktar sig mot arbetsmarknaden där man skapade två fiktiva karaktärer; en med svenskt klingande namn och en med arabiskt klingande namn, som därefter skickade ut två identiskt lika jobbansökningar. Totalt skickade karaktärerna 552 ansökningar var till arbetsgivare i Stockholms- och Göteborgsområdet.

Resultatet visade att i genomsnitt får karaktären med svenskt klingande namn en 50 % högre svarsfrekvens än karaktären med arabiskt klingande namn. Resultatet visar även att svarsfrekvensen för ansökningar med svenskklingande namn är högre i yrken med relativt många utrikes födda och i lågkvalificerade yrken.

Carlssons och Rooths studie har använts i syfte att koppla diskriminering på bostadsmarknaden till diskriminering på arbetsmarknaden, och analysera hur detta påverkar nyanländas integration i samhället.

2.6 Bosättningslagen i praktiken, 2018

SABO, Sveriges Allmännyttiga Bostadsbolag

Hösten 2017 fick konsultföretaget Tyréns i uppdrag av SABO att undersöka hur den nya bosättningslagen som infördes i mars 2016 fungerat i praktiken och vilken roll de allmännyttiga bostadsbolagen haft vid mottagandet av nyanlända. Uppdraget genomfördes baserat på statistik, enkäter och intervjuer som tillsammans ska ge en sammanfattande bild över hur kommuner och allmännyttiga bostadsbolag tagit fram bostäder. I rapporten tas även upp på vilka sätt nyproduktion kan lösa situationer där bostäder saknas.

223 av 260 kommuner med anvisningsavtal enligt bosättningslagen samarbetar med allmännyttiga bostadsbolag vilket tyder på att allmännyttan har en framträdande roll vid bostadsförsörjning för nyanlända. I rapporten fastslås att nyanlända inte ska särskiljas utan ska ses som vilken befolkningstillväxt som helst, vilket resulterar i att tillfälliga boenden inte är en optimal lösning även om det var nödvändigt vid de stora flyktingströmmarna 2015-2016.

Rapporten inkluderar även en jämförelse mellan kommuner som har och de som inte har allmännyttiga bostadsbolag. Jämförelsen visar att kommunerna med allmännyttiga bostadsbolag får en tydligare samarbetspartner och lättare kan erbjuda lägenheter.

Bostadsförsörjning för nyanlända

Kommunerna med kommunala bostadsbolag har större möjligheter till långsiktigt och hållbart mottagande för nyanlända. Sammanfattningsvis trycker rapporten på allmännyttans viktiga roll vid bostadsförsörjning för nyanlända.

SABOs rapport belyser vilka åtgärder som de anser funkar i praktiken. Dessa tas sedan upp i kapitel 5 Bostadsförsörjning och kapitel 9 Diskussion.

3 Historisk återblick

I detta kapitel redovisas orsakerna till flyktingströmmarna sedan efterkrigstiden med start vid 1940-talet fram tills idag. Vi redovisar även bostadsmarknadens historik och den historiska bostadsförsörjningen för nyanlända. Syftet är att få en inblick i Sveriges invandringshistoria för att kunna belysa och ta fram lösningsförslag för de problem som kommer med flyktingmottagande.

3.1 Flyktingströmmar

3.1.1 Invandring mellan 1900–1990

Sverige har inte alltid brottats med problem kopplade till invandring. Under slutet av 1800-talet och början på 1900-talet fanns det stora problem med utvandring till Amerika. Det var först under andra världskriget som invandringen till Sverige blev ett faktum. Tidigare hade över 1,3 miljoner svenskar utvandrat för att pröva lyckan i t.ex. Amerika eller Australien. Under kriget kom stora mängder flyktingar från Tyskland, Norden samt Baltikum till Sverige för skydd. Många återvände till sina hemländer när kriget var slut men en stor del, varav de flesta balter, blev kvar (Migrationsverket, 2018b).

Under 1950 och 1960-talet var den största delen av invandringen arbetskraftsinvandring. Efter kriget expanderade industrin kraftigt och det rådde stor brist på arbetskraft. När de nordiska länderna började invandra mildrades problemet men rekryteringen fortsatte med arbetskraft från Italien, Ungern och Österrike. Under 1950-talet utökades rekryteringen till Belgien och Grekland. Det var först under 1960-talet som invandringen dominerade från forna Jugoslavien (SCB, 2004).

Vid 1969–1970 låg invandringen på en rekordnivå och man reglerade den utomnordiska invandringen för att begränsa arbetskraftsinvandringen (SCB, 2004). För att få invandra till Sverige krävdes då att både bostad och arbete redan var ordnat och bara om Sverige behövde arbetskraften gavs tillstånd (Migrationsverket, 2017a). Det var dock ett antal grupper som inte behövde någon arbetsmarknadsprövning:

- Invånare i Norden, som sedan 1951 hade haft rätt att bosätta sig och arbeta var som helst i Norden utan några särskilda tillstånd
- Flyktingar
- Familjemedlemmar som ville förenas eller återförenas i Sverige.

Det finns ett tydligt samband mellan östeuropeiska oroligheter och den svenska migrationen. Efter Ungernrevolten 1956 flydde ungrare till Sverige och efter Pragvåren 1968 även tjecker. Men under 1970-talet och en bit in på 1980-talet avtog invandringen till en lägre och jämnare nivå. 1985 infördes ett nytt system för asylsökande där ansvaret överfördes till Statens invandrarverk (Migrationsverkets föregångare). Tidigare hade det legat på arbetsmarknadsmyndigheterna (AMS). I mitten av 80-talet ökade antalet asylsökande från Iran och Irak, Libanon, Syrien, Turkiet och Eritrea och senare även från Somalia, Kosovo och flera av de forna öststaterna (SCB, 2004).

Detta resulterade i långa väntetider och en ökning av anläggningar. Många fick avslag på sina ansökningar eftersom det i dessa fall inte var förföljelse som fått dem att lämna sina hemländer, utan fattigdom och hoppet om ett bättre liv i Västeuropa (Migrationsverket, 2017a).

3.1.2 Kalla kriget och Balkanupplösningen

Efter andra världskrigets slut ägde ett maktkrig rum mellan stormakterna, främst USA och dåvarande Sovjetunionen. USA hade ockuperat den västra delen av Europa och Sovjetunionen den östra. Gränsen mellan sidorna låg i mitten av Tyskland där Berlinmuren upprättades 1961 för att hindra östtyskarna att fly till västra sidans demokratiska värderingar (NE, 2018a).

Av de nordiska länderna valde Norge och Danmark att alliera sig med USA medan Finland tvingades att skriva på den så kallade "vänskaps- och biståndspakten" med Sovjetunionen vilket i princip innebar att Sovjet kunde bosätta sig i Finland om det skulle behövas. Sverige däremot stod alliansfria som ett strategiskt land mellan de två blocken (Säkerhetspolitik, 2015).

Det var inte förrän Michail Gorbatjov tog över Sovjetunionen 1985 som en upplösning närmade sig. Gorbatjov reformerade det kommunistiska systemet och drog tillbaka de militära insatserna. Regimerna i Östeuropa hade inte längre kraft att stå emot och det sovjetiska säkerhetssystemet föll tillsammans med Berlinmuren och Tyskland återförenades (NE, 2018b).

Det forna Jugoslavien valde under efterkrigstiden att inte alliera sig med Sovjetunionen. Federationen kämpade istället mot ett inbördeskrig. När Sovjetunionen föll påverkade det Jugoslavien och 1991 genomfördes folkomröstningar om självständighet i alla delrepubliker utom Serbien (NE, 2018c).

Det jugoslaviska sammanbrottet ledde till en uppdelning av landet, krig, terror och etnisk rensning vilket gjorde att många människor var tvungna att fly. Sverige tog emot drygt 100 000 före detta jugoslaver, företrädesvis bosnier (Migrationsverket, 2018b).

3.1.3 2010-talet

Syrien har sedan 2011 varit inne i ett blodigt inbördeskrig som initierades med demonstrationer för demokrati. Kriget har orsakat många dödsfall och skapat en humanitär katastrof. Detta har lett till att väldigt många syrier är på flykt. En av rebellgrupperna är Islamska staten (IS) som är ett hot mot allmänheten. Hundratusentals människor har dött på grund av IS som i sin tur motarbetas av bl.a. USA och Ryssland (Säkerhetspolitik, 2016a).

Under de senaste 10 åren har Sverige tagit emot en miljon flyktingar (Migrationsverket, 2017a). Året 2015 sökte 162 877 personer asyl i Sverige, varav cirka 50 000 från Syrien. I mars 2016 tvingades alla kommuner ta del av flyktingmottagandet enligt Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända, prop. 2015:33 (Migrationsverket, 2018b). Efter det antogs lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning där det enligt 5 § står att en kommun, efter anvisning, är skyldig att ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen (Riksdagen, 2016).

3.2 Bostadsmarknadens historia

I början av 1900-talet ville staten hindra utflyttningen från landsbygden och emigrationen till Amerika och subventionerade boenden för få människor att stanna i Sverige. Krigsutbrottet 1914 ledde till en ohållbar bostadssituation och efter första världskriget följde ekonomisk lågkonjunktur med hög arbetslöshet och bostadskris. Vändpunkten vad gällde statens roll på bostadsmarknaden kom på 1930-talet. Den jordbruks- och arbetslöshetskris som rådde gjorde att det behövdes en mer systematiskt statlig bostadspolitik. Lån och bidrag skulle leda till förbättring och nybyggnation av fler bostäder (Boverket, 2014a).

Mot 1930-talets slut var tillgången på bostäder så pass god att det fanns uthyrningssvårigheter. Men i och med andra världskriget år 1939 avstannade bostadsbyggandet och överskottet av lägenheter omvandlades till bostadsbrist. Efterkrigstiden fram till slutet av 1960-talet blev de kommunala bostadsföretagens uppbyggnadsperiod och tanken var att man skulle bygga bostäder till samhällets alla grupper (Boverket, 2014a).

Under 1960-talet rådde stor bostadsbrist och något drastiskt behövde göras. Detta blev startskottet för Miljonprogrammet (Boverket, 2008). Miljonprogrammet pågick under åren 1965 till 1974 då det byggdes 1 005 578 bostäder i Sverige. Det fanns ett mål att bygga fler bostäder per år och det gjordes genom att bygga mer rationellt och industriellt. Bostadskoerna hade helt byggts bort år 1971 och det blev allt fler vakanser i bostadsbeståndet (Boverket, 2014a). Det har riktats stark kritik mot miljonprogrammen på grund av deras monotona utformning och tekniska defekter. De som hade möjlighet flyttade i stor utsträckning därifrån eller undvek att flytta till dessa områden. Bostäderna kom att befolkas av människor som var ekonomiskt utsatta, vilket ledde till segregation. Det var även dessa bostäder som stod till förfogande när flyktingar kom till Sverige (Boverket, 2008).

På 1980-talet var bostadsbristen åter ett problem, värst var det för ungdomar (Boverket, 2007). Mellan 1990–1993 hamnade Sverige i en depression till följd av kreditexpansionen efter avvecklingen av valutaregleringen. Under slutet av 1990-talet var arbetslösheten och segregationen de två stora problemen på bostadsmarknaden. Ännu en gång fanns en bostadsbrist. Det ställdes allt hårdare krav på bostadsbyggandet såsom tillgänglighetsanpassning, bättre inomhusmiljö och högre energieffektivitet (Riksbanken, 2011).

Under början av 2000-talet uppdagades det att miljonprogrammet var i stort behov av upprustning (Boverket, 2007). År 2007 utlöstes finanskrisen i USA, där amerikanska finansinstitut bedrivit en generös utlåning till betalningssvaga hushåll för att sedan sälja krediterna vidare till internationella investerare. För svenska banker innebar det att de tvingades låna på kortare löptider och till högre kostnader, vilket i sin tur gjorde lånan dyrare för svenska hushåll (Riksbanken, 2008). Under 2017 ökade bostadsbyggandet ännu mer och efterfrågan på nyproduktion var god. Samtidigt har det blivit en oroligare marknad med ett ökat utbud och fallande bostadspriser (Boverket, 2017a).

3.3 Historisk bostadsförsörjning för nyanlända

Under efterkrigstiden fram till oljekrisen på 1970-talet blomstrade arbetskraftsinvandringen i Sverige. Samma dag som man kom fram fick man ett jobb och det var ofta arbetsgivaren som bistod med bostad antingen genom eget bostadsbestånd eller kontakter. Senare delen av 1970-talet hade vi en befolkningsminskning då framförallt många finländare flyttade hem igen. Då uppstod vakanser på många orter och det var troligtvis därför som den generösa flyktingpolitiken bedrevs som den gjorde som sedan ledde till att arbetskraftsinvandringen ersattes av flyktinginvandring (Kihlberg, 2018).

År 1985 bestämdes att asylsökande inte fick välja bostadsort själva utan skulle bli kommunplacerade av staten. Detta system kom att kallas "Hela Sverige-strategin" och syftet var att motverka den höga koncentrationen invandrare i storstäderna. Men så fort de asylsökande hade fått sina permanenta uppehållstillstånd skedde en stor inländsk omflyttning till storstäderna, strategin blev alltså något kontraproduktiv. 1994 ersattes strategin med en ny lag som gav invandraren rätt att välja bostadsort om boende kunde ordnas på egen hand. I annat fall skulle de bli fortsatt anvisade av Migrationsverket (SCB, 2008).

Under den stora flyktingströmmen på 1990-talet fanns det vakanser i miljonprogramområdena och det var dessa bostäder som stod till förfogande för de nyanlända som Migrationsverket blockhyrde (Boverket, 2008). Den etniska segregationen i bostadsområden ökade under denna tid (Boverket, 2007). Miljonprogrammen hade redan ett ganska dåligt rykte innan och tyvärr ledde den höga koncentrationen invandrare till fler problem. På senare år har man dock försökt initiera många projekt till bättre levnadsförhållanden i miljonprogrammen och försökt blanda in fler samhällsgrupper såsom studenter och äldre för att öka attraktiviteten och integrationen (Kihlberg, 2018).

Anhöriginvandrare och personer som fått asyl har under lång tid i hög utsträckning bosatt sig i områden med primärt flerbostadshus bebodda med låg andel höginkomsttagare. Detta tros främst bero på den låga betalningsförmågan som många invandrare har i början av tiden i Sverige (SCB, 2008).

3.4 Händelser av vikt för Sveriges migration genom åren

- **1995**
Sverige gick med i EU vilket inledde ett enklare samarbete mellan medlemsländerna.
- **1997**
Bestämmelserna för anhöriginvandring blev restriktivare. Tidigare var gränsen för familjeåterförening 20 år. Den sänktes nu till 18. Det blev inte längre möjligt för gamla föräldrar att återförenas med vuxna barn i Sverige och inte heller för vuxna syskon som blev kvar i hemlandet när resterande familj flyttat till Sverige.

- **1999**
Europeiska rådet satte upp målet att EU ska jobba för en gemensam asyl- och migrationspolitik.
 - **2001**
Sverige blir en del av Schengensamarbetet. Gränserna mellan 13 länder öppnades och visum beviljades i hela området.
 - **2005**
Omprövning av avvisade ärenden. En tillfällig lag infördes av Riksdagen där personer som blivit avvisade men inte lämnat Sverige fick sina ärenden omprövade av Migrationsverket.
 - **2006**
Kommunerna blev ansvariga för boende för ensamkommande asylsökande barn. Tidigare låg ansvaret på Migrationsverket.
- (Migrationsverket, 2017a).

4 Ansvarsuppgifter vid migration

Detta kapitel beskriver bosättningslagen samt berörda aktörers ansvarsuppgifter vid migration på nationell, regional och lokal nivå. Detta för att belysa byråkratin kring mottagande och bosättning av nyanlända.

4.1 Bosättningslagen

1 mars 2016 infördes lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända för bosättning. Lagen innebär att kommunerna har ett ansvar att ta emot ett visst antal nyanlända och ordna med bosättning för dessa. Den omfattar de nyanlända som beviljats uppehållstillstånd och som vistas på Migrationsverkets anläggningsboenden (SABO, 2018).

Vid lagens ikraftträdande förekom en del protester från kommuner som inte var nöjda med det anvisningstal de hade fått och menade på att det skulle bli för stor belastning på kommunen. Vid en utvärdering idag, två år senare, är det tydligt att Sveriges kommuner och landsting (SKL), tar det ansvar de är förpliktade till. Hur väl arbetet fungerat för respektive kommun är individuellt beroende på respektives förutsättningar, men nästan alla kommuner är med och medverkar till att ta emot nyanlända (SABO, 2018).

Fördelen med lagen är att kommunerna vet hur många nyanlända de ska försörja med bostad utöver de som kommer via eget boende (EBO). Det kan även finnas en vinning i att få ökade skatteintäkter och en ung arbetsför befolkning. Det kan bli en viktig vändpunkt för de kommuner som brottas med befolkningsutflyttning och en åldrande befolkning. Nackdelarna är att en del kommuner inte vill ha nyanlända och på så sätt styr de nyanlända att flytta ifrån anvisningskommunen. Det har visat sig att vissa kommuner använt tidsbegränsade kontrakt och sedan hänvisat till "sist i kön" för att få ett förstahandskontrakt. Det finns även en risk att nyanlända med tillfälliga uppehållstillstånd blir utvisade vilket kan försvåra för kommunens planering. Det finns även en risk att nyanlända väljer att flytta ifrån kommunen till regioner med bättre arbetsmarknad eller där släkt och familj bor (SABO, 2018).

Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända återfinns i sin helhet i bilaga 1.

4.1.1 Länstal och kommuntal

I förordningen (2010:408) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare står det att ansvaret för bosättning av nyanlända, som omfattas av lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, är delat mellan Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och länsstyrelserna. Migrationsverket ger ut prognoser över hur många personer som kommer att beviljas uppehållstillstånd de närmsta åren. Utifrån prognosen fastställer Arbetsförmedlingen i samråd med länsstyrelserna och Migrationsverket en fördelning av mottagning i varje län d.v.s., länstal. Länsstyrelsen ska komma överens med kommuner inom länet om mottagande för bosättning av nyanlända d.v.s. kommuntal (Ds 2015:33).

Länstal och kommuntal tas fram genom en komplicerad beräkningsmodell (SABO, 2018). Hänsyn skall tas till kommunernas arbetsmarknadsförutsättningar,

befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Därefter tar Migrationsverket fram ett förslag på länstal som ska beslutas av regeringen. Utifrån länstalet fastställs talet för respektive kommun inom länet (SABO, 2018).

4.2 Nationell nivå – Regering, riksdag, Migrationsverket och Boverket

4.2.1 Regering och Riksdag

Regeringen styr Sverige och har till uppgift att lägga fram eller ändra förslag på budget, lagar, propositioner och andra rättsdokument. Dessa skickas sedan upp till riksdagen för beslut om godkännande. Det är sedan regeringens uppgift att genomföra dessa som Sveriges verkställande organ (Regeringen, 2018).

Regeringen har som mål att ”säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar om asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet” (Regeringen, 2018).

4.2.2 Migrationsverket

Migrationsverkets uppgift är att pröva ansökningar från människor som vill bosätta sig i Sverige, söka skydd eller få svenskt medborgarskap. Det är regeringen och riksdagen som lägger fram den svenska asyl- och migrationspolitiken och som beslutat att Migrationsverket är politikens verkamma organ (Migrationsverket, 2018c).

När asylsökande flyktingar kommer till Sverige erbjuder Migrationsverket boende och pengar till mat till dess att de får besked i ärendet. Om de sedan får tillstånd att stanna i Sverige betalar Migrationsverket ut en statlig ersättning till kommuner och landsting. Ansvaret ligger sedan på kommunerna och landstingen att integrera personerna in i det svenska samhället. Migrationsverket är också aktivt i arbetet när en person fått avslag på sin ansökan och måste lämna Sverige (Migrationsverket, 2018c).

Migrationsverkets prognos från juli 2015 förutsåg ett betydligt lägre antal asylsökande än tidigare. Migrationsverket rapporterade kontinuerligt till Regeringskansliet och redan under sensommaren fanns indikationer på att prognosen från juli inte stämde. Denna information fördes däremot inte vidare inom Regeringskansliet eller andra myndigheter som arbetar med migration. Det är således inte orimligt att tro att beredskapen hos Regeringskansliet och andra myndigheter hade varit bättre i början av hösten om informationen hade spritts (SOU 2017:12).

Under hösten 2015 använde Migrationsverket sig av kommunala evakueringsplatser, dvs. korttidsboenden i användning av asylsökande. Boendeplatserna var placerade i sovsalar och hotell. Migrationsverket använde sig även av tillfälliga asylboenden (ABT-boenden) med sänkta kvalitetskrav där husvagnar, sovsalar och boende på loft ingick. Ensamkommande flyktingar fick stanna i provisoriska boenden i ankomstkommunerna i väntan på att få registrera sig (SOU 2017:12).

4.2.3 Boverket

Boverket är en central nationell myndighet för frågor kring byggd miljö, hushållning med mark- och vattenområden, fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelse och boende- och bostadsfinansiering (Regeringen, 2014). Myndigheten har tagit fram många vägledande publikationer som rör bosättning för nyanlända (Boverket, 2017e).

I 2015 års regleringsbrev fick Boverket i uppdrag att kartlägga och analysera boendesituationen för asylsökande och nyanlända i eget boende. Kartläggningen innebar att redovisa de bostadssociala aspekterna och handel med kontrakt och adresser. Boverket skulle även föreslå åtgärder för tillgång och tillträde till bostäder med hänsyn till det ökande antalet nyanlända (Boverket, 2017e).

4.3 Regional nivå – Länsstyrelserna

Länsstyrelserna har som uppgift att samordna de olika aktörerna som är delaktiga i integrationsprocessen, dvs. kommuner, företag och statliga myndigheter (Boverket, 2018). De driver och deltar i planering, organisering och genomförande av insatser för nyanlända på både nationell, regional och lokal nivå (Länsstyrelsen, 2018).

Länsstyrelserna ska stötta kommunerna i deras beredskap för att ta emot nyanlända och ensamkommande barn och även i samordningen av kommunal verksamhet som t.ex. Svenska för invandrare (SFI). Det är även länsstyrelsernas uppdrag att fördela statsbidraget mellan kommunerna för att underlätta bosättning och mottagningskapacitet (Länsstyrelsen, 2018).

4.4 Lokal nivå – Kommunerna

Kommunernas ansvarsområden för den nyanländes etablering är bostadsförsörjning, SFI, annan vuxenutbildning, skola, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg, andra insatser för barn och ungdomar och insatser inom det sociala området och praktisk hjälp till nyanlända i samband med bosättning. Det är kommunallagen (1991:900) och socialtjänstlagen (2001:453) som reglerar kommunernas bostadsförsörjning (Ds 2015:33).

Varje kommun tilldelas en bestämd andel av de ensamkommande barnen som anvisats under året. Antalet kommunanvisningar ställs i relation till alla anvisningar och på detta sätt räknas kommunens måluppfyllnad ut. Modellen ska leda till att det blir en jämn fördelning av ensamkommande barn i hela Sverige. Antalet beräknas utifrån kommunens folkmängd, mottagande av nyanlända, mottagande av ensamkommande barn, antal boendedygn för asylsökande som varit inskrivna i Migrationsverkets mottagningsystem inom kommunens gränser och antal boendedygn för ensamkommande barn som haft kommunen som ankomstkommun. Med hjälp av Migrationsverkets prognos fastställs antalet som gäller under ett år från och med 1 mars (Migrationsverket 2018a). Utöver ensamkommande barn tar kommunerna även emot enskilda vuxna och familjer som är i behov av bostad. Många kommuner tar även emot nyanlända som ordnar boende på egen hand eller anhöriga till personer som redan bor i kommunen eller ensamkommande barn (Migrationsverket, 2017c).

5 Bostadsförsörjning

Detta kapitel behandlar de sätt nyanlända kan bo på samt förslag på åtgärder för de nyanländas bostadssituation. Syftet med kapitlet är att ge en helhetsbild över de boendialternativ som finns i Sverige.

5.1 Bostadssituationen

Efterfrågan av bostäder är betydligt större än utbudet. Det saknas bostäder för många människor vilket har lett till att flera kommuner tagit emot färre nyanlända än vad som bestämts av länsstyrelserna, samt att människor som fått uppehållstillstånd har tvingats bo kvar på anläggningsboenden (Boverket 2015). Bostadssituationen år 2018 för nyanlända är fortsatt ansträngd. Många kommuner uppger i Boverkets bostadsmarknadsenkät för år 2017 att det är svårt att erbjuda bostäder till nyanlända. Svårigheten är på grund av ett generellt underskott på hyreslägenheter i kommunerna. Bostadsbristen gör att kommuner inte kan dra fördel av de positiva aspekterna invandring ger. Merparten nyanlända är i arbetsför ålder och kan därför bidra till tillväxt och utveckling, framförallt för kommuner med en åldrande befolkning, men bostadsbristen sätter stopp för detta (Boverket, 2017d). I och med att många asylsökande och nyanlända bor inneboende sker det många förflyttningar. Den otillåtna andrahandsuthyrningen har ökat och de kommunala bostadsbolagen menar att det är ett allvarligt problem då nyanlända får betala ockerhyror för dåliga och osäkra bostadslösningar. Boendesituationen gör det svårare för den nyanlända att engagera sig i etableringsinsatserna och bromsar inträdet in i arbetslivet (Boverket, 2015).

Kommunen arbetar för att lösa bostadsfrågan för anvisade nyanlända personer genom samarbete med allmännyttiga bostadsföretag och privata fastighetsägare. Det är även vanligt att kommunen blockhyr bostäder, genom att hyra lägenheter för att sedan hyra ut lägenheterna i andra hand till nyanlända. Något som existerar, om än ovanligt, är att kommunerna äger egna bostadsrätter eller småhus som hyrs ut. En del kommuner hyr även hela eller delar av bostäder av privatpersoner. Andra sätt är att kommunen samarbetar med aktörer på bostadsmarknaden för att initiera byggnadsprojekt, bygga modulbostäder eller att bygga om lokaler till bostäder (Boverket, 2017d).

Av Sveriges 290 kommuner finns det ungefär 50 kommuner som uppger att nyanlända kan få förtur i deras bostadsköer. De kommunala bostadsbolagen ställer inte krav på egenförsörjning eller fast arbete på de nyanlända då det skulle bli omöjligt för dem att bosätta sig i en sådan hyresrätt då. I vissa kommuner hyr socialtjänsten ut lägenheter i andra hand utan besittningsrätt och med särskilda villkor till personer som inte är godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. I väntan på ett mer långsiktigt boende kan socialtjänsten placera nyanlända familjer på hotell och vandrarhem (Boverket, 2015).

Sociala kontrakt på den sekundära bostadsmarknaden

Kommunernas bostadsförsörjning gällande de personer som själva inte kan skaffa sig en bostad benämns som sekundära bostadsmarknaden. De här personerna blir av olika anledningar (såsom ekonomiska eller sociala) inte godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Kommunernas boendelösningar är i form av hyresavtal, oftast andrahandskontrakt, där boendet förenas med särskilda regler och villkor på

hyresgästen. Utbudet av sociala lägenheter ökar för varje år och tros bero på den allt högre tröskeln in i bostadsmarknaden, allmännyttans ”marknadisering”, övergången från en generell socialbostadspolitik till insatser på individnivå och att kommunernas möjligheter att erbjuda bostäder till hemlösa blivit mer beroende av aktörerna på bostadsmarknaden. De sociala lägenheterna ligger främst utspridda i allmännyttans bostadsbestånd (Boverket, 2011).

Nyproduktion

När det byggs nya bostäder handlar det oftast om bostadsrätter och hyresrätter. Gruppen nyanlända har ofta inte ekonomi att ta del av dessa. Därför bör alternativa sätt till det traditionella bostadsbyggandet användas (Boverket, 2015). Antingen får man bygga billiga bostäder eller skapa flyttkedjor som utmynnar i en billigare bostad. Vanlig nyproduktion kan alltså vara lösningen för att försörja nyanlända med bostäder genom att hyresgäster i det befintliga beståndet då kan välja att flytta till de nyproducerade hyresrätterna (SABO, 2018). För att snabbt få fram fler bostäder kan man bygga modulbostäder eller bygga om lokaler till bostäder (Boverket, 2017d).

Tillfälliga bostäder

För att kortsiktigt lösa bostadsförsörjningen för nyanlända kan modulhus vara ett alternativ. Modulhusen uppförs med tillfälliga bygglov där det allmännyttiga bostadsbolaget i kommunen äger och förvaltar och kommunen blockhyr. Kommunen hyr ut till de nyanlända i andra hand, ofta tidsbegränsat utan besittningsskydd. Ett av problemen med tillfälliga modulhus är överklagandet av bygglov vilket kan försena projekten. Det har visat sig vara viktigt att ha en tidig dialog med de boende i närområdet samt att skapa integrerande och trygga utomhusmiljöer för de barn som kommer flytta in i modulhusen. Det har visat sig vara effektivt att ställa sociala krav vid upphandlingen såsom att projektet ska ta emot praktikanter eller anställa boende inom området. Det är även viktigt att kommunen sätter upp en plan för hur människor ska flytta ifrån dessa tillfälliga lösningar till permanenta hyresrätter med förstahandskontrakt, detta löses enklast genom nyproduktion av hyresrätter som antingen stimulerar flyttkedjor eller har relativt låga hyror (SABO, 2018).

Stora byggföretag som JM, Veidekke och Sveriges Byggindustrier menar på att det inte är värt att bygga modulboenden i avsikt för nyanlända då det är alldeles för dyrt med hänsyn till korttidskontraktet. Enligt analysföretaget Evidens saknas en finansiell analys av Boverkets modulförslag som tar hänsyn till den kortare avskrivningstiden. Boverket menar dock på att även om kontraktet är korttidsbaserat är modulerna moderna och flexibla, med syftet att kunna förflyttas och återanvändas vid behov (Göteborgsposten, 2015).

5.2 Bosättning av nyanlända

Bosättningen av nyanlända baseras på två principer, det ena är att personen själv får välja vilken kommun de vill bo i (EBO), eller så blir personen placerad i den kommun där denne bedöms ha goda förutsättningar för att bli självförsörjande (ABO). Nyanlända som av egen vilja flyttar till kommuner med bostadsbrist får ofta flytta in hos någon släkting eller bekant eller så skriver de sig på en %-adress och försöker hitta någon annanstans att bo på. Vid EBO styrs valet av bosättningskommun alltså inte av

tillgången på bostäder eller utifrån arbetsmarknad, snarare är det kontakter med släkt och bekanta som avgör. Nyanlända söker sig i mycket stor utsträckning till storstäder med omnejd (Boverket, 2015).

5.2.1 Eget boende, EBO

Som nyanländ kan du välja att lösa boende på egen hand. I och med den nyanländes svårigheter att få en bostad har handel med hyreskontrakt och otillåten andrahandsuthyrning blivit allt vanligare. På den svarta marknaden går det att köpa både hyreskontrakt och %-adresser med olagliga förmedlingsavgifter. Det finns ett stort mörkertal bland handeln med bostadsadresser eftersom denna handel aldrig registreras. Men på vissa adresser är det så pass många vuxna som är folkbokförda att det torde vara omöjligt att alla bor där. Det krävs nämligen att nyanlända har en adress för att bli inskrivna i etableringsplanen som är en plan insatser som ska underlätta och påskynda den nyanländes etablering (Boverket, 2015).

Det har visat sig att nyanlända har en mindre yta per person att bo på än den svenska befolkningen i helhet. Bostadsytan per nyanländ person är som allra lägst i storstadskommunerna och högst i landsbygdskommunerna. Nästan alla nyanlända som väljer att bosätta sig på egen hand i kommuner med bostadsbrist kommer få bli inneboende den första tiden. Platsbristen och trängseln gör det svårare att hålla rent. Kommunala bostadsbolag och socialtjänsten beskriver de nyanländas boendemiljöer som skadliga för hälsan på grund av fuktskador som orsakats av trångboddheten. Trångboddheten kan även leda till konflikter med grannar som kan sluta med vräkning. Det kan bli många flyttar innan den nyanlända familjen får en egen bostad. Detta kan leda till att barnen i familjen har svårt att engagera sig i skolan samt att trångboddheten leder till att barn spenderar mer tid utanför hemmet vilket minskar den sociala kontrollen. Om barnen inte har egna rum ägnas mindre tid åt läxläsning vilket påverkar deras skolresultat negativt. Det kan dock även finnas fördelar med att bo inneboende såsom att värdfamiljen kan ge goda råd om frågor som rör skolan (Boverket, 2015).

Bidrag som nyanlända kan söka

Nyanlända kan få en statlig bostadsersättning om de uppfyller vissa krav såsom ett godkänt första- eller andrahandskontrakt eller om de äger sin bostad. Den nyanlände har rätt till ersättning under etableringsprocessen, det vill säga cirka två år. Man kan även få låna pengar av Centrala studiestödsnämnden (CSN) för att köpa hemutrustning, så kallat hemutrustningslån som uppgår till högst 15 000 kr för en person i en omöblerad bostad (Boverket, 2015). Som nyanländ går det även att ansöka om försörjningsstöd vilket innebär bidrag som består av riksnormen och skäliga kostnader utanför riksnormen. Inom riksnormen ingår kostnader för mat, kläder och hygien. Det går dock bara om försörjningen inte kan lösas på något annat sätt (Malmö stad, 2017).

5.2.2 Anläggningsboende, ABO

Anläggningsboende, ABO, erbjuds de asylsökande som inte har ordnat eget boende. Boendeplatsen tillhandahålls under handläggningstiden för asylärendet. ABO är ett samlingsbegrepp för olika typer av boenden som Migrationsverket tillhandahåller. Det kan vara externt anläggningsboende, ABE, vilket innefattar boende i vanliga hyresrätter. ABO kan även vara ett kollektivt anläggningsboende, ABK, som är större

hyrda fastigheter. ABO kan även vara tillfälligt anläggningsboende, ABT, som är en upphandlad boendetjänst (SOU 2017:12).

Migrationsverket vidtar olika åtgärder för att öka antalet boendeplatser genom förtätning eller optimering av boendeplatserna. Med förtätning menas en ökning av antalet personer som bor i ett givet bostadsutrymme. En annan åtgärd är beredskapsplatser, som används när platser i de vanliga boendeformerna inte är tillräckliga. De är korttidsboenden som kan vara sovsalar, tält eller hotell där boende inte ska behöva bo längre än 30 dagar. Den tredje åtgärden som Migrationsverket gör är att de upphandlar tillfälliga anläggningsboenden (SOU 2017:12).

Kommunerna väljer själva vilken upplåtelseform och vilka typer av avtal som tecknas med de nyanlända. Det finns heller inga regler huruvida boendet får tidsbegränsas, men enligt länsstyrelsen är det regeringens intentioner att kommunerna ska erbjuda permanent boende i så stor utsträckning det går, då lagen finns till för att etableringen in i det svenska samhället ska gå så snabbt som möjligt (SABO, 2018).

Tillfälliga anläggningsboenden

Enligt Plan- och byggförordningen (2011:338) avses tillfälligt anläggningsboende som ”en byggnad eller en del av en byggnad som under en begränsad tid används som en sådan förläggning som avses i 2 § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.”

För tillfälliga anläggningsboenden får man göra vissa avsteg från de tekniska egenskapskraven och utformningskraven som finns i Boverkets byggregler. För att få driva ett anläggningsboende krävs att man uppfyller de krav som Migrationsverket ställer vid upphandlingen. Man kan söka tillfälliga bygglov för anläggningsboenden som högst ska användas i tio år med möjlighet till förlängning ytterligare fem år, annars gäller ordinarie regler. Man bör även tänka på den höga persontätheten vid utformningen. Det är en högre belastning och slitage på dessa typer av boende än på vanliga bostäder. I och med bostadsbristen kan troligen många tillfälliga anläggningsboenden komma att ändras och omvandlas till permanenta bostäder (Boverket, 2017d).

Hem för vård eller boende

Ensamkommande barn kan placeras i HVB eller i stödboenden. HVB är en verksamhet inom socialtjänsten med syfte att ta emot enskilda för vård eller behandling i samband med ett boende. Vad som avgör var de hamnar är barnets ålder och dess stödbehov. För att upprätta HVB-verksamheter krävs inget tillstånd från kommun eller landsting men de är skyldiga att anmäla sin verksamhet till Inspektionen för vård och omsorgs register. Skillnaden mellan HVB och ett stödboende är att stödboenden tar emot enskilda i åldern 16-20 där de bor i ett eget boende med individanpassat stöd. Ensamkommande barn är oftast i behov av omvårdnad, stöd och fostran och placeras därför oftast i HVB. Ensamkommande barn i åldrarna 16-18 kan dock vid särskilda skäl placeras i stödboende men då skall berörd socialnämnd bedöma om barnet anses tillräckligt moget och förberett för att på ett bra sätt klara av att bo och leva själv (Inspektionen för vård och omsorg, 2016).

5.2.3 Boverkets rapport - Boendesituationen för nyanlända

I rapporten "Boendesituationen för nyanlända" som skrivits av Boverket kommer de fram till att det behövs vidtas åtgärder för att minska bristen på bostäder i städer som är arbetsmarknadscentrum i sina regioner och då även bygga bostäder för låginkomsttagare. När det byggs bostäder handlar det oftast om bostadsrätter och dyra hyresrätter som gruppen nyanlända inte har ekonomi för att ta del av. Boverket föreslår även förändringar av rätten till eget boende under asyltiden där regioner med bostadsbrist och arbetsbrist inte ska vara tillåtna att flytta till. Kommunerna bör se över vilka regler som ska gälla för de kommunala bostadsbolagen då det finns incitament för att använda andra förmedlingssätt än rak bostadskö. Regeringen bör tillsätta en bred sammansatt delegation vars uppgift blir att leda och organisera bostadsbyggandet för inkomstsvaga grupper (Boverket, 2015).

Boverket genomförde även intervjuer med Sveriges kommuner och landsting vid framtagandet av rapporten "Boendesituationen för nyanlända" för att ta reda på deras förbättringsförslag. SKL förespråkar ett system som bygger på att boenden ska godkännas genom systemen godkänt eget boende (GEBO) och värdigt eget boende (VEBO). Egenbosättningen ska då godkännas av kommunen enligt vissa kriterier. Kriterierna kan vara ett maximalt antal personer som får bli skrivna på samma adress, att adresser i områden med för hög arbetslöshet inte godkänns eller där behörighetsnivån till gymnasieskolan är för låg. Om bostaden inte godkänns kommer inte bostadsersättning betalas ut och den nyanlände erbjuds istället en plats på ett anläggningsboende (Boverket, 2015).

I "Boendesituationen för nyanlända" har Boverket även intervjuat Migrationsverket som lämnat sitt förslag på förbättringar. Deras förslag bygger på att asylsökande ska få ett boende som alternativ till EBO där en tydligare väg för boende under asyltiden erbjuds, men inte alltid i den kommun som personen själv tänkt sig i första läget. Migrationsverkets boendeval baseras utifrån arbetsmarknaden och utbildningsmöjligheter där man kan bo och utbilda sig i en mindre kommun som ligger i närheten av en större stad. Migrationsverket ska hjälpa de kommuner som ska ta emot asylsökande på detta sätt genom att komplettera med asyllägenheter, modullägenheter eller ombyggda lokaler (Boverket, 2015).

6 Integration och segregation

I detta kapitel behandlas teori kring integration och segregation för förståelse kring hur och var vi ska bygga bostäder för nyanlända på ett sätt som får dem att bli en del av samhället.

6.1 Integration

Begreppet integration handlar om ett samhälles tillstånd och hur olika grupper självmant väljer att förenas och vara delaktiga i samhället (Boverket, 2004). Enligt det övergripande nationella målet för integrationspolitiken ska alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter (Boverket, 2014b).

Invandrare och unga är grupper som anses ha särskilt svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Det ska dock påpekas att man inte bör behandla invandrare som en kategori eftersom man under den första tiden som nyanländ kan behöva särskild behandling, men efter det har man samma behov och resurser som resten av befolkningen och bör behandlas därefter (Boverket, 2004).

I områden där de nyanlända kommer närmre den svenska befolkningen integreras de genom att lära sig språket och få arbete. Detta fenomen kallas social inkludering (Boverket, 2015).

Ekonomiskt inkluderad är den som försörjer sig själv (Boverket, 2015).

6.1.1 Etablering

Det är Arbetsförmedlingens roll att se till att nyanlända etableras snabbt och integreras i arbete eller studier. När en asylsökande fått uppehållstillstånd träffar hen Arbetsförmedlingen för att kunna delta i etableringen. Etableringsperioden är två år och därefter förväntas nyanlända vara integrerade och kunna försörja sig själva (Arbetsförmedlingen, 2018). Vid mötet med Arbetsförmedlingen diskuteras förväntningarna på den nyanlände och tidigare erfarenheter och kompetenser för att kunna matcha denne med rätt arbete eller studier (Arbetsförmedlingen, 2018a).

Alla nyanlända som har eller är på väg att upprätthålla en etableringsplan, som inom det senaste året avslutat sin etableringsplan eller övriga nyanlända som beviljats uppehållstillstånd inom de tre senaste åren har rätt att delta i en etableringsinsats kallad Snabbspår (Arbetsförmedlingen, 2018b). Snabbspår syftar till att skapa snabbare vägar in på arbetsmarknaden som har erfarenhet eller utbildning inom ett bristyrke. Vilka yrken som ingår bestäms av Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter. Snabbspår innehåller en kombination av utbildning av yrkessvenska, praktik, validering, kompletteringsutbildningar och yrkeskompetensbedömning. Deltagare i Snabbspår får etableringsersättning eller aktivitetsstöd (Arbetsförmedlingen, 2018b).

Asylsökande kan själva kartlägga sin kompetens vid användning av det digitala verktyget Jobskills som har till syfte att snabba på etableringen för dessa om de får uppehållstillstånd i Sverige. Genom att fylla i erfarenheter och kompetenser på sitt modersmål kommer Jobskills automatiskt översätta deras cv till svenska som de sedan kan skicka till olika arbetsgivare (Arbetsförmedlingen, 2018c).

6.2 Segregation

Begreppet segregation handlar om hur olika folkgrupper sprider sig och i vilken utsträckning som vissa grupper med vissa egenskaper bor separerade från varandra. När människor med sämre ekonomi hamnar i dåliga bostadsområden blir boendesegregation ett problem för de boende men även för samhället i stort. Det är dock viktigt att påpeka att den intensivaste segregationen sker i de attraktivare områdena men dessa påpekas sällan som problematiska då områdena inte har problem kopplade till dess invånare (Boverket, 2004).

Med social exkludering menas de boendeval som asylsökande och nyanlända gör som leder till att de inte inkluderas i det svenska samhället, ofta som inneboende i ett område som domineras av samma folkgrupper som de själva tillhör. Det kan ses som att boendet är en väg in i fattigdom och långvarig arbetslöshet (Boverket, 2015).

Ekonomiskt exkluderad är den som är beroende av försörjningsstöd och som inte valt boende utefter var det finns arbete utan snarare var anhöriga bor (Boverket, 2015).

6.2.1 Thomas Shillings segregationsmodell

I Thomas Shillings rapport "Models of Segregation" analyseras den segregation som uppkommer från individuellt diskriminerande beteenden som kan vara medvetet eller omedvetet baserat på människors kön, ålder, religion, hudfärg eller andra orsaker. I rapporten beskrivs två modeller om segregation (Schelling, 1969).

Den första modellen är en simulation där individer distribuerar sig själva utifrån deras preferenser kring ett grannskaps sammansättning. En individ kommer att flytta om hen inte trivs med grannskapets sammansättning av etniciteter till ett annat grannskap där blandningen av etniciteterna uppfyller hens krav. Vid ett utgångsläge med en slumpmässig blandning kommer människor att flytta tills jämvikt uppstår där alla är nöjda med fördelningen. Modellen är flexibel med hänsyn till den etniska blandningen, individers preferenser och storleken på grannskapet. Det finns många tendenser till att ljus- och mörkhyade, eller flickor och pojkar kan bli segregerade genom egna val. Ljushyade kan föredra att ha ljushyade grannar och vice versa kan gälla för mörkhyade. Ljushyade kan försöka undvika mörkhyade och detsamma kan gälla för mörkhyade, det kan vara så att de ljushyade bryr sig men att de mörkhyade inte bryr sig. Om då ljushyade människor har råd att vistas på ställen där mörkhyade inte har råd så kan separation uppstå. Om det finns en gräns för hur liten en minoritet av en viss hudfärg kan vara så kommer initiala mixen förlora sin minoritet om den inte är inom gränserna. De som flyttar kanske då väljer ett ställe där de kommer tillhöra en majoritet istället, eller till och med öka majoriteten och få människor av den andra hudfärgen att flytta därifrån, även kallad "tipping point". Då blir perfekt segregation den stabila jämvikten (Schelling, 1969).

Den andra modellen handlar om att undersöka vilken fördelning av toleranser kring etniciteter som finns och inom vilka grannskap de olika toleranserna finns, vad de initiala förutsättningarna och flyttodynamiken har för inverkan på resultatet och vilka numeriska begränsningar som påverkar utfallet. Om toleransen för andra etniciteter är låg kommer grannskap endast befolkas av en enda etnicitet. Om människorna med olika etniciteters toleranser är på samma nivå är det större chans att jämvikt uppstår. I

rapporten kommer Schelling fram till att de flesta individer föredrar en mix av olika etniciteter (Schelling, 1969).

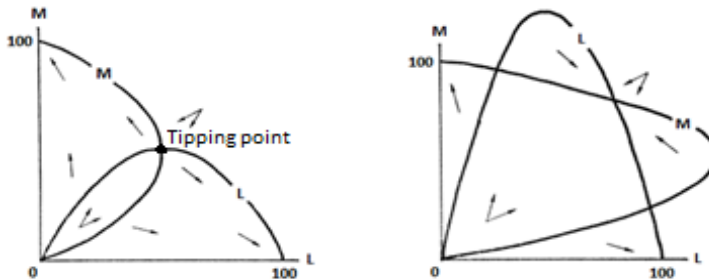

Diagram 1 – Toleranskurvor. Graferna visar hur många mörkhyade människor som ljushyade tolererar och tvärtom.

I den vänstra grafen i diagram 1 är antal ljushyade ordnade längs x-axeln och antal mörkhyade längs y-axeln. Funktionerna L och M visar hur många mörkhyade människor som ljushyade tolererar och tvärtom. De två kurvorna skapar fyra rutor. Alla blandningar där man hamnar under funktionen L kommer alla ljushyade vara nöjda med antalet mörkhyade, de nuvarande ljushyade kommer stanna kvar och fler kommer flytta in. Blandningar som gör att man hamnar vänster om M-kurvan representerar en punkt där många av de mörkhyade kan tolerera många ljushyade människor. Mörkhyade kommer inte flytta och fler mörkhyade kommer även flytta dit. I rutan där de två kurvorna överlappar varandra kommer antalet ljus- och mörkhyade öka. Utanför kurvorna kommer båda grupper minska. Under L-kurvan men till höger om M-kurvan kommer mörkhyade människor flytta därifrån och fler ljushyade flytta in. Vänster om M-kurvan och ovanför L-kurvan kommer ljushyade flytta därifrån och fler mörkhyade kommer flytta dit. Det finns två stabila jämvikter i grafen; den med enbart mörkhyade och den med enbart ljushyade. Den initiala blandningen kommer avgöra vilken hudfärg som blir majoritet (Schelling, 1969).

Om grupperna hade högre toleransnivåer skulle grafen istället kunna se ut så som den högra grafen där man även erhåller en stabil jämvikt när både ljushyade och mörkhyade bor i samma grannskap (Schelling, 1969).

6.2.2 Tieboutmodellen

Charles Tiebout beskriver i sin artikel "A Pure Theory of Local Expenditures" en teori där det finns en opolitisk lösning på free rider-problemet på kommunalnivå när kommuninvånare gratis får nyttja något de inte betalar för. Konkurrensen mellan olika kommuner gör att mängden kollektiva nyttigheter som kommunerna bistår med är på en optimal nivå menar Tiebout. Modellen säger att om olika kommuner tillhandahåller varierande utbud av kollektiva varor med varierande kommunalskatt kommer människor med olika preferenser flytta till den kommun som stämmer bäst överens med de kollektiva varor individen eftersöker och är villig att betala för, detta maximerar även individens nytta. Modellen har en del antaganden såsom inga transaktionskostnader och att perfekt information råder (Tiebout, 1956).

6.2.3 Boendesegregation

Redan från slutet av 1800-talet uppmättes segregation i New York där man såg att nyanlända migranter koncentrerades till olika kvarter, dels var det en stor misär i dessa områden men observatörerna slogs även av hur de nyanlända inte anpassade sig till amerikanska seder och kultur utan behöll sin ursprungliga nationella och kulturella identitet (Nordström Skans och Åslund, 2010).

Boendesegregation kan komma i två former. Antingen som skillnad mellan infödda och invandrade eller i form av områden av en enskild invandrargrupp som är i majoritet. I Sverige brukar man enbart skilja på ”svensktäta” och ”svenskglesa” områden. Det har antagits att Sverige saknat områden där bara en etnisk minoritet bor i, något som finns i amerikanska städer vilket har gett upphov till namnen Chinatown och Little Italy. Bilden är dock felaktig, Nordström Skans och Åslund har uppmänt den faktiska segregationen och kommit fram till att dessa mönster även finns i Sverige. Detta har förklarats genom att all teori kring frivillig etnisk segregation sker på grund av preferenser eller av effektivitetsskäl. Det är inte så konstigt att bosnier kan uppskatta att ha bosniska grannar eller att en person som kommer från Turkiet kan få tips om lediga lägenheter av sina turkiska vänner. Däremot kan det vara problematiskt att många invandrare bor med andra invandrargrupper när orsaken är diskriminering av olika former (Nordström Skans och Åslund, 2010).

Något man bör fråga sig är om segregation är ett problem i sig, eller är det de underliggande problemen som man ska fokusera på, eller kan det till och med vara så att det är ett uttryck för frivillig sortering utan några negativa konsekvenser? Segregation som uppstår genom frivilliga val kan enbart bli ett problem för individen själv om besluten fattas med felaktig information. Det kan dock bli negativa konsekvenser för samhället om valet påverkar någon mer än individen som fattar beslutet. Men om individens val inte belastar samhället och om beslutet som fattats baseras på korrekt information så bör man inte se den etniska segregationen som ett problem alls. Däremot kan ofrivillig segregation vara ett problem. En möjlig anledning till ofrivillig segregation är diskriminering från omgivningens sida genom diskriminerande arbetsgivare och hyresvärdar. Då innebär det att det finns en otillåten och oönskad begränsning av olika individers möjligheter i Sverige. OFrivillig segregation kan även uppstå genom bristande resurser men då skulle man kunna betrakta den som lika acceptabel (eller oacceptabel) som att människor med lägre inkomster allmänt begränsas. Det man bör beakta är om den etniska segregationen mellan individer med samma socioekonomiska status har negativa konsekvenser för individer och/eller samhället. Om den inte har det så handlar det om att segregationen är en konsekvens av ekonomiska ojämlikheter och då är det dessa olikheter istället för segregationen som samhället ska fokusera på (Nordström Skans och Åslund, 2010).

En åtgärd mot boendesegregationen är så kallad utplacering som innebär att man styr nyanlända mot orter de troligtvis inte hade valt själva. Utvärderingar av sådana initiativ pekar på en viss geografisk utspridning men det har även gett människor sämre ekonomiska möjligheter då förvärvsinkomsterna sjönk och sysslösheten ökade, och därmed även bidragstagandet på grund av att de nyanlända placerades i orter där det fanns tomma bostäder (det vill säga utflyttningsområden) men en svag arbetsmarknad.

Ett annat alternativ är att använda ekonomiska incitament för att få människor att flytta till områden som de annars inte hade haft råd med. Annars kan man även inrikta sig på de hinder som finns för nyanlända att bosätta sig, genom att motverka diskrimineringen av personer med utländsk bakgrund som förekommer. Det går även att belysa att de orimligt höga inkomstkraven och nolltoleransen mot försörjningsstöd som många hyresvärdar kräver är en form av diskriminering. En annan förbättring är social blandningspolitik som grundar sig i att blanda upplåtelseformer i ett och samma kvarter för att få ett mer heterogent grannskap. Områdesbaserade insatser på ”problematiska områden” är ett sätt att förbättra levnadsvillkoren för invånarna genom att minska arbetslösheten genom ekonomiska ingrepp (Nordström Skans och Åslund, 2010).

6.2.4 Mismatch-hypotesen

Spatial mismatch introducerades för första gången av John F. Kain år 1968 i hans artikel "Housing Segregation, Negro Employment, and Metropolitan Decentralization" där han beskriver hur det finns en mismatchning mellan var hushåll med låginkomsttagare bosätter sig och var de lämpliga jobben för dem finns. Hypotesen antog att mörkhyade i USA bosatte sig i segregerade områden som var långt bort och med dåliga kommunikationer till stora tillväxtcentrum. Det var en trend att medelklassen ville bo i förorter med följd att de stora varuhusen också flyttades från innerstäderna där många var i behov av enkla jobb. Hypotesen går ut på att sätta avståndet till arbetet som den beroende variabeln för hög arbetslöshet och dåliga löner bland svarta (Kain, 1968).

6.3 Bostadsmarknadens funktionssätt

6.3.1 Upplåtelseformer

Hyresrätt

Hyresrätt innebär att en lägenhet hyrs ut av en hyresvärd. Hyresvärden kan äga en eller flera fastigheter med hyresrätter. Hyresrätt innebär också de fall då en privat bostad hyrs helt eller delvis och oavsett upplåtelseform, men då gäller inte samma besittningsskydd (Boverket, 2016c).

Bostadsrätt

Bostadsrätt innebär att en avgift betalas för att nyttja en lägenhet i en fastighet till en bostadsrättsförening (BRF) som nyttjaren är medlem i. Utöver rätten att nyttja lägenheten har nyttjaren även andelsrätt i bostadsrättsföreningen. Normalt köps och säljs bostadsrätter på den öppna marknaden där köparen måste bli godkänd av föreningen (Boverket, 2016c).

Kooperativ hyresrätt

Kooperativ hyresrätt innebär en korsning mellan hyresrätt och bostadsrätt. Likt en bostadsrätt hyr medlemmarna i en förening lägenheter av föreningen som äger, eller även hyr, en fastighet. Likt en hyresrätt kan inte lägenheten säljas utan den lämnas tillbaka till föreningen vid utflyttning. Vid inflyttning lämnas en deposition som återfås vid utflyttning (Boverket, 2016c).

Äganderätt

Äganderätt innebär att man äger sin egen bostad. Boendeformerna är egna hem och ägarlägenhet. Då äger man sin egen lägenhet och inte bara rätten till att använda den som vid bostadsrätt. Den kan med andra ord säljas, pantsättas och hyras ut utan tillstånd. En ägarlägenhet är dessutom del i en samfällighet som omfattar gemensamma anordningar som t.ex. tak, fasad, trapphus och förråd. Ägarna till ägarlägenheterna är medlemmar i en samfällighetsförening (Boverket, 2016c).

6.3.2 Prisbildning för ägda småhus och bostadsrätter

Prisbildningen för småhus och bostadsrätter styrs av utbud och efterfrågan. Då denna marknad är oreglerad tillåts kurvorna skära varandra och i skärningspunkten återfinns jämvikten för pris och kvantitet, se P^* och Q^* i diagram 2. Då efterfrågan på boende är högre i städer än på landsbygden kommer det att vara dyrare att köpa en bostad där då marknaden gör att markpriserna är höga. Det kommer således vara mer kostsamt för ett byggbolag att bygga bostäder i centrala lägen och därför kommer det köpas mindre markplättar och byggas på höjden för att få ihop kalkylen (O'Sullivan, 2012). Bostadspriserna beror även på hur billigt det är att låna pengar, med låga räntor och lösa amorteringskrav kan människor (som har råd) låna höga belopp vilket trissar upp priserna. Utan kapital är man utestängd från marknaden för bostadsrätter och småhus. I och med bolånetak och amorteringskrav har det blivit ännu svårare för nyanlända och unga att ta sig in på denna marknad (Andersson, 2016).

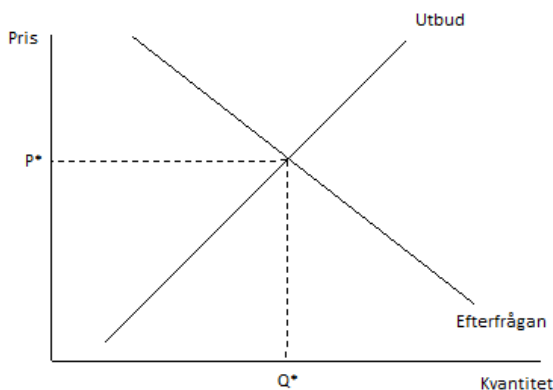

Diagram 2 – Utbuds- och efterfrågekurva för småhus och bostadsrätter

I Boverkets bostadsmarknadsenkät för år 2017 uppger nästan alla Sveriges kommuner att det behöver tillkomma fler bostäder, främst hyresrätter men även bostads- och äganderätter. De största hindren för bostadsbyggandet är höga produktionskostnader och brister på detaljplaner på attraktiv mark. Det är även svårt för privatpersoner att få lån då lånevillkoren är hårda vilket hämmar efterfrågan och begränsar bostadsbyggandet ytterligare. Det har även blivit svårare för byggherrar att få lån till byggprojekt (Boverket, 2017g).

6.3.3 Prisbildning för hyresrätter

För att ta del av hyresrätter i Sverige krävs ofta långa kötider. För nyanlända eller unga (som inte haft förutseende föräldrar som placerat deras barn i bostadskö) kommer det

ta många år innan man får tag i en hyresrätt i och med det tunna utbudet av hyresrätter som finns. Det sker även en omfattande ombildning från hyresrätter till bostadsrätter vilket minskar hyresbeståndet ytterligare. Anledningarna är främst hyresregleringen som ger en sämre avkastning för hyresrätter och de skattemässiga fördelarna för bostadsrätter och småhus som finns såsom avdragsrätten för låneräntor och rotavdraget (Andersson, 2016).

Det har under lång tid diskuterats huruvida hyresregleringen borde avskaffas då den anses vara ett allvarligt hinder mot en fungerande bostadspolitik. Hyrorna skulle öka vid en övergång till marknadshyror i områden där efterfrågan är hög. Hyrorna är enbart låga där på grund av hyresregleringen, däremot kan värdena på den svarta marknaden vara höga vilket gör att fastighetsägare vänder sig till denna för att få bättre betalt. En avreglering skulle således skapa incitament för en försvagad svart marknad och skulle frigöra en del av det befintliga beståndet då hushåll skulle börja flytta på sig. Ett argument för att behålla det system med bruksvärdeshyror som vi har idag är för att mindre resursstarka hyresgäster skulle puttas bort från marknaden om vi släpper hyrorna fria, men det är inte helt sant i och med att utbudet av bostäder kommer att öka och således kommer det erbjudas hyresrätter i olika prisklasser. Det största problemet med hyresregleringen är att det inte finns en jämvikt där utbudet möter efterfrågan, utan istället får vi ett efterfrågeöverskott, se diagram 3 (Andersson, 2016).

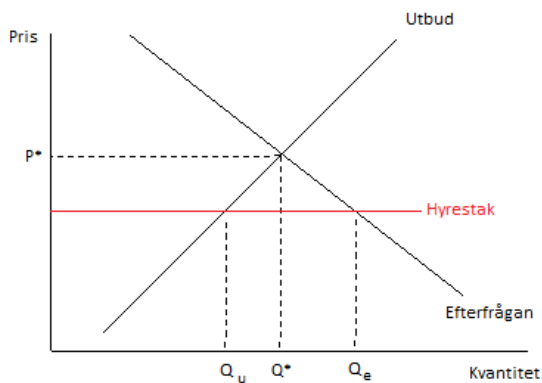

Diagram 3 – Utbuds- och efterfrågekurva för hyresrätter

7 Planprocessen

I det här kapitlet förklaras den svenska planprocessen från översiktsplanering till första spadtag. Syftet är att ge en bakgrund kring planeringsstadiet för att senare i rapporten kunna analysera hur vi snabbare kan få fram nya bostäder.

7.1 Planering

Genom ett antal steg för att ta fram en detaljplan säkerställer man att förslaget uppfyller alla kriterier och därmed är genomförbart. För att tillgodose både allmänna och enskilda intressen vägs dessa mot varandra enligt plan- och bygglagen (PBL) (Göteborgs stad, 2018).

7.1.1 Översiktsplanering

Översiktsplanering är en löpande process som ska spegla den politiska majoritetens uppfattning om byggande, mark- och vattenanvändning samt hushållning med naturresurser. Planen fungerar som vägledning vid beslut om detaljplaner, bygglov och tillstånd. Konsekvenserna av de föreslagna ändringarna i planen ska analyseras under framtagandet. Efter samråd bearbetas planen och ställs ut för granskning i två månader innan den antas av kommunfullmäktige (Boverket, 2016a).

7.1.2 Detaljplanering

På grund av det kommunala planmonopolet är det enbart kommunen som bestämmer om ett planarbete ska påbörjas. Det vanligaste sättet för detaljplanering är genom ett standardförfarande där kommunen lämnar ett planbesked, tar fram planförslag, inhämtar synpunkter under samråd, ställer ut förslaget för granskning, detaljplanen antas, eventuellt ett eller flera överklagande och slutligen börjar den gälla (Boverket, 2016b).

7.1.3 Bygglov

Vid nybyggnad, tillbyggnad och vid vissa ändringar av byggnader krävs bygglov. Det är den kommun som bygglovet söks för som godkänner eller avslår ansökan (Boverket, 2017b).

Tidsbegränsat bygglov

Om inte alla kraven för bygglov uppfylls kan man under vissa omständigheter få ett tidsbegränsat bygglov. Det krävs att åtgärden är tidsbegränsad, lämplig för platsen och tillgodoser ett tillfälligt behov. Bygglövet gäller i maximalt 15 år (Boverket, 2017c).

7.2 Processen

Planbesked

Ansökan om planbesked görs i syfte att vilja utföra en åtgärd, t.ex. bygga om eller bygga nytt. Åtgärden kräver ny detaljplan eller förändring av den befintliga (Göteborgs stad, 2018). Planbeskedet ska ge svar på om kommunen har för avsikt att inleda planlägningsarbete eller inte (Boverket, 2014c). De faktorer som vägs in i avgörandet huruvida ansökningen leder vidare till detaljplan är översiktsplanen, lokala förutsättningar och målsättningen att öka bostadsbyggandet (Göteborgs stad, 2018).

Program

Det är upp till kommunen att avgöra om det inför vissa åtgärder krävs framtagning av olika program för att beskriva eventuella konsekvenser, samband, lämplig markanvändning, behov av infrastruktur m.m. Ett exempel är miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) som beskriver konsekvenser på miljön (Göteborgs stad, 2018).

Samråd för detaljplan

Det första planförslaget finns tillgängligt på kommunens webbplats, stadsbyggnadskontor samt lokalt bibliotek under 2-6 veckor i syfte att allmänheten ska få möjlighet att lämna synpunkter på planförslaget (Göteborgs stad, 2018).

Granskning

Efter revidering efter samrådet läggs det nu slutliga planförslaget upp återigen på stadens webbplats, stadsbyggnadskontor och lokala bibliotek under 2-3 veckor för allmänheten att lämna synpunkter (Göteborgs stad, 2018).

Godkänna planen

Beroende på resultatet från granskningen antar eller godkänner kommunens byggnadsnämnd planförslaget. Vid enbart ett godkännande överlämnas planen till kommunfullmäktige som får anta planen (Göteborgs stad, 2018).

Överklagan

Kriterierna för att kunna överklaga en beslutad detaljplan är att personen i fråga måste vara berörd av förslaget och ha lämnat in skriftliga synpunkter under den senaste granskningsperioden (Göteborg stad, 2018).

Planen vinner laga kraft

Det tar 3 veckor från det att protokollet justerats och meddelats på kommunens anslagstavla innan detaljplanen träder i kraft (Göteborgs stad, 2018).

Byggstart

Innan byggstart måste detaljplanen ha vunnit laga kraft och bygglov måste ha godkänts. Byggnationen pågår fram till dess att hela projektet är färdigt (Göteborgs stad, 2018).

Färdigställt

När byggnationen är färdigställd är den redo att tas i bruk. Byggstart och färdigställande av bostäder rapporteras in till staden och sammanställs i rapporter fyra gånger per år (Göteborgs stad, 2018).

8 Fällexperiment

I detta kapitel redovisas tillvägagångssätt och resultat av den enkätundersökning som skickats ut till samtliga kommuner samt det experiment som gjorts på Blocket för att mäta diskriminering på hyresmarknaden. Vi har även haft en intervju med Johan Kihlberg från Boverket som presenteras vidare i kapitlets sista avsnitt. Syftet med kapitlet är att ta fram egen data och statistik för att sedan kunna bygga analysen kring denna.

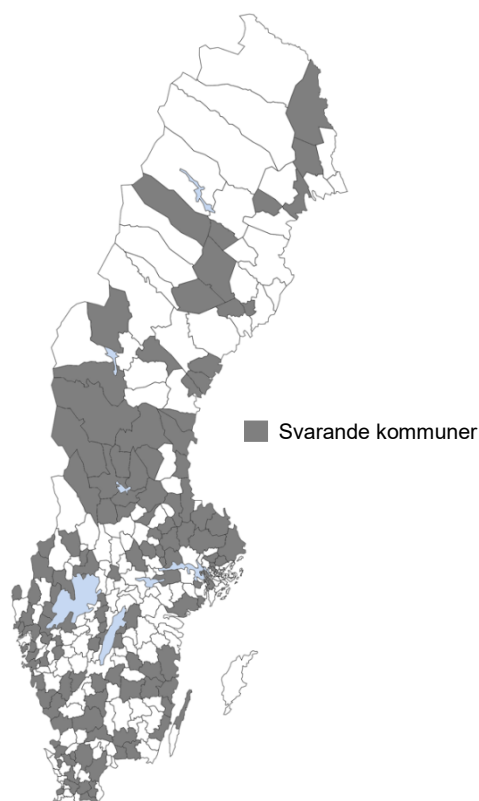
8.1 Bostadsförsörjning för nyanlända – en enkätundersökning

8.1.1 Tillvägagångssätt

Enkäten skickades ut till Sveriges samtliga 290 kommuner. Totalt svarade 177 kommuner där sista 46 svarade efter att enkäten skickats ut på nytt med en påminnelse. 130 av de svarande kommunerna kan ses i figur 1. Utöver dessa har ytterligare 47 kommuner svarat men valt att vara anonyma i denna undersökning. Som kan ses ur Figur 1 blev resultatet en relativt jämn spridning över landet med något starkare svarsfrekvens runt Dalarna.

Enkätens frågor berör den grupp av nyanlända som blivit anvisade till kommunerna enligt Migrationsverkets angivna kommunal.

Författarna till denna rapport har själva tagit fram frågorna som använts i enkätundersökningen. Syftet med undersökningen är att få en uppfattning om hur kommunerna arbetar med bostadsförsörjning för nyanlända idag. På vilka sätt erbjuder kommunerna bostäder för anvisade nyanlända? Är de nöjda med det arbete de gör? Finns det några andra utmaningar än just bristen på bostäder? Dessa är några av de frågor som utgjorde undersökningen. Resterande frågor hittas nedan i 8.1.2 Resultat och analys tillsammans med enkätens sammanställning.

Figur 1 - Kommuner som har svarat på enkäten

8.1.2 Resultat och analys

Nedan presenteras svaren på enkätundersökningens frågor¹ samt tillhörande analys. Eftersom ett antal frågor i enkäten var valfria kommer även den individuella svarsfrekvensen presenteras för respektive fråga. Till de flesta sammanställningar medföljer ett diagram eller en tabell för att på ett tydligare sätt presentera och göra det lättare för läsaren att tyda resultatet.

¹ Alla frågor återfinns i bilaga 2.

På vilket sätt erbjuder er kommun bostadsförsörjning för nyanlända?

Svarsfrekvens: 172 av 290 kommuner, 59 %.

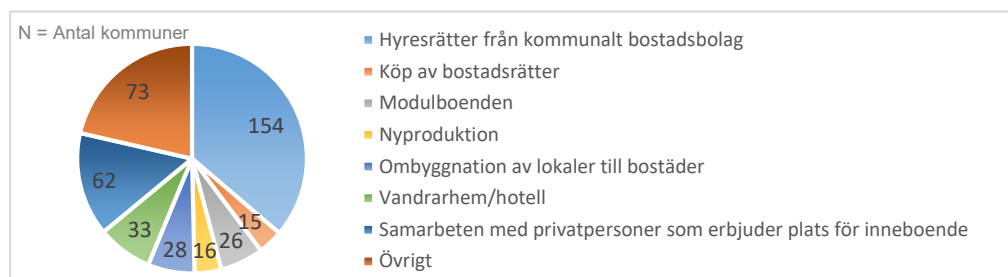

Diagram 4 - Sammanställning av kommunernas bostadsförsörjning för nyanlända

Enligt de svarande kommunerna är hyresrätter från kommunala bostadsbolag det vanligaste alternativet av ovanstående i diagram 4². Samarbeten med privatpersoner som erbjuder plats för inneboende är det näst populäraste. Att hyresrätter från kommunala bostadsbolag är det vanligaste alternativet är inte förvånande eftersom de har ett ansvar mot kommunen. Hur kommunerna väljer att erbjuda bostadsförsörjning för nyanlända beror såklart på förutsättningarna i kommunen där alla är olika. Efter hyresrätter från kommunala bostadsbolag kommer köp av bostadsrätter och samarbeten med privatpersoner som erbjuder plats för inneboende samt vandrarhem eller hotell. Det är inte konstigt att dessa ligger i topp eftersom resterande alternativ; modulboenden, nyproduktion och ombyggnation av lokaler till bostäder är dyrt och i vissa fall tidskrävande. Den generella uppfattningen om bostadsförsörjning är att det råder bostadsbrist samtidigt som det är dyrt och tar lång tid att bygga nytt. Det ifrågasätts idag av kunniga inom branschen huruvida nyproduktion är lösningen på problemet. Specialister inom bostadsbranschen menar på att vi borde utnyttja vårt befintliga bestånd bättre, där ombyggnation av lokaler till bostäder kan vara en bra lösning. Det behövs fortfarande byggas mer bostäder eftersom befolkningen ökar, men det borde läggas mer resurser på att det byggs billigare och för personer med stort behov av någonstans att bo.

73 av 290 kommuner har svarat att de erbjuder övriga alternativ där svarsalternativen återfinns i Bilaga 3. De vanligaste svaren är samarbeten med privata hyresbolag eller fastighetsägare som hyr ut hyresrätter. Näst vanligast är uthyrning av lägenheter, småhus, hus eller villor av privatpersoner samt korridors-, genomgångs-, eller slussboenden. Andra alternativ är samverkan med campingar som har stugor, villavagnar, attefallshus och rivningskontrakt som kommunen äger. Det är svårt att analysera vad som fungerar bra eller mindre bra eftersom kommunerna har olika förutsättningar och vad som fungerar i en kommun finns kanske inte tillgängligt där eller fungerar inte av andra skäl. Det viktiga för att kunna lösa problemet med bostadsförsörjning för nyanlända är att varje kommun för dialoger med olika aktörer

² Observera att summan av ovanstående alternativ överstiger antalet svarande kommuner. Detta eftersom vissa kommuner erbjuder flera olika alternativ.

och samarbetar för att komma fram med en lösning som fungerar specifikt för dem. Man kan även hjälpas åt mellan kommunerna och dela idéer och visioner.

Finns det några andra utmaningar än just bristen på bostäder?

Svarsfrekvens: 153 av 290 kommuner, 53 %.

Den sammanställda tabellen över övriga utmaningar återfinns i bilaga 3. Det mest förekommande svaret som kommunerna angav var bristen på SFI-, praktik-, arbets- och utbildningsplatser. Dessa leder vidare till försämrad integration eftersom man inte kommer in i ett vardagligt liv. Andra utmaningar som angavs var segregation och att det saknas ett nätverk eller en naturlig mötesplats för nyanlända. Utöver själva bostadsbristen råder också dålig standard i det befintliga bostadsbeståndet samt att många nyanlända bor många på liten yta. Ytterligare ett problem är att alla vill bo centralt och för dem som inte gör det saknas kollektivtrafik i kommunernas utkanter.

Det kommer alltid finnas utmaningar och problem med att tillgodose alla människors behov. Om det inte hade funnits hade vi levt i ett perfekt samhälle, vilket inte existerar. Däremot är det viktigt att dessa frågor behandlas för att underlätta och förbättra i den mån det går. Mycket av ovanstående handlar om hur integrerade de nyanlända blir i det svenska samhället. När de någonsin statusen som en "vanlig svensk" eller kommer de alltid stå utanför normen?

Vad är det egentligen kommunerna behöver fokusera på i sitt arbete? Är det att se till att alla nyanlända får en hållbar och långsiktig bostad där de efter etableringstidens slut kan försörja sig själva? Eller är det att se till att de nyanlända integreras och blir en del av vårt samhälle? Går det att tillgodose bägge delarna? Som nyanländ har man lämnat sin trygghet i sitt hemland och flytt från krig och förföljelse eller hoppet om ett bättre liv. Därför är det viktigt att ta väl hand om dessa när det kommer till Sverige i form av fler platser för SFI, praktik, arbete och utbildning. Stora barriärer skapas när man bor i ett land där man inte kan språket, som därför borde ha stor prioritet vid ankomst till Sverige. Författarna menar på att om man lär sig kommunicera på svenska eller engelska i tal och text så kommer många dörrar öppnas för de nyanlända. Man borde också på ett bättre sätt ta tillvara på den utbildning och erfarenhet nyanlända kan ha men som de inte får praktisera i Sverige. Kanske hade man kunnat utveckla de mentorsprogram där nyanlända får komma i kontakt med svenskar och integreras i deras vardagliga liv så att det blir ett vanligare tillvägagångssätt.

Att alla nyanlända vill bo i centrum är inte konstigt med tanke på att de saknar körkort eller inte ha råd med bil och vill ha nära till allt. Genom att utöka kollektivtrafiken till kommunernas utkanter öppnas fler dörrar till boenden för nyanlända eftersom det också är billigare att inte bo centralt. Om anledningen till utebliven kollektivtrafik ut på landet är för få passagerare hade man kunnat sätta in mindre bussar som kostar mindre.

Om vi kan integrera de nyanlända mer i den svenska vardagen finns mycket arbetskraft att hämta. Genom fler arbeten skapar vi en mötesplats mellan både svenskar och nyanlända och genom andra mötesplatser för enbart nyanlända kan de känna och en balans och trygghet mellan de båda. Genom dessa åtgärder hade den totala

Bostadsförsörjning för nyanlända

samhällsnyttan kunnat öka. Vidare diskussion om åtgärdsförslag sker i kapitel 9 Diskussion.

Vad har bostadsförsörjning för nyanlända för prioritet i ert totala arbete?

Svarsfrekvens: 177 av 290 kommuner, 61 %.

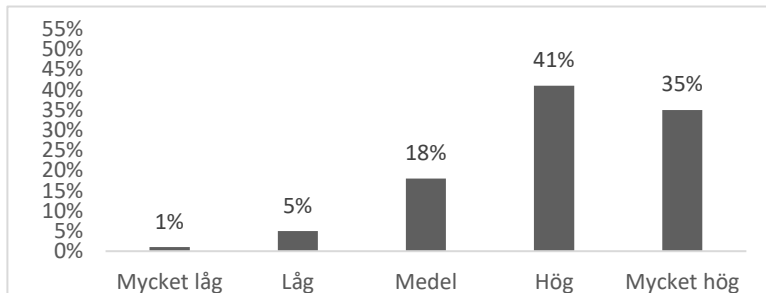

Diagram 5 - Kommunernas prioritet av bostadsförsörjning för nyanlända

Ur diagram 5 framgår att över 75 % av de svarande kommunerna har hög eller mycket hög prioritet på arbetet som rör bostadsförsörjning för nyanlända. Författarna av denna rapport ser det som mycket positivt att majoriteten av de svarande kommunerna lägger stor vikt vid bostadsförsörjning för nyanlända. Frågan har varit en stor utmaning för många kommuner i flera år och resultatet av hur många de lyckas erbjuda boende hade med största sannolikhet sett annorlunda ut om kommunerna inte prioriterat frågan eller satt in extra resurser.

Cirka 25 % av de svarande kommunerna har angett att frågan kring bostadsförsörjning för nyanlända inte har högre prioritet än andra frågor eller mindre prioritet. Detta beror troligtvis på att de svarande kommunerna har 0 eller mycket låga anvisningstal eller att de inte finner det utmanande att hitta bostäder för de nyanlända.

Hur har ni upplevt svårighetsgraden för detta?

Svarsfrekvens: 177 av 290 kommuner, 61 %.

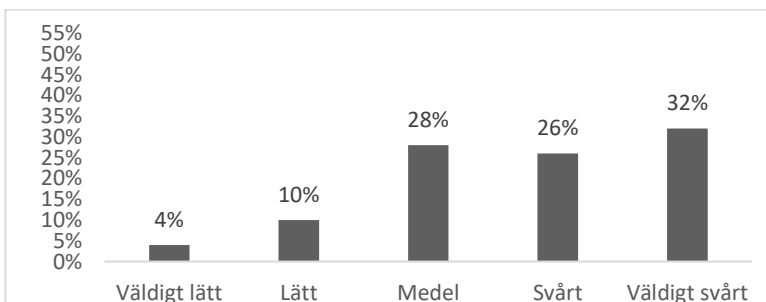

Diagram 6 - Svårighetsgraden vid bostadsförsörjning för nyanlända

Ur diagram 6 framgår att över 85 % av de svarande kommunerna anser att arbetet med att erbjuda nyanlända bostäder är medel eller svårare. Nästan 60 % tycker att det är svårt eller väldigt svårt.

Författarna finner resultatet som förväntat. På grund av den generella bostadsbrist som råder i Sverige är bostadsförsörjning ett problem i många kommuner även utan invandring. Svårigheten med nyanlända är just att dem flyttat hit från ett annat land till skillnad från svenskar som i de flesta fall redan har en bostad, men behöver flytta till en annan stad på grund av arbete eller ska flytta hemifrån m.m. När de nyanlända anländer till Sverige finns sällan lägenheter som står och väntar på att flyttas in i, utan i många fall handlar det om att finna temporära lösningar vilket inte alltid är optimala lösningar med hänsyn till storlek och standard. Efter inflyttning till dessa temporära boenden kan det sedan vara mycket svårt att finna permanenta lösningar där nyanlända kan bo och försörja sig själva. Mer om vilka utmaningar som finns utöver bostadsbrist återfinns i bilaga 3.

De kommuner som angett svårighetsgraden väldigt lätt eller lätt har troligtvis väldigt få eller inga anvisade alls till sin kommun. Det kan också vara små kommuner som har haft mycket vakanser i sitt bestånd.

Hur nöjda är ni med er insats av bostadsförsörjning för nyanlända?

Svarsfrekvens: 177 av 290 kommuner, 61 %.

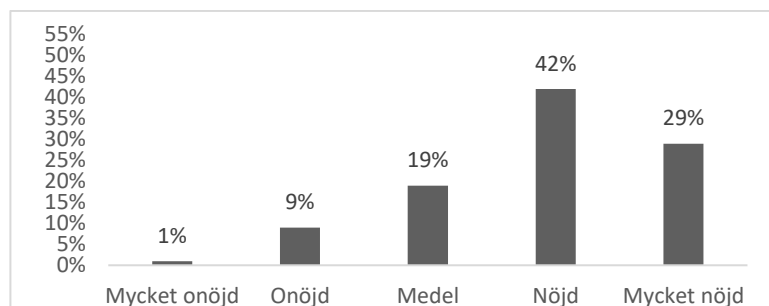

Diagram 7 - Kommunernas nöjdhet över sin insats med bostadsförsörjning för nyanlända

Ur diagram 7 framgår att över 70 % av de svarande kommunerna är nöjda med sin insats i arbetet kring bostadsförsörjning för nyanlända. Författarna finner resultatet mycket positivt, särskilt med hänsyn till resultatet i Diagram 6 - Svårighetsgraden vid bostadsförsörjning för nyanlända. Det är väldigt positivt att majoriteten av kommunerna, trots sin bedömning av svårighetsgrad gällande arbetet kring frågan, anger att de är nöjda med sin insats.

51 kommuner har angett att det är mycket nöjda med sin insats. Detta beror troligtvis på att de har hittat ett arbetssätt som fungerar i deras kommun och lyckas erbjuda alla anvisade en bostad. För resterande 126 svarande kommuner är det tydligt att det finns förbättringspotential. Anledningen till att kommunerna inte är nöjda med sin insats kan bero på att de har ett högt anvisningstal och inte lyckas erbjuda alla anvisade en bostad. Möjligtvis råder det stor bostadsbrist generellt i kommunen, påbörjad nyproduktion är ännu inte klar eller så klarar de nyanlända inte av hyrorna vid etableringstidens slut. Det kan också finnas en avsaknad av allmännyttiga bostadsbolag eller samverkan med andra instanser som gör att kommunen inte får det stöd de behöver för att lyckas i sitt arbete. Det kan också bero på andra faktorer som att det finns bostäder i utkanten av kommunerna men det saknas fungerande kollektivtrafik ut. Problemet kan också ligga

i att kommunerna blivit anvisade många stora familjer men saknar stora lägenheter eftersom vi saknar en fungerande flyttkedja där boytorna utnyttjas mer effektivt.

Hur bra har de nyanlända integrerats i samhället?

Svarsfrekvens: 177 av 290 kommuner, 61 %.

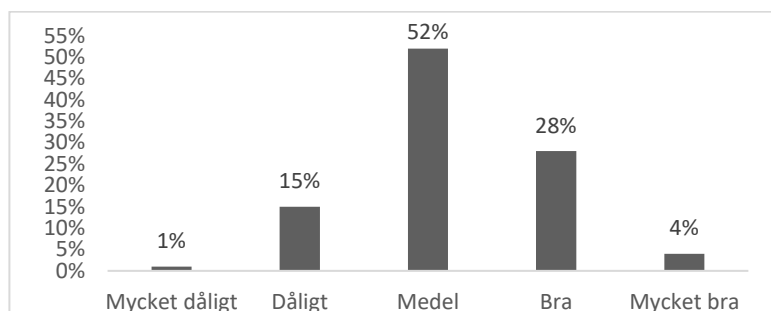

Diagram 8 - På vilken nivå de nyanlända har integrerats i samhället

Cirka 50 % av de svarande kommunerna menar på att de nyanlända har en medelmåttlig integration i samhället. 32 % anser att nyanlända integreras Bra eller Mycket bra och 16 % anser att nyanlända integreras Dåligt eller Mycket dåligt.

Författarna tolkar resultatet som att 50 % av kommunernas nyanlända varken integreras bra eller dåligt och hade hellre sett ett resultat där kommunerna ser att majoriteten av nyanlända integreras Bra eller Mycket bra. Att kommunerna inte lyckats integrera de nyanlända bättre kan bero på ett flertal saker som diskuteras på sidan 50 under frågan ”Finns det några andra utmaningar än just bristen på bostäder?”.

Diagram 8 visar tydligt att detta är en fråga som behöver behandlas med ett större ansvar från kommunernas sida. Med det sagt finns det alltid förbättringspotential även för kommunerna som angett att sina nyanlända integrerats mycket bra. Mer diskussion och förslag kring vad kommunerna bör göra för att öka integrationen finns i kapitel 9 Diskussion.

Hur pass socialt exkluderande/inkluderande upplever ni er kommun för nyanlända?

Svarsfrekvens: 177 av 290 kommuner, 61 %.

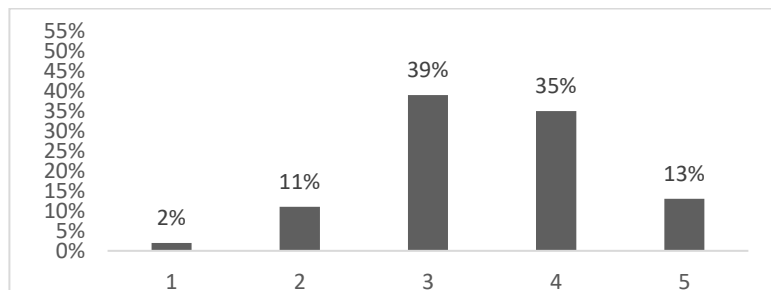

Diagram 9 - Hur socialt exkluderande/inkluderande kommunerna är.
1 = Exkluderande, 5 = Inkluderande

Socialt exkluderande innebär att bo otryggt i otillåtna andrahandskontrakt i områden som har hög koncentration av utlandsfödda. Socialt inkluderande innebär de personer som lever ett normalt liv i en vanlig lägenhet permanent och har en god introduktion till svenskt vardagsliv. Cirka 40 % av de svarande kommunerna har angett att nyanlända varken är socialt exkluderande eller inkluderande. Nästan 50 % har angett att de är ganska inkluderande eller inkluderande. Författarna finner det positivt att endast 13 % anser sin kommun som exkluderande eller ganska exkluderande. Däremot anser knappt hälften av kommunerna att de är ganska inkluderande eller inkluderande. Det är därmed återigen tydligt att kommunerna behöver ta fram bättre planer för nyanländas spridning och integrering i samhället.

Emellertid behöver segregering inte alltid vara negativt och roten till integrationsproblem. Enligt teorierna i kapitel 6 Integration och segregation kan det finnas en vinning i att låta invandrare sätta sin egen prägel på stadsbilden på ett mer dynamiskt och nyanserat sätt. Det skulle även sätta avtryck på den lokala ekonomin. Lokala samhällen som Little Italy och Chinatown har resulterat i en viss boendesegregation, men invånarna får behålla sina kulturella traditioner och i vissa fall pratar de sitt egna språk, men förutom det är dem precis som andra amerikaner och lever ett amerikanskt liv. Däremot är det inte säkert att fungerar för alla typer av grupper.

En annan anledning till att så få kommuner anser sig vara inkluderande kan vara att de är obekanta med begreppet ”Socialt exkluderad/inkluderad”. I enkätfrågan valde vi att skriva ut definitionen men för någon som aldrig hört uttrycket förut kan det fortfarande vara svårt att tolka.

Hur pass ekonomiskt inkluderande/exkluderande upplever ni er kommun för nyanlända?

Svarsfrekvens: 177 av 290 kommuner, 61 %.

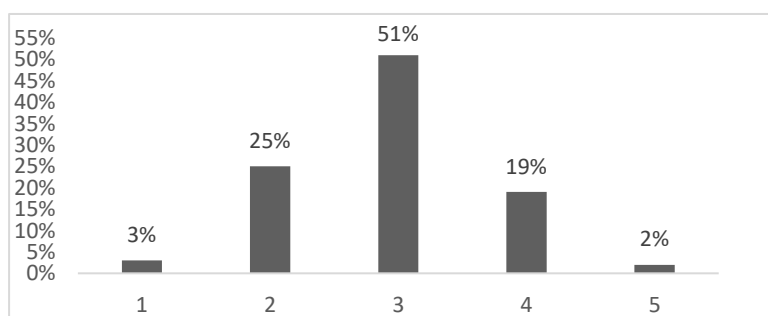

Diagram 10 - Hur ekonomiskt exkluderande/inkluderande kommunerna är.
1 = Exkluderande, 5 = Inkluderande

Ekonomisk exkludering innebär beroende av försörjningsstöd medan ekonomisk inkludering innebär självförsörjning. Ur diagram 10 framgår att majoriteten av de svarande kommunerna anser att de nyanlända ligger på en medelmässig nivå mellan att vara beroende av försörjningsstöd eller självförsörjande. Procentuellt är det fler som lutar mot att vara ekonomiskt exkluderande och i behov av stöd än som klarar av att försörja sig själva.

Resultatet kan enligt författarna bero på att nyanlända har svårare att ta sig in på arbetsmarknaden. Den tidigare studie som presenteras i avsnitt 2.5 Etnisk diskriminering på svensk arbetsmarknad – resultat från ett fältexperiment, 2007 visar en signifikant skillnad där män med svenskklingande namn blir kallade till 50 % fler arbetsintervjuer än män med arabiskt klingande namn. Det tyder därmed att det förekommer etnisk diskriminering på arbetsmarknaden. En lösning för att upphäva effekten av diskriminering är att fler rekryteringsprocesser sker med dolda namn. På så sätt gallras inte sökande med icke-svenskklingande namn bort från kallelser till intervju, utan andelen diskriminerade minskar till den grad sökande som brister vid uttryckning i svenskt tal och text.

Hur många nyanlända (%) behöver hjälp att få bostad vid ankomst till er kommun?

Svarsfrekvens: 177 av 290 kommuner, 61 %.

Tabell 1 - Andel nyanlända som behöver hjälp att få bostad vid ankomst till kommunerna

ANDEL	ANDEL NYANLÄNDA SOM BEHÖVER BOSTAD (%)
0-10 %	6
11-20 %	5
21-30 %	3
31-40 %	7
41-50 %	5
51-60 %	3
61-70 %	3
71-80 %	5
81-90 %	10
91-100 %	38
Vet ej	15

Ur tabell 1 framgår att cirka 50 % av de svarande kommunerna angett att mellan 81–100 % av de nyanlända behöver hjälp att få bostad vid ankomst till kommunen. 15 % har angett att de ej vet.

Resultatet visar på att de allra flesta nyanlända som blir anvisade till kommunerna behöver hjälp att få en bostad. Detta kan, beroende på anvisningstal, sätta hög press på många kommuner på grund av den bostadsbrist som råder i Sverige. Att en del nyanlända inte behöver hjälp att skaffa bostad kan bero på att de anlät till en kommun där bostadsförsörjning inte är ett problem, eller så har de flyttat in hos släktingar och vänner. Vid det senare fallet kan trångboddhet vara en negativt följande konsekvens som får till följd att bostaden slits i högre takt än normalt.

Hur stor andel (%) av de som behöver hjälp med att få bostad lyckas ni erbjuda en bostad?

Svarsfrekvens: 177 av 290 kommuner, 61 %.

Tabell 2 - Andel nyanlända som kommunerna lyckas erbjuda en bostad

ANDEL	ANDEL NYANLÄNDA SOM ERBJUDS BOSTAD (%)
0-10 %	6
11-20 %	3
21-30 %	3
31-40 %	3
41-50 %	2
51-60 %	3
61-70 %	3
71-80 %	6
81-90 %	5
91-100 %	58
Vet ej	11

Tabell 2 - Andel nyanlända som kommunerna lyckas erbjuda en bostad, visar att över 60 % av de svarande kommunerna även lyckas erbjuda bostad till 81–100 % av de nyanlända. 11 % har angett att de ej vet.

Författarna finner det mycket positivt att nästan 60 % av kommunerna lyckas erbjuda en bostad till de nyanlända som behöver hjälp att få en bostad. Dock är det fortfarande cirka 10 kommuner som angett att de endast lyckas erbjuda bostad till 0 - 10 % av de nyanlända som behöver hjälp att skaffa bostad. Detta är oroväckande även om frågan inte ger svar på hur många nyanlända det rör sig om i varje kommun. Resultatet är dock inte förvånande utan en av anledningarna till att detta examensarbete skrivs idag.

Hur ser ni på bostadsförsörjningen för nyanlända idag?

Svarsfrekvens: 165 av 290 kommuner, 57 %.

Många kommuner belyser utmaningen med bostadsbrist, vilket inte bara är ett problem för nyanlända. Kommunerna menar på att det finns för lite hyresrätter samtidigt som det är för dyrt med nyproduktion för att de nyanlända ska klara av att bo där. Samtidigt tycker de att byggprocessen tar för lång tid. Behovet av bostadsförsörjning för nyanlända är såklart varierande mellan olika kommuner där trycket har sjunkit i vissa kommuner sedan 2015, medan andra fortfarande tar emot nyanlända. De bostäder kommunerna lyckas erbjuda är ofta temporära lösningar med korttidskontrakt. Man ser även ett stort problem i att det saknas en fungerande flyttkedja där boytor utnyttjas bättre. När kommunerna väl lyckas erbjuda bra och hållbara bostäder finns även problemet med etnisk segregering och undanträngningseffekter som kan leda till främlingsfientlighet. Några kommuner pekar på att det är en viktig fråga men att det är något orättvist mot övriga kommunmedborgare som också står i kö till det kommunala bostadsbolaget.

Många kommuner antyder att de väldigt sent får reda på det anvisningstal de ska ta emot från Migrationsverket vilket gör det svårare för dem att förbereda sitt arbete. Även om behovet minskat något är det fortfarande en utmanande fråga som ställer

kommunerna på sin spets och som behöver prioriteras för att klara den kvot de har fått anvisade.

Författarna håller med om de synpunkter kommunerna framför i stycket ovan. Även om situationen ser något annorlunda ut idag än den gjorde 2015-2016 eftersom många av de som kom till Sverige då, nu nått den punkt i etableringsfasen där de ska hitta permanenta boenden och börja klara av att försörja sig själva. Som kommunerna tidigare nämnt är det en helt annan typ av arbete idag än det var då. Däremot är det inte synonymt med att det är lättare idag. Många kommuner tar fortfarande emot stora volymer nyanlända och i andra kommuner är det lättare att hitta tillfälliga än permanenta boenden. Det finns många utmaningar kopplade till frågan om bostadsförsörjning, inte bara gällande nyanlända utan även för allmänheten som kräver större ansträngning från både myndigheter, kommunerna och företags sida. Det krävs att alla tar ett större gemensamt ansvar och vidtar de lösningar som är nödvändiga för en utveckling och förbättring i frågan. De konkreta förslag författarna uppmanar till återfinns i kapitel 9 Diskussion.

Hur mycket jobbar ni aktivt med bostadsförsörjningen för nyanlända idag jämfört med krisen 2015?

Svarsfrekvens: 162 av 290 kommuner, 56 %.

Av de svarande kommunerna hävdar en stor del att de jobbar lika aktivt eller mer aktivt idag än de gjorde under flyktingkrisen 2015. Däremot menar många på att det är en helt annan typ av arbete nu. Då var volymerna av nyanlända och asylsökande mycket större och det handlade om att hitta akuta och snabba lösningar för att klara av situationen. Idag handlar arbetet mer om framförhållning och ett helhetstänk. Kommunerna jobbar bland annat för att integrera de nyanlända som kom 2015–2016 och se till att de kan försörja sig själva vid etableringstidens slut.

Flera kommuner har arbetat fram nya rutiner och samarbeten för att lättare klara av det anvisningstal de fått av migrationsverket. För många kommuner är det även fler nyanlända som bosätter sig på egen hand, s.k. EBO. En liten del har angett att de jobbar mindre med frågan idag eftersom trycket har lättat och de inte har några anvisade.

Författarna finner det positivt att kommunerna lärt sig av den erfarenhet det fick under 2015-2016 då flest nyanlända kom till Sverige. Även om det fortfarande finns mycket att arbeta med och utveckla har kommunerna utvärderat det de gjorde då och tagit fram nya rutiner för hur man hanterar liknande situationer om det skulle hända igen.

Hur ser ni på framtiden och bostadsförsörjningen för nyanlända?

Svarsfrekvens: 154 av 290 kommuner, 53 %.

Det är svårt att sia hur framtiden kommer se ut och huruvida det kommer bli en ny flyktingkatastrof i världen. Det är stor skillnad mellan vissa svarande kommuner. En del ser väldigt ljusst på framtiden då de saknar anvisade eller har lägenheter som står tomma och kan erbjuda bostäder till samtliga nyanlända. Andra kommuner tar fortfarande emot nyanlända och har stora utmaningar framför sig då bostadsbristen är ett faktum.

Det majoriteten av kommunerna önskar är att fler lägenheter byggs med hyror som nyanlända kan klara av, att kollektivtrafiken utökas till utkanterna av kommunerna även om det inte är så många passagerare och att flyttkedjan sätter fart så boytor kan utnyttjas mer effektivt.

Även om det är fortsatt tufft för många kommuner ser de flesta ljus på framtiden och tror att de kommer komma till en punkt där de känner att de kan tillgodose alla nyanlända med bostäder. Mycket beroende på att volymen nyanlända minskat sedan 2015. Några kommuner är dessutom i behov av arbetskraft och vill gärna att fler anvisas till deras kommun.

Författarna tror att det är viktigt att lyssna på kommunerna och försöka ta hänsyn till de gällande nyanlända mer individuellt. Idag har vissa kommuner jättesvårt att tillgodose de nyanlända med bostäder medan andra kommuner har bostäder som står tomma. Författarna menar på att vi bör arbeta mer med att göra vissa kommuner mer attraktiva så att vi får en bättre spridning av nyanlända i landet och minska belastningen i vissa kommuner.

Har ni några konkreta förslag på åtgärder?

Svarsfrekvens: 96 av 290 kommuner, 33 %.

Situationerna ser olika ut mellan kommunerna och det finns inga enkla lösningar eftersom det då inte hade funnits något problem. Utöver nybyggnation av fler hyresrätter, modulhus och enkla bostäder och att utnyttja det befintliga beståndet bättre tillsammans med en bättre fungerande kollektivtrafik, vill kommunerna se ett bättre samarbete med Migrationsverket i form av tydlighet gällande antalet anvisade och deras samordning. Ett förslag för mer rörlighet på bostadsmarknaden är att Migrationsverket behåller ABT och avvecklar lägenheter så ett nettotillskott på hyresmarknaden uppstår till gagn för de som redan har fått uppehållstillstånd. Snabbt hade då relativt billiga hyresrätter blivit tillgängliga. Man bör också jobba för att göra vissa kommuner mer attraktiva så det uppstår en bättre spridning av nyanlända och en jämnare belastning. Man saknar en flexibilitet där man kan byta "familjer" med andra kommuner beroende på storleken på lediga bostäder. En annan kommun föreslår att kommunerna som vill ha fler anvisade borde få det och att de som vill ta emot färre kan betala sig fria till de som tar emot. Ett annat förslag är att fastighetsägare med mer än 100 lägenheter i beståndet ska upplåta 15 % till sociala kontrakt. I Norge är det skattefritt att hyra ut mindre delar av sitt hus där många bygger så kallade "hyblar" (liknande studentrum) och hyr ut. I en kommun med många stora villor hade det kunnat vara ett alternativ. Något som flera kommuner nämner är att se över byggprocessen. I dagsläget tar det för lång tid, det är många olika processer och överklagandeprocessen kan vara lång.

8.2 Diskriminering på hyresmarknaden – ett fältexperiment

8.2.1 Tillvägagångssätt

Experimentet som utförs i detta examensarbete går ut på att visa intresse för annonserade bostäder på Blocket som är en av Sveriges största säljmarknader online,

genom att agera olika fiktiva karaktärer med olika etniciteter och kön för att sedan mäta svarsfrekvensen från hyresvärdar. Vi hoppas kunna dra slutsatser ur det resultat vi får och därmed avgöra om och hur pass omfattande diskrimineringen är på hyresmarknaden. På Blocket finns en stor plattform för bostäder där både fastighetsbolag och privatpersoner kan hyra ut lägenheter, villor och semesterbostäder.

Genom att göra den här typen av experiment observerar man människors beteende utan deras vetskap eller medgivande. Därmed måste etiska hänsynstaganden göras. Experimentet som utförs är inom ramarna för vad som är tillåtet på annonssajten. I experimentet har författarna av denna rapport gjort sitt yttersta för att minimera kostnader och skador för de hyresvärdar som berörts genom att inte fortsätta kontakten med annonsörerna och vilseleda ytterligare. Det finns dessutom inga möjligheter att genomföra experimentet på något annat sätt.

Experimentet kräver fyra fiktiva karaktärer som ska visa sitt intresse för uthyrarnas annonser. Deras namn ska representera nationalitet och kön och ska vara det enda som skiljer deras intresseanmälningar åt. Eftersom den största andelen flyktingar är från Syrien skapar vi en syrisk kvinna och en syrisk man (Regeringen, 2017). Som jämförelseobjekt väljs en svensk kvinna och en svensk man. För att namnge de svenska personerna används SCBs namndatabas. Personerna med svenskklingande namn är Anna Johansson och Lars Andersson, de vanligaste tilltals- och efternamnen i Sverige den 31 december 2016 (SCB, 2017bcd). Personerna med syriska namn är Amena Al Homsy och Adnan Nasser utefter samma villkor (Central Bureau Of Statistics of Syria, 2017). Karaktärerna får varsin e-postadress och för att minska deras likheter väljs fyra olika e-postleverantörer. Det får anses orimligt att en hyresvärd skulle basera valet av hyresgäster utifrån deras e-postleverantör, därför tros ingen felkälla finnas i detta anseende. E-postadresserna för de fyra bostadssökande är följande: annajohanssoon@outlook.com, larsanandersson@yahoo.com, amena.al.homsy@hotmail.com och adnaan.nasser@gmail.com.

För att utesluta felkällan att hyresvärdarnas sätt att välja hyresgäster beror på i vilken ordning som intressenterna hör av sig slumpas ordningen som karaktärerna meddelar sina intressen på. För att inte väcka misstankar skickas mailen med 30 – 60 minuters mellanrum. Fyra olika standardmejl utformas som slumpmässigt väljas till de olika fyra karaktärerna. Detta för att inte två olika karaktärer ska skicka identiska mail till samma hyresvärd. Mejlen är lika varandra och innehåller alla en hälsningsfras, ett visande av intresse för objektet och en avslutning. De fyra mailen återfinns i bilaga 5.

Karaktärerna meddelar intresse på alla de annonser som är för lägenheter och villor där information insamlas gällande vilken ort objektet befinner sig på, dess storlek, hyra, uthyrarens kön (härlett från dennes namn) och om uthyrarens namn låter svenskt eller inte. Det antecknades även i vilken ordning som karaktärerna hade mailat annonsören. När hyresvärdar sedan svarade noterades på vilket sätt de svarade; om det skulle ske en fortsatt kontakt, om intressenten blev bjuden på visning eller om lägenheten redan blivit uthyrd.

8.2.2 Resultat och analys

De fiktiva karaktärerna Amena, Adnan, Anna och Lars meddelade sitt intresse på 1 351 hyresobjekt. I tabell 3 redovisas svarsfrekvensen och den andel svar som ledde till fortsatt kontakt eller inbjudan till visning.

Tabell 3 - Svarsfrekvensens, medelvärde, andel som ledde till fortsatt kontakt och andel som ledde till visning

Svars- frekvens N = 1 351 (Procent)	Amena		Adnan		Anna		Lars	
	Fortsatt kontakt	Bjuden på visning	Fortsatt kontakt	Bjuden på visning	Fortsatt kontakt	Bjuden på visning	Fortsatt kontakt	Bjuden på visning
Positiv svars- frekvens N = 1 351 (Procent)	12,2	1,4	11,8	0,4	17,4	2,7	15,0	3,3
När intressent skrev först N = 340 (Procent)	14,9	2,7	13,4	0,9	27,1	5,4	20,8	7,1
Bostads- bolag N = 197 (Procent)	37,6	0,5	39,2	0,5	42,3	0,5	41,3	1,6
Privat hyresvärd N = 1 163 (Procent)	8,1	1,5	7,3	0,3	13,5	3,1	10,8	3,6
Kvinnlig hyresvärd N = 430 (Procent)	7,7	1,6	8,4	0,5	13,5	2,3	10,5	2,8
Manlig hyresvärd N = 607 (Procent)	7,4	1,5	5,9	0,2	13,2	3,6	9,9	4,1
Svensk hyresvärd N = 800 (Procent)	7,1	1,5	6,8	0,0	13,9	3,0	10,8	3,5
Icke-svensk hyresvärd N = 255 (Procent)	9,8	2,0	7,8	1,2	11,0	3,5	8,6	3,9
Sveriges storstäder N = 440 (Procent)	13,2	1,8	13,2	0,6	17,3	2,4	15,9	2,4

Resultaten i Tabell 3 tyder på att det finns en diskriminering gällande etnicitet på Sveriges andrahandsbostadsmarknad. Anna har den högsta svarsfrekvensen av karaktärerna, hon får svar från hyresvärdar på 24,4 % av hennes intresseanmälningar. Den svenske mannen, Lars, har en marginellt lägre svarsfrekvens på 23,1 %. Den syriska kvinnan, Amena, har en svarsfrekvens på enbart 18,4 %. Och den syriska mannen, Adnan, har lägst svarsfrekvens av alla på 15,7 %. Om man gör en relativ jämförelse mellan Anna och de andra tre karaktärerna så är Lars svarsfrekvens 5 % lägre, Amenas 25 % lägre och chansen att Adnan får svar är 36 % lägre.

Svaren som erhålls från hyresvärdar delas upp i om intressenten blivit ombedd att berätta mer om sig själv och ha en fortsatt kontakt eller om hen direkt blir bjuden till visning. Amenas intresseanmälningar leder till fortsatt kontakt i 12,2 % av fallen och 1,4 % leder till visning. För Adnans del leder 11,8 % av intresseanmälningarna till fortsatt kontakt men enbart 0,4 % till visning. För Annas del leder 2,7 % av annonserna till visning och 17,4 % till fortsatt kontakt. Lars får fortsatt kontakt med 15,0 % av annonsörerna och 3,3 % leder till visning.

När de svenska karaktärerna svarar på annonserna först får de högre svarsfrekvens och därmed blir diskrimineringen större jämfört med när de syriska karaktärerna svarar först. När de syriska karaktärerna anmält sitt intresse först ändras inte svarsfrekvensen jämfört med resultatet där alla intresseanmälningar är med.

När hyresvärderna är ett bostadsbolag är svarsfrekvensen mer än dubbelt så hög för samtliga intressenter men något högre för Anna och Lars. Däremot erbjuds Lars visning 3 gånger oftare. När hyresvärderna är en privatperson föredras Anna framför alla andra. Skillnader på grund av hyresvärdens kön uppenbaras enbart när hyresvärderna är manlig och då endast gällande Adnan som då diskrimineras i högre utsträckning. Hyresvärdar som har svenskklingande namn föredrar Anna och Lars framför Amena och Adnan. Hyresvärdar med ej svenskklingande namn uppvisar samma mönster men inte lika tydligt. Svarsfrekvensen är högre i Sveriges storstäder (Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala) än för hela Sverige.

Förutom att mäta ren svarsfrekvens utförs även regressionsanalys på datan. I och med att våra variabler är binära används en probitmodell, då man kan beräkna marginaleffekten på den oberoende variabeln och sannolikheten för att få svar av hyresvärdar, se tabell 4, för förklaringar till hur probitmodellens variabler klassas. Analysen utförs med hjälp av statistiska programvaran STATA. Det som undersöks är hur stor sannolikhet Amena, Adnan och Anna har för olika utfall i jämförelse med Lars (valet av Lars gjordes då det var viktigt att vi hade en av de svenska karaktärerna som jämförelseobjekt i och med att vi befarade att de skulle ha högre svarsfrekvens, men det hade fungerat lika bra att välja Anna som jämförelseobjekt) samtidigt som det även undersöks hur det skiljer sig mellan kommuner med högt respektive lågt flyktingmottagande. På de resultat som erhålls är det främst resultaten markerade med stjärnor som har en hög statistisk förklaringsgrad.

Bostadsförsörjning för nyanlända

Tabell 4 - Förklaring till variabler som använts för att beräkna sannolikheten på svarsfrekvens

Variabel	Förklaring
Beroende variabler:	
Alla svar (positiva och negativa)	1 om individen fått svar av hyresvärd 0 annars
Fortsatt kontakt	1 om individen har fortsatt kontakt med hyresvärd 0 annars
Bjuden på visning	1 om individen blir bjuden på visning 0 annars
Oberoende variabler:	
Storstad	1 om bostaden befinner sig i Stockholm, Göteborg, Malmö eller Uppsala 0 annars
Area	Bostadens antal kvadratmeter
Rum	Antal rum i bostaden
Hyra	Månadshyra i SEK
Bostadsbolag	1 om hyresvärden är ett bostadsbolag 0 annars
Kvinnlig hyresvärd	1 om hyresvärden är en kvinna 0 om hyresvärden är en man
Svensk hyresvärd	1 om hyresvärden har ett svenskt klingande namn 0 annars
Amena	1 om Amena är den sökande 0 annars
Adnan	1 om Adnan är den sökande 0 annars
Anna	1 om Anna är den sökande 0 annars

Ur tabell 4 återfinns de beroende och oberoende variablerna som används i probitmodellen. De beroende variablerna är alla svar (positiva och negativa), fortsatt kontakt och bjuden på visning används för att klassificera svaren som erhålls. Alla svar (positiva och negativa) omfattar både fortsatt kontakt, bjuden på visning samt de fall där hyresobjektet redan blivit uthyrt. Fortsatt kontakt innebär de fall då hyresvärden vill veta mer om intressenten innan den bjuds in till visning. Bjuden på visning innebär de fall då annonsören direkt bjuder in intressenten till visning.

De oberoende variablerna är antalet rum, objektets area, objektets hyra, om det ligger i en storstad eller ej, om hyresvärden är ett bostadsbolag eller ej, hyresvärdens kön, om hyresvärden har ett svenskt klingande namn eller ej, samt vem det är som visat intresse för hyresobjektet exklusive Lars då han är jämförelseobjektet. Interaktionsvariabler används inte i regressionerna, detta för att det kan skapa problem i probitmodeller.

Bostadsförsörjning för nyanlända

Tabell 5 – Probitmodell för svarsfrekvens

Variabler	Svar (negativa och positiva)	Fortsatt kontakt	Bjuden på visning
Storstad	-0,016 (0,012)	-0,007 (0,010)	-0,006 (0,005)
Area	-0,001** (0)	0 (0)	0 (0)
Rum	0,013 (0,008)	0,003 (0,008)	0,009** (0,004)
Hyra	0 (0)	0* (0)	0 (0)
Kvinnlig hyresvärd jämfört med Bostadsbolag	0,003 (0,011)	0,007 (0,010)	-0,007 (0,005)
Svensk hyresvärd jämfört med Bostadsbolag	0,019 (0,012)	0,011 (0,011)	0,006 (0,006)
Amena jämfört med Lars	-0,047*** (0,015)	-0,026* (0,014)	-0,019*** (0,007)
Adnan jämfört med Lars	-0,092*** (0,016)	-0,033** (0,014)	-0,057*** (0,013)
Anna jämfört med Lars	0,007 (0,014)	0,019 (0,013)	-0,003 (0,006)
Ordning	-0,033 (0,005)	-0,022*** (0,004)	-0,010*** (0,002)
Lägenhet jämfört med Villa	-0,055*** (0,018)	-0,053*** (0,016)	0,006 (0,009)
Radhus jämfört med Villa	0,008 (0,032)	0,022 (0,027)	0,004 (0,015)
Observationer	3 544	3 544	3 544

Standardavvikelser i parentes.

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

I tabell 5 visas resultatet från probitmodellen där de oberoende variablerna är med för att visa på samband kring svarsfrekvensen och vilket typ av svar som erhålls. Det är ingen skillnad i svarsfrekvens beroende på om hyresobjektet ligger i en av Sveriges storstäder dvs. Stockholm, Göteborg, Malmö eller Uppsala. Varken objektets area, antal rum eller hyra spelar någon roll för intressenternas svarsfrekvenser.

Oavsett om annonsören är en kvinna eller man, privatperson eller ett bostadsbolag, påverkas inte svarsfrekvenserna. Det finns alltså ingen skillnad mellan svarsfrekvensen mellan varken kvinna eller man, privatperson eller bostadsbolag. Det finns heller ingen skillnad i diskriminering om annonsören är en privatperson eller ett bostadsbolag.

Däremot diskrimineras Amena med 4,7 % färre svar jämfört med Lars. Gällande fortsatt kontakt har hon 2,6 % lägre svarsfrekvens jämfört med Lars. Amena blir bjuden

till visning 1,9 % färre gånger än Lars. Adnan får totalt 9,2 % färre svar än Lars, 3,3 % färre vid fortsatt kontakt och 5,7 % färre vid inbjudning till visning. Mellan Anna och Lars finns ingen signifikant skillnad.

Det visar sig spela ganska liten roll i vilken ordning personen mailar. Däremot är det något lägre svarsfrekvens på just lägenheter, vilket kan bero på att lägenheter tros ha högre söktryck än villor. För radhus jämfört med villor är det inga skillnader gällande svarsfrekvenser.

Ju enklare och billigare det är att diskriminera desto mer kommer det att ske. Om ett objekt får 100 intresseanmälningar blir det enkelt för hyresvärden att välja bort de personer som inte faller hen i smaken. Men om ett hyresobjekt enbart får fem intresseanmälningar kommer förmodligen alla fem intressenter kontaktas.

Bostadsförsörjning för nyanlända

Tabell 6 – Probitmodell för svarsfrekvens där hänsyn tagits till olika kommuners flyktingmottagande uppdelat i högt och lågt flyktingmottagande.

Variabel	Svar (positiva och negativa)		Fortsatt kontakt		Bjuden på visning	
	Lågt (1)	Högt (2)	Lågt (1)	Högt (2)	Lågt (1)	Högt (2)
Flykting-mottagande						
Storstad	-0,009 (0,017)	-0,036** (0,017)	-0,005 (0,015)	-0,015 (0,015)	0,001 (0,007)	-0,017* (0,009)
Area	0,000 (0,000)	-0,001 (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	-0,001** (0,000)
Rum	0,019 (0,012)	0,011 (0,011)	0,012 (0,011)	-0,002 (0,010)	0,002 (0,001)	0,019*** (0,007)
Hyra	0,000* (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)
Kvinnlig hyresvärd jämfört med bostadsbolag	0,001 (0,016)	0,001 (0,016)	0,011 (0,014)	0,000 (0,014)	-0,012 (0,007)	-0,002 (0,008)
Svensk hyresvärd jämfört med bostadsbolag	0,028 0,018	0,013 (0,017)	0,014 (0,016)	0,011 (0,014)	0,007 (0,008)	0,005 (0,008)
Amena	-0,049** (0,021)	-0,045** (0,021)	-0,033* (0,019)	-0,19 (0,019)	-0,019* 0,010	-0,017* 0,010
Adnan	-0,095*** (0,023)	-0,088*** (0,023)	-0,034* (0,019)	-0,032 (0,020)	-0,057*** (0,019)	-0,065*** (0,022)
Anna	0,006 (0,020)	0,008 (0,020)	0,018 (0,018)	0,020 (0,018)	-0,002 (0,008)	-0,003 (0,008)
Ordning	-0,034*** (0,007)	-0,033*** (0,007)	-0,024*** (0,006)	-0,020*** (0,006)	-0,007** (0,003)	-0,013*** (0,004)
Lägenhet jämfört med villa	0,000 (0,029)	-0,094*** (0,023)	0,007 (0,026)	-0,094*** (0,020)	0,000 (0,013)	0,013 (0,004)
Radhus jämfört med villa	-0,019 (0,048)	0,057 (0,045)	0,037 (0,039)	0,025 (0,039)	Utelämnad	0,035* (0,020)
Observationer	1 879	1 665	1 879	1 665	1 879	1 665

Standardavvikelse i parentes.

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

I tabell 6 redovisas resultat från en probitmodell som även tar med hur kommunernas flyktingmottagande såg ut år 2015. Modellen är uppdelad mellan de kommuner som hade ett lägre flyktingmottagande och de som hade ett högre. Uppdelningen gjordes genom att dela upp samtliga kommuner i två lika stora delar. Alla 1 351 objekt är med och har då delats in i att tillhöra kommuner med lågt eller högt flyktingmottagande.

I storstäder med höga flyktingmottaganden är den totala svarsfrekvensen 3,6 % lägre där chansen att bli bjuden på visning är 1,7 %. Detta har antagligen att göra med att de hyresobjekten får väldigt många intresseanmälningar. Som tidigare nämnt, ju enklare och billigare det är att diskriminera desto mer kommer det att ske. Varken objektets area, antal rum eller hyra spelar någon roll för intressenternas svarsfrekvenser.

När hänsyn tas till flyktingmottagande spelar det inte heller någon roll om annonsören är kvinna eller man, privatperson eller bostadsbolag, precis som när ingen hänsyn till flyktingmottagande tas. Det finns heller ingen skillnad beroende på om privatpersonen har ett svenskklingande namn eller inte, jämfört med ett bostadsbolag, flyktingmottagandet har alltså ingen påverkan på utfallet.

Amena diskrimineras med 4,9 % färre svar i jämförelse med Lars och ungefär lika mycket i alla kommuner oberoende flyktingmottagande. Gällande fortsatt kontakt diskrimineras hon med 3,3 % i kommuner med lågt flyktingmottagande men inte alls i kommuner med ett högt flyktingmottagande. När vi undersöker hur ofta hon blir bjuden på visning är det ungefär 2 % färre än Lars oavsett kommun. Däremot diskrimineras Adnan med 9,5 % färre svar jämfört med Lars i kommuner låga flyktingmottaganden och 8,8 % färre i kommuner med höga flyktingmottaganden. Gällande fortsatt kontakt är det 3,4 % lägre svarsfrekvens jämfört med Lars i kommuner med lågt flyktingmottagande, det finns inte tillräckligt hög statistisk evidens huruvida Adnan diskrimineras i kommuner med höga flyktingmottaganden. Adnan blir bjuden till visning ungefär 6 % färre gånger än Lars, och något färre i kommuner med högt flyktingmottagande. Det förekommer ingen diskriminering mot Anna gällande svarsfrekvensen. Därmed ter sig diskrimineringen på samma sätt som när ingen hänsyn tas till flyktingmottagande, men det finns en liten tendens till mer diskriminering i kommuner med låga flyktingmottaganden.

Det visar sig spela roll i vilken ordning som karaktärerna mailar, det är mindre sannolikt att få svar om man till exempel anmäler sitt intresse sist jämfört med först. Däremot är det något lägre svarsfrekvens på lägenheter i kommuner med höga flyktingmottaganden, vilket kan bero på att lägenheter tros ha högre söktryck än villor. För radhus jämfört med villor är det inga skillnader gällande svarsfrekvenser.

Bostadsförsörjning för nyanlända

Tabell 7- Probitmodell för svarsfrekvens där hänsyn tagits till kommuners flyktingmottagande uppdelat på fem kvantiler där kvantil 1 och 2 och kvantil 4 och 5 redovisas tillsammans.

Variabel	Svar (positiva och negativa)		Fortsatt kontakt typsvar 1		Bjuden på visning typsvar 2	
	Lågt (1&2)	Högt (4&5)	Lågt (1&2)	Högt (4&5)	Lågt (1&2)	Högt (4&5)
Flyktingmottagande						
Storstad	-0,011 (0,017)	-0,033** (0,021)	-0,006 (0,015)	-0,013 (0,018)	0,001 (0,007)	-0,016 (0,011)
Area	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Rum	0,018 (0,012)	0,005 (0,014)	0,011 (0,011)	-0,007 (0,012)	0,002 (0,006)	0,018** (0,009)
Hyra	0 * (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0,016)	0 (0)	0 (0)
Kvinnlig hyresvärd jämfört med bostadsbolag	0,001 (0,016)	0,003 (0,018)	0,011 (0,014)	0,004 (0,016)	-0,012 (0,007)	-0,005 (0,010)
Svensk hyresvärd jämfört med bostadsbolag	0,028 0,018	0,019 (0,019)	0,013 (0,016)	0,016 (0,017)	0,008 (0,008)	0,004 (0,010)
Amena	-0,049** (0,021)	-0,054** (0,024)	-0,034* (0,019)	-0,027 (0,022)	-0,017* (0,010)	-0,022* (0,012)
Adnan	-0,095*** (0,023)	-0,102*** (0,026)	-0,035* (0,020)	-0,040* (0,022)	-0,055*** (0,019)	-0,074*** (0,026)
Anna	0,006 (0,020)	-0,005 (0,022)	0,017 (0,018)	0,010 (0,020)	0,000 (0,008)	-0,010 (0,011)
Ordning	-0,034*** (0,007)	-0,032*** (0,008)	-0,024*** (0,006)	-0,016** (0,007)	-0,007** (0,003)	-0,015*** (0,005)
Lägenhet jämfört med villa	-0,006 (0,030)	-0,094*** (0,028)	0,005 (0,027)	-0,097*** (0,024)	-0,003 (0,014)	0,029 (0,020)
Radhus jämfört med villa	-0,022 (0,048)	-0,060 (0,064)	0,035 (0,040)	Utelämnad	Utelämnad	0,064** (0,027)
Observationer	1 851	1 233	1 851	1 209	1 791	1 233

Standardavvikelser i parentes.

*** p<0,01, **p<0,05, *p<0,1

I tabell 7 redovisas resultatet från en probitmodell där kommunernas flyktingmottagande delas in i fem kvantiler. Här redovisas de två och två för att kunna ha med fler observationer. Kvantil 1 och 2 är de med lägst flyktingmottagande, kvantil 4 och 5 är de med högst flyktingmottagande, kvantil 3 utelämnas i denna tabell.

I storstäder med höga flyktingmottaganden är den totala svarsfrekvensen 3,3 % lägre, vilket är likt föregående resultat i tabell 6, gällande fortsatt kontakt och visningsinbjudan förekommer inga skillnader. Diskrimineringen har antagligen att göra med att de hyresobjekten i attraktiva städer får väldigt många intresseanmälningar. Ju enklare och billigare det är att diskriminera desto mer kommer det att ske. Varken objektets area, antal rum eller hyra spelar någon roll för intressenternas svarsfrekvenser.

När hänsyn tas till flyktingmottagande spelar det inte heller någon roll om annonsören är kvinna eller man, privatperson eller bostadsbolag, precis som när ingen hänsyn till flyktingmottagande tas. Det finns heller ingen skillnad beroende på om privatpersonen har ett svenskklingande namn eller inte, jämfört med ett bostadsbolag, flyktingmottagandet har alltså ingen påverkan på utfallet.

Amena diskrimineras med 4,9 % färre svar i jämförelse med Lars i kommuner med lågt flyktingmottagande och något mer, 5,4 %, i kommuner med högt mottagande. Gällande fortsatt kontakt diskrimineras hon med 3,4 % i kommuner med lågt flyktingmottagande men inte alls i kommuner med ett högt flyktingmottagande. När vi undersöker hur ofta hon blir bjuden på visning är det 1,7 % färre i kommuner med lågt flyktingmottagande och 2,2 % i kommuner med högre. Adnan diskrimineras med 9,5 % färre svar jämfört med Lars i kommuner låga flyktingmottaganden och 10,2 % färre i kommuner med höga flyktingmottaganden. Gällande fortsatt kontakt är det 3,5 % lägre svarsfrekvens jämfört med Lars i kommuner med lågt flyktingmottagande och 4,0 % lägre svarsfrekvens i kommuner med höga flyktingmottaganden. Adnan blir bjuden till visning 5,5 % färre gånger än Lars i kommuner med lågt mottagande och något mer diskriminerad i kommuner med högt flyktingmottagande med 7,4 %. Det förekommer ingen diskriminering mot Anna gällande svarsfrekvensen. Diskrimineringen ter sig på samma sätt som när ingen hänsyn tas till flyktingmottagande och när flyktingmottagande delas upp i två lika stora delar, men det finns en liten tendens till mer diskriminering i kommuner med höga flyktingmottaganden i det här resultatet, vilket skiljer sig från föregående resultat i tabell 6.

Det visar sig spela roll i vilken ordning som karaktärerna mailar, det är mer sannolikt att få svar om man anmäler sitt intresse först. Precis som i föregående resultat är det lägre svarsfrekvens på lägenheter i kommuner med höga flyktingmottaganden. Det förekommer inga skillnader mellan radhus jämfört med villor.

Bostadsförsörjning för nyanlända

Tabell 8- Probitmodell för svarsfrekvens där hänsyn tagits till flyktningmottagande uppdelat på fem kvantiler (där 1 är lägst flyktningmottagande och 5 högst flyktningmottagande) där kvantil 1 och 5 redovisas.

Variabel	Svar (positiva och negativa)		Fortsatt kontakt		Bjuden på visning	
	Mycket lågt (1)	Mycket högt (5)	Mycket lågt (1)	Mycket högt (5)	Mycket lågt (1)	Mycket högt (5)
Flyktning-mottagande						
Storstad	Utelämnad	Utelämnad	Utelämnad	Utelämnad	Utelämnad	Utelämnad
Area	-0,001 (0,000)	-0,002*** (0,001)	-0,001* (0,000)	-0,002** (0,001)	-0,001 (0,001)	-0,001* (0,001)
Rum	0,046*** (0,016)	0,074*** (0,024)	0,052*** (0,016)	0,053*** (0,020)	-0,001 (0,018)	0,050** (0,022)
Hyra	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Kvinnlig hyresvärd jämfört med bostadsbolag	0,021 (0,023)	0,008 (0,030)	0,022 (0,021)	0,000 (0,025)	-0,010 (0,015)	-0,001 (0,024)
Svensk hyresvärd jämfört med bostadsbolag	0,039 (0,029)	-0,048 (0,035)	0,031 (0,026)	-0,025 (0,029)	0,020 (0,016)	-0,038 (0,030)
Amena	-0,058* (0,031)	-0,046 (0,039)	-0,048* (0,029)	0,019 (0,034)	-0,033 (0,020)	-0,059** (0,029)
Adnan	-0,111*** (0,035)	-0,096** (0,041)	-0,057* (0,029)	0,010 (0,034)	Utelämnad	Utelämnad
Anna	0,001 (0,029)	-0,010 (0,037)	0,008 (0,026)	0,025 (0,033)	-0,007 (0,016)	-0,032 (0,025)
Ordning	-0,039*** (0,010)	-0,030** (0,012)	-0,029*** (0,009)	-0,012 (0,010)	-0,010 (0,007)	-0,019* (0,010)
Lägenhet jämfört med villa	-0,011 (0,035)	-0,088** (0,042)	0,002 (0,031)	-0,082** (0,034)	0,009 (0,027)	0,052 (0,043)
Radhus jämfört med villa	0,026 (0,052)	-0,022 (0,107)	0,049 (0,043)	Utelämnad	Utelämnad	0,120* (0,069)
Observationer	723	530	723	522	518	397

Standardavvikelse i parentes.

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Tabell 8 redovisar resultat från en probitmodell där kommunernas flyktningmottagande delas in i fem kvantiler och där de kvantiler med flest respektive färst redovisas.

Varken objektets area eller hyra spelar någon roll för intressenternas svarsfrekvenser. Däremot är sannolikheten att få ett svar på en annons högre för hyresobjekt med fler rum. Det spelar inte heller någon roll om annonsören är kvinna eller man, privatperson eller bostadsbolag, precis som i alla tidigare modellers resultat. Det finns heller ingen

skillnad beroende på om privatpersonen har ett svenskklingande namn eller inte, jämfört med ett bostadsbolag.

Amena diskrimineras med 5,8 % färre svar i jämförelse med Lars i kommuner med lågt flyktingmottagande och inte alls i kommuner med högt mottagande. Gällande fortsatt kontakt diskrimineras hon med 4,8 % i kommuner med lågt flyktingmottagande men inte alls i kommuner med ett högt flyktingmottagande. Amena blir inte bjuden till färre visningar i kommuner med lågt mottagande men däremot 5,9 % färre i kommuner med högt mottagande. För Adnans del får han 11,1 % färre svar i kommuner med ett lågt flyktingmottagande och 9,6 % färre svar i kommuner med högt flyktingmottagande. Gällande fortsatt kontakt är det 5,7 % lägre svarsfrekvens jämfört med Lars i kommuner med lågt flyktingmottagande men ingen förekommande diskriminering i kommuner med högt flyktingmottagande. Adnans resultat kring bjuden på visning är utelämnat eftersom de är binära variabler vilka alltid utelämnas när de alltid är 0 eller alltid är 1. Det förekommer ingen diskriminering mot Anna gällande svarsfrekvensen.

Därmed ter sig diskrimineringen på samma sätt som när ingen hänsyn tas till flyktingmottagande, när flyktingmottagande delas upp i två lika stora delar och när flyktingmottagandet delades upp i två och två kvantiler, men det finns en liten tendens till mer diskriminering i kommuner med låga flyktingmottaganden i det här resultatet, vilket det också gjorde i tabell 6 men inte i tabell 7.

Det spelar roll i vilken ordning som karaktärerna mailar, det är mer sannolikt att få svar om man anmäler sitt intresse först. Precis som i föregående resultat är det lägre svarsfrekvens på lägenheter i kommuner med höga flyktingmottaganden. För radhus jämfört med villor är det inga skillnader gällande svarsfrekvenser.

8.3 Intervju med Johan Kihlberg

Tekn. lic. och utredare på Boverket, 20 mars 2018

För att få en djupare förståelse och insyn kring bostadsförsörjningen för nyanlända har en intervju genomförts med Johan Kihlberg, utredare på Boverket i Karlskrona. Kihlberg har författat många intressanta publikationer inom bostadsförsörjning och bostadsmarknaden i Sverige. Fokus låg på att få Boverkets och i andra hand Johans uppfattning om historiken, dagsläget och förbättringsåtgärder.

8.3.1 Resultat

Historisk bostadsförsörjning för nyanlända

Under efterkrigstiden fram till oljekrisen på 1970-talet blomstrade arbetskraftsinvandringen i Sverige. Samma dag som de invandrande kom fram till Sverige fick de ett jobb och det var ofta arbetsgivaren som bistod med bostad antingen genom eget bostadsbestånd eller kontakter. Senare delen av 1970-talet ägde en befolkningsminskning rum då många flyttade hem igen på grund av arbetslöshet till följd av oljekrisen. Då uppstod vakanser i fastighetsbeståndet på många orter och det var troligtvis därför som den generösa flyktingpolitiken bedrevs som den gjorde och som sedan ledde till att arbetskraftsinvandringen ersattes av flyktinginvandring. Det

fanns stora vakanser i miljonprogramsområdena och därför kunde Migrationsverket blockhyra delar av beståndet och på det sättet inhysa de nyanlända. Miljonprogrammen hade redan ett ganska dåligt rykte innan och tyvärr ledde den höga koncentrationen invandrare till fler problem. På senare år har man dock försökt initiera många projekt till bättre levnadsförhållanden i miljonprogrammen och försökt blanda in fler samhällsgrupper såsom studenter och äldre för att öka attraktiviteten och integrationen (Kihlberg, 2018).

Kommunernas arbete vid flyktingkrisen 2015

Under de mest hektiska månaderna vid flyktingkrisen 2015 gick Boverket, Migrationsverket och en rad andra myndigheter in i stabsläge. Boverket initierade ”Sverige tillsammans” och föreläste hos många kommuner om det mest effektiva sättet att snabbt få fram bostäder på, nämligen genom att bygga modulbostäder. Det är viktigt att understryka att kommunerna har haft det väldigt svårt och gjort så bra de kunnat utifrån sina förutsättningar att få fram bostäder till dem anvisade nyanlända. Redan innan flyktingkrisen fanns ett stort underskott på bostäder runt om i Sverige, där kommunens egna invånare stått i bostadsköer under långa perioder. Ett annat problem är att det kan vara svårt att motivera varför en viss ekonomiskt svagare grupp (nyanlända) ska gå före bostadskön gentemot andra ekonomiskt svaga samhällsgrupper såsom hemlösa och människor med missbruk (Kihlberg, 2018).

Förbättringsförslag

En fråga som ställdes under enkätundersökningen var om kommunernas tjänstemän hade några förslag på hur man kunde underlätta och effektivisera bostadsförsörjningen. Johan ombads att ge sin syn på de olika förslagen. Viktigt att poängtera är att dessa åsikter inte nödvändigtvis behöver vara Boverkets uppfattning.

Större hänsyn borde tas till kommunernas arbetsmöjligheter och möjligheter att bygga bostäder på. Förslaget att handla med kommunanvisade nyanlända på samma sätt som utsläppsrätter kommer enbart fungera i praktiken om det finns en jämn fördelning mellan kommuner som vill ta emot och kommuner som vill slippa ta emot nyanlända. Så fort den balansen ruckas blir det ett ohållbart system och faktum är att det fortfarande kommer väldigt många flyktingar till Sverige varje månad (Kihlberg, 2018).

Flera kommuner tryckte på den något utdragna planeringsprocessen. Boverket har många gånger tryckt på att det inte bör finnas kommunala särkrav utan det ska kunna gå att göra serietillverkade hus som kan placeras i olika kommuner i Sverige. Att överklagandeprocessen skulle vara för lång är en känslig fråga då det handlar om en rättssäkerhetsfråga, däremot trodde Johan att det kunde underlätta om Länsstyrelsen fick komma in tidigare i processen (Kihlberg, 2018).

Förslaget att privata fastighetsägare ska upplåta en viss andel till sociala kontrakt är ett för stort ingrepp i äganderätten. Privata hyresvärdar ska få ställa vilka krav de vill på sina hyresgäster så länge det är förenligt med lagen. Däremot bör allmännyttan tillämpa någon form av detta, vilket också sker (Kihlberg, 2018).

Att skattefritt hyra ut mindre delar av sitt hus till inneboende ser Johan inte att det finns några hinder för. Men om en villa ska göras om till att även ha en lägenhet tillkommer

en rad problem, bygglov ska sökas och brandskyddsregler ska tas hänsyn till vilket gör det krångligare (Kihlberg, 2018).

Att nyproduktion ofta blir väldigt dyrt och inte vänder sig till resurssvaga hushåll gör att det befintliga beståndet blir mer intressant, främst på grund av lägre hyror men också att de ofta ligger i centrumnära lägen. Men den långa kötiden eller att man ska ha kontakter med privata hyresvärdar i kombination med höga inkomstkrav blir svårt för nyanlända. Att lösa efterfrågan på gamla bostäder med nyproduktion är inte en lösning, enda möjligheten är om det innebär att en flyttkedja sätts igång (Kihlberg, 2018).

Att utveckla och förbättra det befintliga beståndet var en annan antydan från kommunerna i enkätundersökningen. Kihlberg refererar till de beräkningar som antyder att det i snitt ska bo två personer per bostad och att det då med hänsyn till hur många bostäder det finns i Sverige inte borde finnas en bostadsbrist. Dessvärre överkonsumerar svenskar bostäder och använder betydligt mer golvyta. Fortsättningsvis förklarar Kihlberg den problematik som finns då det inte går att tvinga människor att lämna sina hus för en bättre utnyttjning av beståndet och igångsättning av flyttkedjan. Däremot är det oklart om äldre inte flyttar till seniorboenden på grund av platsbrist eller om det beror på att de inte har något behov av det. Idag är det mer populärt med 55+ boenden men dessa förbrukar mycket energi och vänder sig till välbärgade (Kihlberg, 2018).

8.3.2 Analys

Det är svårt att jämföra bostadssituationen för efterkrigstidens invandrare med nutidens eftersom anledningen till invandringen är förändrad. Då flyttade man till Sverige för arbete och då hade arbetsgivarna ofta ordnat med bostad till de som kom. Idag flyr invandrarna från sina hemländer från krig och förföljelse eller till hoppet om ett bättre liv i Sverige, och det råder redan en stor bostadsbrist i stora delar av landet. Idag är det svårt att se att Sverige skulle få en befolkningsminskning utan snarare bara en avtagande tillväxttakt.

Idag har miljonprogrammen ännu tydligare fått en dålig status i våra samhällen. Där bor många utrikes födda och ekonomiskt utsatta grupper. Många diskussioner har även förts kring miljonprogrammets bristande standard och huruvida de bör rustas upp och hur det ska ske, men det kommer ta tid och det kommer bli dyrt.

När de stora flyktingströmmarna kom 2015-2016 ställdes hela Sverige på sin spets inför stora utmaningar gällande bland annat bostadsfrågan, vart skulle alla flyktingar bo? Boverkets roll inför nyanlända är att kartlägga och analysera boendesituationen för asylsökande och nyanlända i eget boende, så det var av högsta betydelse som Boverket initierade "Sverige Tillsammans" och föreläste för kommuner hur man på det mest effektiva sättet kunde få fram bostäder, vilket var genom modulboenden. Vi ser i avsnitt 8.1 Bostadsförsörjning för nyanlända – en enkätundersökning, att kommunerna jobbat bra kring frågan utifrån de förutsättningar de har, men att det finns stor förbättringspotential. Många kommuner har sedan 2015 tagit fram nya rutiner och samarbeten med olika aktörer vilket har fungerat bra för de kommuner där antalet anvisade har minskat. Däremot har kommunerna som fortfarande tar emot stora volymer det fortsatt utmanande och skulle behöva mer hjälp. Men som Kihlberg säger

finns det ett stort underskott på bostäder där resterande kommuninvånare stått i kö under lång tid. Det kan då vara svårt att motivera varför de nyanlända ska få gå före i bostadskön.

Vad som bör göras för att förbättra situationen är svårt att säga eftersom förutsättningarna ser olika ut i varje kommun. Enligt SABOs rapport är det 37/260 kommuner med anvisningsavtal som av olika anledningar inte samarbetar med sina allmännyttiga bostadsbolag för att få fram bostäder åt nyanlända. Exempel visar på att kommuner som har ett allmännyttigt bostadsbolag lättare får tillgång till lägenheter och att det då finns kunskap och en organisation som hanterar bostäder och uthyrning. På så sätt blir det lättare för kommunerna att följa den nya bostättningslagen från 2016.

Vidare diskussion om förbättringsåtgärderna återfinns i nästa kapitel.

9 Diskussion

Detta kapitel utgör studiens diskussion där frågeställningarna diskuteras en i taget.

- Hur har invandring och bostadsförsörjning för nyanlända sett ut ur ett historiskt perspektiv fram till 2010-talet?
- Hur fungerar bostadsförsörjningen för nyanlända idag?
- Diskrimineras nyanlända på hyresmarknaden?
- Skiljer sig diskriminering mellan kommuner med högt respektive lågt flyktingmottagande?
- Hur kan vi integrera nyanlända i samhället och hur problematisk är segregationen?
- Hur kan vi förbättra bostadsförsörjningen för nyanlända?

Hur har invandring och bostadsförsörjning för nyanlända sett ut ur ett historiskt perspektiv fram till 2010-talet?

I början av 1900-talet ville staten hindra utflyttningen från landsbygden och emigrationen till Amerika och genomförde en satsning på statliga lån till egna hem på landsbygden. Krigsutbrottet 1914 ledde till en ohållbar bostadssituation och efter första världskriget följde ekonomisk lågkonjunktur med hög arbetslöshet och bostadskris. Under andra världskriget kom stora mängder flyktingar från Tyskland, Norden och Baltikum för skydd i Sverige och även om många återvände till sina hemländer blev många, speciellt balter, kvar. Under 30-talets senare del var tillgången på bostäder så pass god att det fanns uthyrningssvårigheter, men på grund av flyktingströmmen efter kriget avstannades bostadsbyggandet och överskottet av lägenheter omvandlades till bostadsbrist.

Under 50- och 60-talet varade arbetskraftsinvandringen. Vad som började med invandring från de nordiska länderna utökades med arbetskraft från Italien, Ungern och Österrike, följt av Belgien och Grekland. Senare under 60-talet dominerades invandringen från forna Jugoslavien. Den massiva invandringen var en bidragande faktor till den bostadsbrist som ägde rum då, vilket i sin tur ledde till startskottet för Miljonprogrammet. På 70-talet blev kriterierna för arbete hårdare och det blev svårare för invandrarna att konkurrera om arbetena, vilket resulterade i att många återvände till sina hemländer. Det ledde till vakanser på många orter och det var troligtvis därför som den generösa flyktingpolitiken bedrevs som den gjorde, som sedan ledde till att arbetskraftsinvandringen ersattes av flyktinginvandring. Bostadsköerna hade helt byggts bort år 1971 och det blev allt fler vakanser i bostadsbeståndet. Bostäderna kom att befolkas av människor som var ekonomiskt utsatta vilket ledde till segregation, och det var dessa bostäder som stod till förfogande när flyktingar kom till Sverige.

1985 infördes ett nytt system för asylsökande där ansvaret överfördes till Statens invandrarverk (Migrationsverkets föregångare). I mitten av 80-talet ökade antalet asylsökande från Iran och Irak, Libanon, Syrien, Turkiet och Eritrea och senare även från Somalia, Kosovo och flera av de forna öststaterna. År 1985 bestämdes att asylsökande inte fick välja bostadsort själva utan skulle bli kommunplacerade av staten. Syftet var att motverka den höga koncentrationen invandrare i storstäderna, men så fort de asylsökande hade fått sina permanenta uppehållstillstånd skedde en stor inländsk

omflyttning till storstäderna. Strategin blev alltså något kontraproduktiv. Efter det antogs en ny lag som gav invandraren rätt att välja bostadsort om boende kunde ordnas på egen hand, s.k. EBO. Under 90-talet tog Sverige emot drygt 100 000 före detta jugoslaver, företrädesvis bosnier. Då fanns det vakanser i miljonprogramområden och det var dessa bostäder som stod till förfogande för de nyanlända. Den etniska segregationen i bostadsområden ökade under denna tid. Miljonprogrammen hade redan ett ganska dåligt rykte innan och den höga koncentrationen invandrare ledde tyvärr till fler problem kopplade till segregation, utsatthet och kriminalitet. Under slutet av 1990-talet var arbetslösheten och segregationen de stora problemen på bostadsmarknaden och ännu en gång fanns en bostadsbrist.

Under början av 2000-talet uppdagades det att miljonprogrammet var i stort behov av en omfattande kostsam upprustning. Flera kommuner svarade i enkätundersökningen att det saknas program för nyanlända där de får lära sig vad som förväntas av dem som hyresgäster. Bristen på kunskap har bidragit till ett ökat slitage på beståndet. En stor del av de nyanlända som väljer att skaffa bostad på egen hand, EBO, söker sig till familj och bekanta där de blir inneboende, vilket har lett till trångboddhet som är en av faktorerna till det ökade slitaget och en av anledningarna till varför miljonprogrammet är behov av en upprustning.

Hur fungerar bostadsförsörjningen för nyanlända idag?

Under de senaste 10 åren har Sverige tagit emot ett högt antal flyktingar, varav 163 000 människor enbart under 2015 när de stora flyktingströmmarna tog fart från bland annat Syrien. Det satte stor press på den svenska hanteringen av bland annat bostadsfrågan, var skulle alla flyktingar bo? Även om regeringen tilltog åtgärder för att strypa antalet människor som söker asyl i Sverige genom att återinföra gränskontroller och att minska nivån på asylmottagandet till EU:s miniminivå, är det fortfarande en utsatt situation. Dessutom anger 255 av Sveriges 290 kommuner att de lider av bostadsbrist. Bristen på bostäder är ett problem för hela den svenska befolkningen, så hur ska man då arbeta för att erbjuda bostäder till en socioekonomiskt utsatt grupp människor?

Idag är ansvaret för bosättning av nyanlända fördelat mellan Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och länsstyrelserna. Efter att bosättningslagen tillkom i mars 2016 anvisar Migrationsverket ett antal nyanlända till varje län som sedan delar upp länstalet mellan kommunerna, det så kallade kommunalet. Varje år gör Migrationsverket en prognos över hur många asylsökningar som kommer ske kommande år. Inför prognosen 2015 förutsåg Migrationsverket ett betydligt lägre antal asylsökande än tidigare, vilket visade sig vara fel. Migrationsverket rapporterar kontinuerligt till regeringskansliet men informationen om felprognostiseringen gick inte vidare till andra myndigheter som jobbar med migration. Flera kommuner angav i enkätundersökningen att de önskade tydligare samordning och struktur från Migrationsverket och att de tidigare skulle få information om sitt kommunal. Genom att tidigare få rätt information finns möjlighet för bättre beredskap från kommunernas sida. Det finns däremot inget som säger att kommunerna inte själva kan göra en prognos över hur många nyanlända som kommer anvisas till deras kommun och lägga sig i det högre spannet för att vara redo inför det verkliga utfallet.

Bosättningslagen anger att kommuntalet beror på arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Som tidigare nämnt i avsnitt 5.1 om bosättningslagen är fördelen med lagen att kommunerna vet hur många nyanlända de ska ta försörja med bostad utöver de som kommer via eget boende. Dessutom kan det även finnas en vinning att få ökade skatteintäkter och en ung arbetsför befolkning, vilket kan bli en viktig vändpunkt för de kommuner som brottas med befolkningsutflyttning och en åldrande befolkning. Nackdelarna däremot är att en del kommuner inte vill ha nyanlända och på så sätt styr de nyanlända att flytta ifrån anvisningskommunen. Det har visat sig att vissa kommuner använt tidsbegränsade kontrakt och sedan hänvisat till "sist i kön" för att få ett förstahandskontrakt. Det finns även en risk att nyanlända med tillfälliga uppehållstillstånd blir utvisade vilket kan försvåra för kommunens planering. Det finns även en risk att nyanlända väljer att flytta ifrån kommunen till regioner med bättre arbetsmarknad eller där släkt och familj bor. Enkätundersökningens svar visar att trots en noggrant genomtänkt utförd fördelning finns det flera kommuner som har noll eller låga kommunal och vill ta emot fler flyktingar samtidigt som en del andra kommuner har höga kommunal och stora problem att bistå samtliga med bostad. Anledningen till varför vissa kommuner kan tänka sig ta emot fler nyanlända kan bero på att de har vakanser i sitt bestånd, med anledning till det är oftast att arbetsförutsättningarna inte är de bästa, vilket innebär att den ursprungliga befolkningen inte heller vill bo där. Om inte de vill bo där på grund av bristen av arbete, varför skulle då nyanlända vilja bo där? Att få en permanent bostad är prioritet, men att få ett arbete är minst lika viktigt. Utan arbete står de nyanlända extra tydligt utanför samhället i fråga om integration.

Många kommuner har lärt sig väldigt mycket av flyktingkrisen och arbetat fram nya rutiner och samarbeten för att lättare klara av det anvisningstal de fått av Migrationsverket. Enkätundersökningen visade att 90 % av de svarande kommunerna erbjuder bostäder för nyanlända genom hyresrätter från kommunala bostadsbolag. Efter det följer samarbeten med privatpersoner som erbjuder nyanlända en plats för inneboende. Hyresrätter från privata bostadsbolag och fastighetsägare är också vanligt förekommande. Det är även vanligt att kommunerna köper bostadsrätter och villor som de sedan hyr ut i andra hand till nyanlända. Detta har dock kritiserats i media då det ses som att staten inkräktar på öppna marknaden. Enligt SABO:s rapport har det visat sig att kommuner som har ett allmännyttigt bostadsbolag lättare får tillgång till lägenheter och att det då finns kunskap och en organisation som hanterar bostäder och uthyrning, vilket författarna till denna rapport håller med om.

Problemen som ligger till grund gällande bostadsförsörjning för nyanlända är först och främst den generella bostadsbrist som råder i Sverige, där efterfrågan på bostäder är betydligt större än utbudet. Dessvärre lyckas inte alla kommuner att försörja sina anvisade nyanlända med bostad. Det finns för få hyresrätter och nyproduktion är oftast för dyrt för nyanlända. Nyproduktion är även väldigt tidskrävande då plan- och byggprocessen är relativt lång i Sverige. Andra problem som ligger till grund saknaden efter fungerande kollektivtrafik ut till kommunernas utkanter. Det finns ofta bostäder där men eftersom nyanlända kanske inte har körkort eller tillgång till bil är de i behov av kollektivtrafik för att ta sig in till centrum där arbete och handel som oftast är

placerat. Det finns också ett problem med vår rådande flyttkedja där stora familjer saknar stora lägenheter på grund av att andra inte vill flytta. Det handlar om flyttkostnader, affektionsvärde och avsaknaden av incitament att flytta. Med den bostadssituation som råder i Sverige nu är vi i behov av en fungerande flyttkedja där boytor utnyttjas mer effektivt.

Istället har många kommuner använt sig av temporära lösningar som modulboenden, samarbeten med campingar, hus- och villavagnar, rivningskontrakt, hotell m.m. Det är bra att på ett snabbt sätt kunna ordna boenden, men det finns dessvärre även negativa aspekter. Beräkningar gjorda av analysföretaget Evidens tyder på att modulboenden är dyra, och även om man erbjuder nyanlända temporärt boende kvarstår problemen vid etableringstidens slut när de nyanlända förväntas klara sig själva med permanent bostad och försörjning. De temporära lösningarna är inte heller alltid optimala lösningar med hänsyn till storlek, standard och hållbarhet.

Bostadsbristen gör att kommuner inte alltid kan dra fördel av de positiva aspekterna invandring ger. Merparten nyanlända är i arbetsför ålder och kan därför bidra till tillväxt, utveckling och ökade skatteintäkter, framförallt för kommuner med en åldrande befolkning, men bostadsbristen sätter stopp för detta. De kommunerna med vakanser i sitt bostadsbestånd upplever inte bostadsförsörjningen lika utmanande, vilket naturligtvis beror på att det är väldigt enkelt att låta de nyanlända bosätta sig i dessa vakanta lägenheter. Det brukar generellt sett vara kommuner på landsbygden som har dessa vakanser på grund av utflyttningsproblem i och med de oattraktiva arbetsmarknaderna och en åldrande befolkning. Det är ett problem att många nyanlända som blir placerade i dessa kommuner ofta inte stannar kvar i och med utmaningarna med att få ett jobb eller att de hellre vill bo nära släkt och familj. Vissa kommuner är i behov av arbetskraft och vill gärna att fler nyanlända anvisas till deras kommun än vad länsstyrelsen bestämt.

Nyanlända som av egen vilja flyttar till kommuner med bostadsbrist får ofta flytta in hos någon släkting eller bekant eller så skriver de sig på en %-adress och försöker hitta någon annanstans att bo på. De söker sig i mycket stor utsträckning till storstäder med omnejd vilket försvårar den spridning man försöker få genom kommunalet. I och med deras svårigheter att få en bostad har handel med hyreskontrakt och otillåten andrahandsuthyrning blivit allt vanligare. Nästan alla nyanlända som väljer att bosätta sig på egen hand bor som inneboende den första tiden. Som ett resultat bor nyanlända på mindre yta per person i jämförelse med den svenska befolkningen. Att bo så trångt som många gör kan vara skadligt för hälsan på grund av de fuktskador som uppstår. Det bidrar även till ett högre slitage i många lägenheter. Det är inte heller ovanligt att konflikter med grannar uppstår vilket leder till vräkning.

Av Sveriges 290 kommuner finns det ungefär 50 kommuner som uppger att nyanlända kan få förtur i deras bostadsköer. De kommunala bostadsbolagen ställer inte krav på egenförsörjning eller fast arbete på de nyanlända då det i så fall skulle bli omöjligt för dem att bosätta sig i en sådan hyresrätt. Huruvida förtur för nyanlända är okej är en moralisk fråga då kommuninvånarna som vill ha en hyresrätt ofta har stått i kö i flera år. Författarna menar på att det är känsligt, men ibland behöver man göra svåra avvägningar bland de åtgärder man gör, även om det kan vara svårt att motivera. Det

är i princip omöjligt för en nyanländ att få en lägenhet genom att stå i den kommunala bostadskön utan förmåner eftersom de inte varit i Sverige lika länge som kommuninvånarna har stått i kö. Därför borde inte en rak bostadskö tillämpas när det gäller nyanlända utan en del av beståndet borde enligt författarna upplåtas till de nyanlända. Detta kan motiveras eftersom kommunen har ett ansvar att förse nyanlända med bostad enligt lag. Genom att göra så erbjuds nyanlända ett permanent boende vilket ger en stabil grund för integrationen i det nya samhället och en större chans för ett fast arbete.

I vissa kommuner hyr socialtjänsten ut lägenheter i andra hand utan besittningsrätt och med särskilda villkor till personer som inte är godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Kommunerna väljer själva vilken upplåtelseform och vilka typer av avtal som tecknas med de nyanlända. En del kommuner vill inte ha nyanlända och styr de nyanlända att flytta ifrån anvisningskommunen genom att erbjuda tidsbegränsade kontrakt och sedan hänvisa till "sist i kön" när de nyanlända vill få ett förstahandskontrakt. Det finns inga regler huruvida boendet får tidsbegränsas, men regeringens intentioner är att kommunerna ska erbjuda permanent boende i så stor utsträckning det går, då lagen finns till för att etableringen in i det svenska samhället ska gå så snabbt som möjligt. Genom att ändra reglerna så att nyanländas boende tryggas men ändå är flexibelt för utflyttning till ett permanent boende kan man undgå den negativa aspekten med korttidskontrakt där bostadsbolagen utnyttjar nyanländas okunskap kring bostadsrätt för att bli av med dem. Även om det inte är olagligt är det rasistiskt och omoraliskt och borde inte vara tillåtet.

Den förändringen vi kan se idag snart tre år efter den stora flyktingströmmen 2015 är att volymerna av asylsökande och nyanlända har minskat betydligt. Under 2018 beräknas "endast" 19 000-42 000 människor söka asyl i Sverige enligt Migrationsverkets prognos. I enkätundersökningens svar angav kommunerna att man arbetar på ett helt annat sätt med migration idag och man har arbetat fram standardförfarande och rutiner för att kunna vara så snabba och effektiva som möjligt. 2015 handlade arbetet om att hitta akuta och snabba lösningar medan det idag handlar om framförhållning och ett helhetstänk. Kommunerna arbetar för att de nyanlända ska ha permanenta bostäder och kunna vara självförsörjande vid etableringstidens slut, vilket är efter två år efter beviljat uppehållstillstånd.

Det finns mycket som fungerar bra med bostadsförsörjningen för nyanlända idag men det finns även mycket som behöver utvecklas, se diskussionens sista frågeställning.

Diskrimineras nyanlända på hyresmarknaden?

Syftet med den här studiens fältexperiment var att undersöka i vilken utsträckning diskriminering förekommer på den svenska marknaden för hyresobjekt. Med hänsyn till de nyanlända som väljer att ordna boende på egen hand är hyresmarknaden viktig då många nyanlända inte har ekonomin för nyproduktion. När det gäller bostadsköerna i de kommunala bostadsbolagen har nyanlända oftast ingen chans med tanke på att kommuninvånarna stått i kö i flera år innan ens de nyanlända anlät till Sverige. För att hyresmarknaden ska kunna vara ett alternativ för nyanlända att få en bostad genom är det mycket väsentligt att det inte alls, eller i mycket låg grad, förekommer diskriminering på hyresmarknaden.

I detta experiment skulle de fiktiva karaktärernas namn vara det som skulle representera deras nationalitet och kön och det enda som skulle skilja deras intresseanmälningar åt. Utöver sannolikheten för svar jämfördes även skillnaderna mellan kommuner med högt och lågt flyktingmottagande. Resultatet där Anna hade den högsta svarsfrekvensen på 24,4 % och Adnan den lägsta på 15,7 % var precis som förväntat då författarna antog redan från studiens start att det skulle förekomma diskriminering. Frågan var bara i vilken utsträckning. Om man gör en relativ jämförelse mellan Anna och Adnan är chansen att Adnan får svar 36 % lägre, vilket är ganska stor skillnad. Efter Anna kom Lars med en svarsfrekvens på 23,1 % och därefter Amena på 18,4 %. Det är ett resultat som påvisar en diskriminering lik den från de tidigare liknande experiment som gjorts. När resultatet redovisas som medelvärden för svarsfrekvenser i vårt experiment diskrimineras de med utländska namn mer än vad de gjorde i Björnsson, Kopsch och Zoegas studie men mindre än i Ahmed och Hammarstedts. Författarna tror att det kan bero på att syriska namn inte är så "utstickande" som t.ex. Mohammed, som Ahmed och Hammarstedt använde sig av i sin studie. Vi tror därmed att det kan finnas en skillnad i hur pass omfattande diskrimineringen är beroende på nationalitet.

Vi märkte också att när en viss intressent hade skrivit först var det enbart stor skillnad mellan de svenska och syriska karaktärerna och när hyresvärden var ett bostadsföretag var svarsfrekvensen mer än dubbelt så hög för samtliga intressenter, men något högre för Anna och Lars. Författarna vill, trots den högre svarsfrekvensen för Anna och Lars, se det som positivt att företag inte diskriminerar lika mycket som privatpersoner, utan att systemet ändå fungerar önskvärt. Privata hyresvärdar verkar föredra Anna framför alla andra, vilket tros bero på hennes kön och hennes svenskklingande namn. Skillnader på grund av hyresvärdens kön uppenbaras enbart när hyresvärden är manlig och då endast gällande Adnan som då diskrimineras i större utsträckning. Detta ser författarna som något förvånande då vi förmodade att kvinnliga hyresvärdar skulle vara mer diskriminerande emot utländska män. Hyresvärdar som har svenskklingande namn föredrar Anna och Lars framför Amena och Adnan och hyresvärdar med ej svenskklingande namn uppvisar samma mönster men inte lika tydligt. Vad vi kan dra för slutsats utifrån svarsfrekvenserna är att det tydligt förekommer diskriminering på hyresmarknaden, även om i något lägre grad än vad som visats tidigare.

Resultaten från probitmodellen visar att det inte finns någon skillnad i svarsfrekvenser mellan Sveriges storstäder och resten av landet, något som förvånar då det borde vara lätt hänt att hyresvärden inte svarar på allt om det finns många intresseanmälningar. Varken objektets area, antal rum eller hyra påverkar särskilt mycket, det verkar alltså inte spela någon roll vilket är vad författarna antog då det vore konstigt att som hyresvärd svara med olika frekvenser enbart på vilket typ av objekt man ska hyra ut. Oavsett om annonsören är en kvinna eller man, privatperson eller ett bostadsbolag, påverkas inte svarsfrekvenserna och det finns heller ingen skillnad beroende på om privatpersonen har ett svenskklingande namn eller inte, jämfört med ett bostadsbolag. Detta ser författarna som något förvånande här också då vi förmodade att kvinnliga hyresvärdar skulle vara mer diskriminerande emot utländska män.

I probitmodellen visas skillnader i resultat med en hög statistisk evidens vilket gör resultatet mer pålitligt än när vi redovisar resultatet i svarsfrekvens som medelvärden. Amena diskrimineras med 4,7 % färre svar jämfört med Lars. Gällande fortsatt kontakt har hon 2,6 % lägre svarsfrekvens jämfört med Lars. Amena blir bjuden till visning 1,9 % färre gånger än Lars. Adnan får totalt 9,2 % färre svar än Lars, 3,3 % färre vid fortsatt kontakt och 5,7 % färre vid inbjudning till visning. Diskrimineringen av personer med utländska namn är mindre i vårt experiment än i Björnsson, Kopschs och Zoegas studie samt Ahmeds och Hammarstedts likväl. Precis som vi sa tidigare tros detta bero på att syriska namn inte är så "utstickande" och att det kan finnas en skillnad i hur pass omfattande diskrimineringen är beroende på nationalitet.

Mellan Anna och Lars finns ingen signifikant skillnad vilket inte förvånar då de, baserat på deras namn, har svensk identitet, men författarna trodde att Anna skulle föredras i högre utsträckning än Lars för det har de tidigare studierna inom detta område visat. Det visar sig spela ganska liten roll i vilken ordning personen mailar, vilket är förvånande för vi antog att många väljer att ta kontakt med den intressent som hört av sig först. Däremot är det något lägre svarsfrekvens på just lägenheter, vilket kan bero på att lägenheter tros ha högre söktryck än villor. För radhus jämfört med villor är det inga skillnader gällande svarsfrekvenser, vilket inte är så konstigt då dessa objekt är mycket lika varandra.

Skiljer sig diskriminering mellan kommuner med högt respektive lågt flyktingmottagande?

I resultat från probitmodell som även tar med hur kommunernas flyktingmottagande såg ut år 2015 är svarsfrekvensen lägre i storstäder med höga flyktingmottaganden, detta har antagligen att göra med att de hyresobjekten får väldigt många intresseanmälningar. Varken objektets area, antal rum eller hyra spelar någon roll för intressenternas svarsfrekvenser, förutom i en av percentilsuppdelningarna där annonser med större objekt hade högre svarsfrekvens. Detta förvånar oss inte då vi tror att hyresvärdar agerar ganska lika oberoende på vilket objekt det är de ska hyra ut. När hänsyn tas till flyktingmottagande spelar det inte heller någon roll om annonsören är kvinna eller man, privatperson eller bostadsbolag, precis som när ingen hänsyn till flyktingmottagande tas. Det finns heller ingen skillnad beroende på om privatpersonen har ett svenskt klingande namn eller inte, jämfört med ett bostadsbolag, svarsfrekvensen är oberoende av dessa och detta förvånar inte författarna.

Amena diskrimineras med 5-6 % i kommuner med lågt flyktingmottagande, men i två av de tre uppdelningarna diskrimineras hon inte alls i kommuner med ett högt flyktingmottagande och i det sista diskrimineras hon mer. Detta liknar de resultat som när ingen hänsyn togs till flyktingmottagande, det är positivt att hon inte diskrimineras i kommuner med höga mottaganden i två tredjedelar av uppdelningarna. Det är naturligtvis kul att se att dessa hyresvärdar inte verkar välja intressent beroende på nationalitet. Adnan diskrimineras runt 10 % i kommuner med låga flyktingmottaganden och mindre i kommuner med höga flyktingmottaganden i två av uppdelningarna men i det tredje diskrimineras han mer i dessa kommuner, detta liknar de resultat som när ingen hänsyn till flyktingmottagande gjordes. Att han i två av tre

uppdelningar diskrimineras lite mindre i kommuner med höga flyktingmottaganden kan bero på statistiska fel eller att invånarna i dessa kommuner fått en bättre bild av invandrare på grund av ett högre mottagande. Det förekommer ingen diskriminering mot Anna gällande svarsfrekvensen, vilket är lite förvånande då vi trodde att hon hade högre sannolikhet för att få svar än Lars, då det är vanligt att hyresvärdar föredrar kvinnor. Det spelar roll i vilken ordning som karaktärerna mailar, det är mer sannolikt att få svar om man anmäler sitt intresse först, vilket inte är så konstigt att man som hyresvärd resonerar så. Precis som i föregående resultat är det lägre svarsfrekvens på lägenheter i kommuner med höga flyktingmottaganden, detta för att de antagligen får fler intresseanmälningar och inte hinner svara på alla. För radhus jämfört med villor är det inga skillnader gällande svarsfrekvenser, vilket inte är konstigt med tanke på hur lika de objekten är varandra.

De kommuner som haft ett högt flyktingmottagande har antagligen haft det på grund av en något lugnare bostadsmarknad med en del vakanser, eller en stark arbetsmarknad. I kommuner med vakanser är dock inte alltid arbetsförutsättningarna de bästa. De kommuner som haft ett lågt flyktingmottagande kan ha haft större bostadsbrist och därmed inte kunnat ta emot lika många nyanlända. Eller så saknar de arbetsmarknad.

Hur kan vi integrera nyanlända i samhället och hur problematisk är segregationen?

Även om bostadssituationen är prioritet när asylsökande kommer till Sverige för att få en trygghetspunkt och en stabil grund i sina nya liv är det mycket viktigt att nyanlända snabbt kommer in i arbetslivet eller skolan för att integreras i det nya samhället. Människor som flytt eller invandrat till Sverige anses ha särskilt svårt att etablera sig på den svenska bostadsmarknaden, vilket är ett stort problem för den fortsatta integreringen. Egentligen bör man inte se invandrare som en kategori eftersom man endast under den första tiden som nyanländ kan behöva särskild behandling, men efter det har man samma behov och resurser som resten av befolkningen och bör behandlas därefter.

Många nyanlända bor som inneboende under sin första tid i Sverige, vilket är något som kan anses som både positivt och negativt. Att vara inneboende är ofta en temporär lösning till dess att ensamkommande eller familjer hittat mer långsiktiga lösningar. Det kan innebära att de nyanlända inte hunnit få arbete eller plats i skolan, eller så behöver man byta arbete eller skola. Det blir då svårt att engagera sig och känna en trygghet där man arbetar eller studerar eftersom det är osäkert om och hur länge de ska stanna. Fördelarna med att vara inneboende är däremot att värdfamiljen kan ge många goda råd och vara en positiv faktor i integrationen.

I och med att många asylsökande och nyanlända bor inneboende sker det många förflyttningar. Den otillåtna andrahandsuthyrningen har ökat och de kommunala bostadsbolagen menar att det är ett allvarligt problem då nyanlända får betala ockerhyror för dåliga och osäkra bostadslösningar. Boendesituationen gör det svårare för den nyanlände att engagera sig i etableringsinsatserna och bromsar inträdet in i arbetslivet. Nyanlända kan däremot få en statlig bostadsersättning om de uppfyller vissa krav såsom ett godkänt första- eller andrahandskontrakt eller om de äger sin bostad. Man kan även få låna pengar av CSN för att köpa hemutrustning, så kallat

hemutrustningslån. Som nyanländ går det även att ansöka om försörjningsstöd vilket kan hjälpa de ekonomiskt utsatta.

Segregering som fenomen behöver inte alltid vara negativt och roten till integrationsproblem. Enligt teorierna i kapitel 6 är det inte helt dumt att låta invandrare sätta sin egen prägel på stadsbilden på ett mer dynamiskt och nyanserat sätt. Det skulle även sätta avtryck på den lokala ekonomin. Lokala samhällen som Little Italy och Chinatown har resulterat i viss boendesegregation, men de får behålla sina kulturella traditioner och i vissa fall pratar de sitt eget språk. Förutom det är de precis som andra amerikaner och lever ett amerikanskt liv. Däremot är det inte säkert att det funkar för alla typer av grupper. En anledning till varför det inte fungerat i Sverige än tror författarna beror på att vi är "lilla landet lagom", och inte tycker om när saker sticker ut och blir extremt. Det kan också bero på att det förekommer en viss rasism och nationalism i Sverige där en del har starka åsikter om människor som kommer till Sverige och lever efter sitt hemlands kulturer. Det kan också ha att göra med planprocessen där kommunernas detaljplaner kan vara ganska begränsade i hur man får utnyttja marken.

Frivillig etnisk segregation sker på grund av preferenser eller av effektivitetsskäl. Individer flyttar utifrån deras preferenser kring ett grannskaps sammansättning. En individ kommer att flytta om hen inte trivs med grannskapets sammansättning av etniciteter till ett annat grannskap där blandningen av etniciteterna uppfyller hens krav bättre. Vid ett utgångsläge med en slumpmässig blandning kommer människor att flytta tills jämvikt uppstår där alla är nöjda med fördelningen. Det finns många tendenser till att ljus- och mörkhyade, eller flickor och pojkar kan bli segregerade genom egna val. Ljushyade kan föredra att ha ljushyade grannar och vice versa kan gälla för mörkhyade. De som flyttar då väljer kanske ett ställe där de kommer tillhöra en majoritet eller till och med öka majoriteten och få människor av den andra hudfärgen att flytta därifrån, även kallad "tipping point". Då blir perfekt segregation den stabila jämvikten. Om toleransen för andra etniciteter är låg kommer grannskap endast befolkas av en enda etnicitet. Om människorna med olika etniciteters toleranser är på samma nivå är det större chans att jämvikt uppstår. De flesta individer föredrar en mix av olika etniciteter.

Det är inte så konstigt att exempelvis bosnier kan uppskatta att ha bosniska grannar eller att en person som kommer från Turkiet kan få tips om lediga lägenheter av sina turkiska vänner. Om individens val inte belastar samhället och om beslutet som fattats baseras på korrekt information så bör man inte se den etniska segregationen som ett problem alls. Däremot kan det vara problematiskt att många invandrare bor med andra invandrargrupper när orsaken är diskriminering. Något man bör fråga sig är om segregation är ett problem i sig, eller är det de underliggande problemen som man ska fokusera på? En möjlig anledning till ofrivillig segregation är diskriminering från omgivningens sida genom diskriminerande arbetsgivare och hyresvärdar. Då innebär det att det finns en otillåten och oönskad begränsning av olika individers möjligheter i Sverige. Ofrivillig segregation kan även uppstå genom individers bristande resurser men då skulle man kunna betrakta den som lika acceptabel (eller oacceptabel) som att människor med lägre inkomster allmänt begränsas. När människor med sämre ekonomi hamnar i dåliga bostadsområden blir boendesegregation ett problem för de boende men

även för samhället i stort. Det är dock viktigt att påpeka att den intensivaste segregationen sker i de attraktivare områdena men dessa påpekas sällan som problematiska dessa sällan lider av brister kopplade till områdets invånare.

Om vi kan integrera de nyanlända mer i den svenska vardagen finns mycket arbetskraft att hämta. Genom fler arbeten skapar vi en mötesplats mellan både svenskar och nyanlända och genom andra mötesplatser för enbart nyanlända kan de känna en balans och trygghet mellan de båda. Dessa åtgärder hade för den totala samhällsnyttan kunnat öka med tanke på ökade skatteintäkter och minskade bidragskostnader. Om man lär sig kommunicera på svenska eller engelska i tal och text så kommer många dörrar öppnas för de nyanlända. Man borde också på ett bättre sätt ta tillvara på den utbildning och erfarenhet nyanlända kan ha men som de inte får praktisera i Sverige. Kanske hade man kunnat utveckla de mentorsprogram där nyanlända får komma i kontakt med svenskar och integreras i deras vardagliga liv så att det blir ett vanligare tillvägagångssätt.

En åtgärd mot boendesegregationen är så kallad utplacering som innebär att man styr nyanlända mot orter de troligtvis inte hade valt själva. Utvärderingar av sådana initiativ pekar på en viss geografisk utspridning av etniciteter men det har även gett människor sämre ekonomiska möjligheter då förvärvsinkomster sjönk och sysslösheten och därmed bidragstagandet ökade på grund av att de nyanlända placerades i orter där det finns tomma bostäder (det vill säga utflyttningsområden) men en svag arbetsmarknad. Ett annat alternativ är att använda ekonomiska incitament för att få människor att flytta till områden som de annars inte hade haft råd med. Annars kan man även inrikta sig på de hinder som finns för nyanlända att bosätta sig, genom att motverka diskrimineringen av personer med utländsk bakgrund som förekommer. Det går även att belysa att de orimligt höga inkomstkraven och nolltoleransen mot försörjningsstöd som många hyresvärdar kräver. En annan förbättring är social blandningspolitik som grundar sig i att blanda upplåtelseformer i ett och samma kvarter för att få ett mer heterogent grannskap. En lösning för att upphäva effekten av diskriminering på den svenska arbetsmarknaden är att fler rekryteringsprocesser sker med dolda namn. På så sätt gallras inte sökande med icke-svenskklingande namn bort från kallelser till intervju, utan andelen diskriminerade minskar till den grad sökande som brister vid uttryckning i svenskt tal och text.

Hur kan vi förbättra bostadsförsörjningen för nyanlända?

Nyproduktion är väsentligt för att lösa bostadsbristen, men de största hindren för bostadsbyggandet är höga produktionskostnader, att det blivit svårare för byggherrar att få lån till byggprojekt och att det finns för få detaljplaner på attraktiv mark.

För att kortsiktigt lösa bostadsförsörjningen för nyanlända kan modulhus vara ett alternativ. Modulhusen uppförs med tillfälliga bygglov där det allmännyttiga bostadsbolaget i kommunen äger och förvaltar och kommunen blockhyr. Kommunen hyr då ut till de nyanlända i andra hand, ofta tidsbegränsat utan besittningsskydd. Ett av problemen med tillfälliga modulhus är överklagandet av bygglov vilket kan försena projekten, därför är det viktigt att ha en tidig dialog med de boende i närområdet samt att skapa integrerande och trygga utomhusmiljöer för de barn som kommer flytta in. Det diskuteras dock mellan olika byggbolag och Boverket huruvida det är för dyrt att bygga modulboenden. Byggbolagen menar på att kvadratmeterpriset är alldeles för

högt för korttidskontrakt, medan Boverket menar på att modulbyggnaderna går att flyttas och återanvändas vid behov. Även tillfälliga anläggningsboenden är en temporär bostadslösning. Det är ofta högre belastning och slitage på dessa typer av boenden än på vanliga bostäder. Många tillfälliga anläggningsboenden kan komma att ändras och omvandlas till permanenta bostäder på grund av den bostadsbrist vi har. Ensamkommande barn bör fortsatt placeras i HVB- eller stödboenden för att få den hjälp och fostran som barn behöver.

När det gäller kommuntalen hade det varit bra om kommunerna kunde ”byta” familjer med varandra beroende på areorna på lediga bostäder för att få en bättre matchning och för att undvika trångboddhet. Ett annat förslag är att kommunerna som vill ha fler anvisade borde få det och att de som vill ta emot färre kan betala sig fria till de som tar emot. Problemet med detta är att vi inte uppnår en geografisk spridning av nyanlända utan det blir en högre koncentration nyanlända på vissa orter. I och för sig ser redan många förorter ut så, men det är ju samtidigt något det arbetas på för att förändra.

I enkätundersökningen visade det sig att kommuner vill se ett bättre samarbete med Migrationsverket i form av tydlighet gällande antalet anvisade och deras samordning. Det är vanligt att kommuner får reda på sina kommunal för sent för att hinna med bostadsförsörjningen logistiskt, dock kan det bli problematiskt för Migrationsverket att ge allt för exakta prognoser. Förslagsvis kan kommunerna själva göra egna prognoser för hur många som kommer anvisas till dem och arbeta efter det högre spannet så att de är någorlunda förberedda redan när de får den exakta siffran. Ett annat förslag som erhöles från en kommun var att Migrationsverket behåller de tillfälliga anläggningsboendena och avvecklar sitt lägenhetsbestånd så att ett nettotillskott på hyresmarknaden uppstår till gagn för de som redan har fått uppehållstillstånd. Snabbt hade då relativt billiga hyresrätter blivit tillgängliga. Detta ser författarna både som positivt och negativt. Positivt är att de som redan fått uppehållstillstånd tidigare får chansen att flytta till en riktig lägenhet. Negativt är att anläggningsboendena ofta innebär sämre standard och att kommunerna så snabbt som möjligt vill ha permanenta lösningar för de nyanlända. I dagsläget finns det inte heller något konkret sätt att kunna garantera att det nettotillskott som uppstår verkligen blir till gagn för de som fått uppehållstillstånd. Författarna menar på att om man kan höja standarden på anläggningsboenden och komma fram med ett system där anläggningsboendet inte blir en långsiktig lösning samtidigt som det garanteras att nettotillskottet kommer gå till nyanlända som fått uppehållstillstånd, då kan det fungera.

Migrationsverket har förespråkat att asylsökande ska få ett boende som alternativ till EBO där en tydligare väg för boende under asyltiden erbjuds men inte alltid i den kommun som personen själv tänkt sig i första läget. Boendevalet ska baseras utifrån arbetsmarknad och utbildningsmöjligheter i mindre kommuner som ligger i närheten av en större stad. Boverket har varit inne på samma linje där asylsökande redan under asyltiden får rätten till ett eget boende, men där boenden som är belägna i regioner med bostadsbrist och arbetsbrist inte godkänns. SKL förespråkar ett system som bygger på att boenden ska godkännas genom godkänt eget boende och värdigt eget boende. Egenbosättningen ska då godkännas av kommunen enligt vissa kriterier såsom maximalt antal hyresgäster, att adresser i områden med för hög arbetslöshet inte

godkänns eller där behörighetsnivån till gymnasieskolan är för låg. Om bostaden inte godkänns kommer inte bostadsersättning betalas ut och den nyanlände erbjuds istället en plats på ett anläggningsboende. Fördelarna med dessa förslag är att de nyanlända har större chans att bli socialt och ekonomiskt integrerade men nackdelen är att det kan ses som något begränsande, samtidigt som det är jobbigt att komma till ett nytt land och sedan behöva byta till en annan ort.

Gällande prisbildning för småhus och bostadsrätter påverkas huspriserna av bostadslånens räntesatser och amorteringskrav. När det är billigt att låna pengar blir det enklare att köpa dyrare bostäder förutsatt att man har råd med kontantinsatsen. Utan något kapital är man däremot utestängd från marknaden för bostadsrätter och småhus. Detta är en välfungerande marknad även om fastighetspriserna ligger på en hög nivå i dagsläget beroende på nuvarande högkonjunktur, vilket är ytterligare en anledning till varför det är svårt för nyanlända att ta sig in på denna marknad.

Det är istället hyresmarknaden som bör vara aktuell och lösningen för nyanlända. Men för att kunna få en hyresrätt krävs ofta att man stått i kö under ett flertal år, något som gör att nyanlända har svårt att ta sig in även på denna marknad. Dessutom gör höga inkomstkrav och nolltolerans mot försörjningsstöd det ännu svårare då det finns belägg för att det finns en etnisk diskriminering även på arbetsmarknaden. Det har under lång tid diskuterats huruvida hyresregleringen borde avskaffas då den anses vara ett allvarligt hinder mot en fungerande bostadspolitik. En avreglering kan skapa incitament för en försvagad svart marknad och frigöra en del av det befintliga beståndet då hushåll kommer börja flytta på sig. Hyrorna kan komma att öka vid en övergång till marknadshyror i områden där efterfrågan är hög, men tvärtom i områden med låg efterfrågan. Ett argument för att behålla dagens system med bruksvärdeshyror är för att mindre resursstarka hyresgäster skulle puttats bort från marknaden om vi släpper hyrorna fria, vilket inte är helt sant då utbudet av bostäder kommer att öka och således kommer det erbjudas hyresrätter i olika prisklasser.

Kommunerna bör se över vilka regler som ska gälla för de kommunala bostadsbolagen då det finns incitament för att använda andra förmedlingsätt än rak bostadskö. Problemet med att låta nyanlända gå före i bostadskön är att det finns många människor som också har ett behov av att flytta som stått länge i kö och då känner sig orättvist behandlade. Det har mottagits mycket bättre när de kommunala bostadsbolagen tidigt kommunicerat att de kommer behöva låta nyanlända familjer gå före i kön. Socialtjänsten har även framfört att det är svårt att avgöra vem av exempelvis missbrukare, hemlösa och nyanlända som behöver bostaden mest. Samtidigt har de nyanlända inte haft chans att stå i bostadskö speciellt länge så det blir ju orättvist tillämpa rak bostadskö. En lösning på detta kan vara att använda sig av sociala kontrakt istället där kommunen hyr bostadsrätter av det kommunala bostadsbolaget i första hand och hyr ut till nyanlända i andra hand, men då låter man inte den nyanlände få ett förstahandskontrakt som är en tryggare boendelösning.

I Norge är det skattefritt att hyra ut mindre delar av sitt hus där många bygger så kallade ”hyblar” (liknande studentrum) och hyr ut. I en kommun med många stora villor hade det kunnat vara ett alternativ. Problemet är att det tillkommer frågor rörande bygglov och brandskydd om användningen ändras vilket den görs om man bygger om en del av

huset till en lägenhet. Att som privatperson hyra ut ett rum till en inneboende kan vara en bra temporär lösning. Det är såklart helt frivilligt och ett bra sätt för många människor att klara hyran samtidigt som man då hjälper en eller flera nyanlända att få någonstans att bo.

Idag har vissa kommuner väldigt svårt att tillgodose de nyanlända med bostäder medan andra kommuner har bostäder som står tomma. Det bör arbetas mer med att göra vissa kommuner mer attraktiva ur ett arbetsmarknadsperspektiv så att vi får en bättre spridning av nyanlända i landet och minskar belastningen i vissa kommuner. Nyanlända flyttar (precis som svenskar) i stor utsträckning till storstadsregioner på grund av attraktivare arbetsmarknad, familj och vänner. Om man inte tror att den trenden kommer upphöra är det ganska ekonomiskt ineffektivt att ens försöka få nyanlända att bosätta sig i mindre attraktiva regioner såsom landsbygden eller orter med hög arbetslöshet. Det finns många utmaningar kopplade till frågan om bostadsförsörjning, inte bara gällande nyanlända utan även för allmänheten som kräver större ansträngning från både myndigheters, kommuners och företags sida. Det krävs att alla tar ett större gemensamt ansvar och vidtar de lösningar som är nödvändiga för en utveckling och förbättring i frågan. I dagsläget tar plan- och byggprocessen lång tid, det är många olika tidskrävande skeden och överklagandeprocessen kan dra ut på tiden. Regeringen bör tillsätta en bred sammansatt delegation vars uppgift blir att leda och organisera bostadsbyggandet för inkomstsvaga grupper.

Man bör betrakta nyanlända som vanliga invånare eftersom vi vet att många nyanlända kommer stanna i Sverige. I och med detta kommer vår befolkningens mängd öka och då räcker det inte med att utnyttja det befintliga beståndet mer effektivt, vi behöver bygga nytt. Det är viktigt att kommunen sätter upp en plan för hur människor ska flytta ifrån tillfälliga lösningar till permanenta hyresrätter med förstahandskontrakt. Detta löses enklast genom nyproduktion av hyresrätter som antingen stimulerar flyttkedjor eller har lägre hyror. När befolkningen ökar måste bostadsbeståndet öka. Vanlig nyproduktion kan alltså vara lösningen för att försörja nyanlända med bostäder genom att hyresgäster i det befintliga beståndet då kan välja att flytta till de nyproducerade hyresrätterna. Vissa menar på att vi borde utnyttja vårt befintliga bestånd bättre, där ombyggnation av lokaler till bostäder kan vara en bra lösning. Dock behöver det fortfarande byggas mer bostäder eftersom befolkningen ökar, men det borde läggas mer resurser på att det byggs billigare och för personer med stort behov av någonstans att bo. Man bör också utveckla kollektivtrafiken till utkanterna av kommunerna så att de nyanlända kan bo billigare men ändå kunna ta sig in till de centrala delarna.

Ett annat förslag är att fastighetsägare med mer än 100 lägenheter i beståndet ska upplåta 15 % till sociala kontrakt. Detta skulle dock inkräkta på äganderätten på ett sätt som inte är förenligt med svensk lag. Det finns ett problem på marknaden nu i och med att det inte byggs så mycket hyresrätter av privata bolag då lönsamheten är för låg. Genom att subventionera bostadsbolag som tilldelar lägenheter till rätt grupp av människor beroende på storlek och pris, t.ex. ettor till studenter, stora lägenheter till barnfamiljer och billiga lägenheter till nyanlända, hade man kunnat skapa incitament för fler privata bolag att bygga hyresrätter. På så sätt hade man då kunnat fördela

ansvaret att erbjuda hyresrätter till nyanlända mellan både allmännyttan och privata bolag.

Det är viktigt att förstå att nyanlända diskrimineras på den vanliga hyresmarknaden vilket har visat sig i många fältexperiment inklusive den här studiens. Därför borde aldrig nyanlända hänvisas till den privata hyresmarknaden utan bostadsförsörjningen måste gå genom kommunens händer.

Författarnas tankar

Vad är det egentligen kommunerna behöver fokusera på i sitt arbete? Är det att se till att alla nyanlända får en hållbar och långsiktig bostad där de efter etableringstidens slut kan försörja sig själva? Eller är det att se till att de nyanlända integreras och blir en del av vårt samhälle? Går det att tillgodose bägge delarna? Som nyanländ har man lämnat sin trygghet i sitt hemland och flytt från krig och förföljelse eller hoppet om ett bättre liv. Därför är det viktigt att ta väl hand om dessa när de kommer till Sverige i form av fler platser för SFI, praktik, arbete och utbildning. Stora barriärer skapas när man bor i ett land där man inte kan språket, som därför borde ha stor prioritet vid ankomst till Sverige. Det kommer alltid finnas utmaningar och problem med att tillgodose alla människors behov. Om det inte hade funnits hade vi levt i ett perfekt samhälle, vilket inte existerar. Däremot är det viktigt att dessa frågor behandlas för att underlätta och förbättra i den mån det går. Mycket av ovanstående handlar om hur integrerade de nyanlända blir i det svenska samhället. När de någonsin statusen som en "vanlig svensk" eller kommer de alltid stå utanför normen? Situationerna ser olika ut mellan kommunerna och det finns inga enkla lösningar eftersom det då inte hade funnits några problem.

Vad detta examensarbete fokuserat på är det första steget för människor som söker asyl och fått uppehållstillstånd i Sverige, nämligen bostadsförsörjning. En passande bostad är mycket väsentligt för alla människor, inte minst för nyanlända som lämnat sitt gamla liv i hopp om en bättre och tryggare framtid. Författarna hoppas att resultatet av detta arbete är något som myndigheter och kommuner kan använda sig av i sitt framtida arbete.

Även om vågen efter flyktingströmmarna 2015-2016 har lugnat ner sig går det inte att sia hur framtiden kommer att bli. Det är mycket troligt att det någon gång blir en ny situation där hundratals människor flyr för sina liv. Författarna hoppas då att detta arbete tillsammans erfarenheterna från 2015 fram tills idag kan bidra till bättre förberedelse och kunskap kring hur man löser situationen på bästa sätt. Förhoppningen är att när liknande arbeten görs i framtiden har man fler rutiner och standardiserade arbetssätt.

10 Slutsats

I detta kapitel presenteras slutsatserna på varje frågeställning under respektive rubrik.

Hur har invandring och bostadsförsörjning för nyanlända sett ut ur ett historiskt perspektiv fram till 2010-talet?

Historiskt sett har anledningarna till invandringen till Sverige berott på framför allt oroligheter och krig i olika delar av världen, men även på grund av då rådande arbetsförhållanden. Alla som en gång invandrat till Sverige har dock inte valt att stanna, utan på grund av krigens slut och förändrade arbetssituationer valde många att återvända till sina hemländer. De som valde att stanna var främst balter efter andra världskriget och jugoslaver efter arbetskraftsinvandringen och balkanupplösningen.

1900-talet varierade mellan bostadsbrist och vakanser i beståndet beroende på den svenska befolkningskurvan. Den största insatsen för att motverka bostadsbristen var byggandet av miljonprogrammet som gav hem till en miljon människor. Tanken var god, men efter att arbetskraftsinvandringen ersattes av flyktinginvandringen på 70-talet befolkades bostäderna till stor del av flyktingar som är en ekonomiskt utsatt grupp, och segregation började ta form i samhället.

Efter att det nya asylsystemet infördes 1985 var tanken att få en bättre spridning av flyktingar mellan kommunerna och motverka hög koncentration av invandrare och bostadsbrist i storstadsområdena. Dessvärre blev strategin kontraproduktiv när de asylsökande fick sina permanenta uppehållstillstånd och direkt flyttade vidare till storstäderna. Det blev inte heller bättre efter att nyanlända fick rätten att själva välja bostadsort, s.k. EBO. I slutet av 90-talet var arbetslöshet och segregation de stora problemen på bostadsmarknaden och sedan 2000-talet är även upprustningen av miljonprogrammet aktuellt.

Hur fungerar bostadsförsörjningen för nyanlända idag?

Idag är ansvaret för bosättning av nyanlända fördelat mellan Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och länsstyrelserna där Migrationsverket anvisar ett antal nyanlända till varje län som sedan anvisar vidare ner till kommunal nivå.

Bosättningslagen är mycket väsentlig när det gäller bostadsförsörjning för nyanlända. Kommunalt baseras på rådande arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, det sammantagna mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Det finns både för- och nackdelar med lagen där man får anse att den positiva sidan väger tyngre med hänsyn till att alla kommuner tvingas ta sitt ansvar och vi får en spridning av nyanlända mellan kommunerna. En av nackdelarna är dock att det finns en risk att nyanlända familjer efter att dem stadgat sig väljer att flytta ifrån kommunen till regioner med t.ex. bättre arbetsmarknadsförhållanden, vilket blir motsägelsefullt gentemot lagen.

De vanligaste alternativen vid bostadsförsörjning för nyanlända är hyresrätter från kommunala bostadsbolag, samarbeten med privatpersoner som erbjuder nyanlända en plats för inneboende, hyresrätter från privata bostadsbolag och fastighetsägare samt att kommunerna köper bostadsrätter och villor som de sedan hyr ut i andra hand till nyanlända. Enligt SABOs rapport har det visat sig att kommuner som har ett

allmännyttigt bostadsbolag lättare får tillgång till lägenheter och att det då finns kunskap och en organisation som hanterar bostäder och uthyrning.

Då det saknas hyresrätter och nyproduktion är för dyrt för de flesta nyanlända har många kommuner använt sig av tillfälliga lösningar vilket kan vara dyrt samtidigt som problemet med permanent boende kvarstår. De nyanlända som väljer att ordna eget boende blir ofta inneboende hos släkt eller bekanta i storstäderna vilket resulterar i trångboddhet och ökat slitage.

50 av 290 kommuner anger att nyanlända kan få förtur i deras bostadsköer. I vissa kommuner hyr socialtjänsten ut lägenheter i andra hand utan besittningsrätt och med särskilda villkor till personer som inte är godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Kommunerna väljer själva vilken upplåtelseform och vilka typer av avtal som tecknas med de nyanlända.

Skillnaderna mellan arbetet kommunerna utför idag jämfört med 2015 när den stora flyktingströmmen kom är att man idag jobbar med framförhållning och ett helhetsperspektiv. 2015 handlade det om att hitta snabba lösningar som gav bostad till så många nyanlända som möjligt.

Diskrimineras människor med utländska namn på hyresmarknaden?

Eftersom nyanlända inte har någon chans till en lägenhet i en rak kommunal bostadskö samtidigt som de flesta inte har ekonomin för bostadsrätter är det mycket väsentligt att vi har en önskvärd fungerande hyresmarknad där diskriminering inte förekommer alls, eller i väldigt låg grad.

Totalt svarade de fyra karaktärerna på 1351 annonser vardera. Resultatet över jämförda svarsfrekvenser visade att Anna som fick flest svar hade 24,4 % svar vilket är 8,7 % fler svar än Adnan som fick minst svar med 15,7 %. Resultatet skiljer från tidigare liknande studier och författarna tror att skillnaden beror på att syriska namn inte är lika ”utstickande” som t.ex. Mohammed, som Ahmed och Hammarstedt använde sig av i sin studie. Författarna har därför dragit slutsatsen att diskrimineringens omfattning är beroende på nationalitet.

Resultaten från de olika kategorierna som jämför olika svarsfrekvenser i tabell 3 visar tydligt att det förekommer diskriminering på hyresmarknaden, även om det är i mindre grad än författarna förväntat sig. Däremot var antalet annonser som karaktärerna visade intresse för väldigt högt, vilket kan bidra till ett högre antal annonser där karaktärerna inte fick svar. Däremot borde den procentuella satsen vara densamma.

Skiljer sig diskriminering mellan orter med högt respektive lågt flyktingmottagande?

I resultatet som visar skillnaderna mellan kommunernas flyktingmottagande påvisas knappt någon skillnad mellan när hänsyn tas till högt och lågt flyktingmottagande jämfört med när ingen sådan hänsyn tas. Författarna tror därför att människors uppfattning om nyanlända inte förändrats särskilt mycket på grund av ett högt eller lågt flyktingmottagande i den kommunen de bor i.

Hur kan vi integrera nyanlända i samhället och hur problematisk är segregationen?

Att fly till ett nytt land och skaffa bostad och arbete är inte lätt. Däremot är det viktigt att vi inte ser invandrare som en befolkningskategori permanent utan endast under den tid de kan behöva särskild behandling. Efter det har de samma behov och resurser som resten av befolkningen och bör behandlas därefter.

När man bor som inneboende kan en värdfamilj ha positiva effekter på integrationen där värdfamiljen kan komma med värdefulla råd och inkludera en i nya bekantskaper. Det kan tyvärr vara svårt för nyanlända att engagera sig och känna trygghet där de befinner sig för tillfället eftersom det är osäkert för många att de kommer stanna på den ort de först hamnat på. Viktigt är att skapa många mötesplatser för nyanlända både när det kommer till arbete och socialt. Genom att nyanlända lär sig kommunicera i tal och text på svenska och engelska blir förutsättningarna för arbete mycket bättre och genom att utveckla dagens mentorsprogram där nyanlända får komma i kontakt med svenskar och integreras i deras vardagliga liv så att det blir ett vanligare tillvägagångssätt.

Segregation behöver inte alltid vara negativt och roten till integrationsproblem. I bl.a. USA har det visat sig positivt att låta invandrare starta egna små samhällen som Little Italy och Chinatown vilket sätter prägel på den lokala ekonomin. Detta är dock ett fenomen som inte utvecklats i Sverige.

Frivillig etnisk segregation sker på grund av preferenser eller av effektivitetsskäl där individer flyttar utifrån deras preferenser kring ett grannskaps sammansättning. Problemet är när segregeringen är ofrivillig på grund av diskriminering eller individers bristande resurser. När människor med sämre ekonomi hamnar i sämre bostadsområden blir boendesegregation ett problem även för samhället i stort. En åtgärd kan vara utplacering där man styr nyanlända mot orter de troligtvis inte hade valt själva. Nackdelen är att människor får sämre ekonomiska möjligheter då förvärvsinkomsterna sjunker och sysslösheten ökar. Ett annat alternativ är att använda ekonomiska incitament för att få människor att flytta till områden som de annars inte hade haft råd med. Förslagen från författarna är att sänka inkomstkrav och ta bort nolltoleransen mot försörjningsstöd. Alternativt bör kommunerna använda sig av en social blandningspolitik där upplåtelseformer blandas för ett mer heterogent grannskap.

Hur kan vi förbättra bostadsförsörjningen för nyanlända?

För att lösa bostadsförsörjningen för nyanlända krävs både kortsiktiga och långsiktiga lösningar. Ett bra förslag är modulhus som dock debatterats var för dyra för sitt kortsiktiga syfte. Om det är som Boverket påpekar att modulhusen kan förflyttas och återanvändas vid behov så att avskrivningstiden blir längre, då tror författarna att detta är en bra idé. Problemet med tillfälliga boenden är att slitaget ofta är högre än för vanliga bostäder, vilket är något som måste tas med i beaktningarna. Ensamkommande barn bör fortsatt placeras i HVB- eller stödboenden för att få den hjälp och fostran som barn behöver.

Andra förslag som kommit upp i denna studie är att kommuner ”byter” familjer med varandra beroende på lediga lägenheters storlek, att kommuner som vill ha fler anvisade kan få det gentemot att kommuner som inte vill ha anvisade betalar sig fria. Problem

kan dock uppstå där den geografiska spridningen inte blir så stor som önskats. Andra förslag är att Migrationsverket behåller de tillfälliga anläggningsboendena och avvecklar sitt lägenhetsbestånd så att ett nettotillskott på hyresmarknaden uppstår till gagn för de som redan har fått uppehållstillstånd. Nackdelen med det förslaget är att anläggningsboendena ofta innebär sämre standard och att kommunerna så snabbt som möjligt vill ha permanenta lösningar för de nyanlända. I dagsläget finns det inte heller något konkret sätt att kunna garantera att det nettotillskott som uppstår verkligen blir till gagn för de som fått uppehållstillstånd.

Ett förslag från Migrationsverket är att asylsökande ska få ett boende som alternativ till EBO där en tydligare väg för boende under asyltiden erbjuds men inte alltid i den kommun som personen själv tänkt sig i första läget. På så sätt får samtliga ett boende som godkänts av kommunen med hänsyn till antalet i hushållet. På orter med många stora villor finns möjlighet för nyanlända att bo som inneboende. Genom att göra det skattefritt att hyra ut mindre delar av sitt hus ökar man incitamentet och fler skulle bygga t.ex. attefallshus till gagn för bl.a. nyanlända.

Andra åtgärder är att kommunerna ser över reglerna för kommunala bostadsbolag. Går det att använda andra förmedlingssätt än rak bostadskö som kan gynna nyanlända? En lösning kan vara sociala kontrakt där kommunen hyr av det kommunala bostadsbolaget som sedan hyr ut till nyanlända i andrahand.

Idag står vi med problemet att alla vill bo i centrum och helst i storstäderna. Det behövs göras ett grovarbete med att göra andra kommuner mer attraktiva ur bl.a. arbetsmarknadsperspektivet så det tillkommer en bättre spridning av nyanlända samtidigt som kommuner inte drabbas av utflyttningsproblem efter anvisning. Genom att t.ex. utveckla kollektivtrafiken hade fler kunnat bo ute på landsbygden och ändå kunna ta sig till centrum på ett smidigt sätt. Andra förslag är att använda det befintliga beståndet och bygga om lokaler till bostäder, men det kommer inte räcka då befolkningmängden ständigt ökar. Det måste byggas fler hyresrätter för låginkomsttagare där inkomstkraven sänks och nolltoleransen mot försörjningsstöd försvinner. Genom att avskaffa hyresregleringen kan man skapa incitament för en försvagad svart marknad och frigöra en del av det befintliga beståndet då flyttkedjan stimuleras. Fastighetsägare med mer än 100 lägenheter i beståndet kan även upplåta 15 % till sociala kontrakt eller så kan bostadsbolag som tilldelar lägenheter till rätt grupp av människor beroende på storlek och pris subventioneras och skapa incitament för fler privata bolag att bygga hyresrätter.

Av blocketundersökningen kan slutsatsen dras att hänvisning av nyanlända till hyresmarknaden inte fungerar, utan bostadsförsörjningen via ABO måste gå genom kommunens händer.

Det måste ske en förbättring i samarbetet mellan Migrationsverket och kommunerna i form av tydlighet och samordning. Kommunerna vill tidigare få information om hur många som blir anvisade till deras kommun, men det finns inget som tyder på att de själva inte kan ställa egna prognoser.

11 Referenser

Ahmed, A M. Hammarstedt, M. 2008. *Discrimination in the renting housing market: A field experiment on the Internet*. Journal of Urban Economics 64. Elsevier Inc.

Andersson, Bengt. 2016. *Släpp hyrorna loss – det är vår*.
<https://www.nationalekonomi.se/sites/default/files/NEFfiler/44-4-ra.pdf>
Hämtad 2018-04-26.

Arbetsförmedlingen. 2018a. *Så arbetar vi med nyanländas etablering*.
<https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Om-Arbetsformedlingen/Etablering-av-nyanlanda/Sa-arbetar-vi-med-nyanlandas-etablering.html>
Hämtad 2018-04-25.

Arbetsförmedlingen. 2018b. *Snabbspår – en snabbare väg in på arbetsmarknaden*.
<https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Om-Arbetsformedlingen/Etablering-av-nyanlanda/Snabbspar.html>
Hämtad 2018-04-25.

Arbetsförmedlingen. 2018c. *Etablering av nyanlända – vi ger stöd på vägen till jobb*.
<https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Om-Arbetsformedlingen/Etablering-av-nyanlanda.html>
Hämtad 2018-04-25.

Backman, Jarl. 2016. *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur AB

Björnsson, D. Kopsch, F. Zoega, G. 2017. *Discrimination in the Housing Market as an Impediment to European Labour Force Integration: The Case of Iceland*. Island: University of Iceland

Boverket. 2004. *Integration och segregation i boendet*.

Boverket. 2007. *Bostadspolitiken*.

Boverket. 2008. *Den kommunala allmännyttans historia*.

Boverket. 2011. *Sociala hyreskontrakt via kommunen*.

Boverket. 2014a. *Miljonprogrammet*.
<http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/miljonprogrammet/>
Hämtad 2018-01-19.

Boverket. 2014b. *Integration och diskriminering*.
<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/nationella-mall/demografi/integration-och-diskriminering/>
Hämtad 2018-01-23.

- Boverket. 2014c. *Planbesked*.
<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/detaljplaneprocessen/starta-planarbetet/planbesked/>
Hämtad 2018-04-10.
- Boverket. 2015. *Boendesituationen för nyanlända*.
- Boverket. 2016a. *Processen för översiktsplanering*.
<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/processen-for-oversiktsplanering/>
Hämtad 2018-01-24.
- Boverket. 2016b. *Guide för detaljplaneprocessen*.
<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/guider/hur-en-detaljplan-tas-fram/>
Hämtad 2018-01-24.
- Boverket. 2016c. *Upplåtelseformer och boendeformer i Sverige*.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsplanering/bostadsmarknaden/bostadsbestandet-i-sverige/upplattelseformer/>
Hämtad 2018-04-25.
- Boverket. 2017a. *Bostadsbyggandet kan nå en topp i år*.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsplanering/bostadsmarknaden/inikatorer-for-bostadsbyggande/>
Hämtad 2018-01-22.
- Boverket. 2017b. *Bygglov för byggnader*.
<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/lov--byggande/lov--anmalningsplikt/bygglov-for-byggnader/>
Hämtad 2018-01-24.
- Boverket. 2017c. *När du behöver bygglov*.
<http://www.boverket.se/sv/byggande/bygga-nytt-om-eller-till/bygglov/>
Hämtad 2018-01-24.
- Boverket. 2017d. *Stort underskott på bostäder för nyanlända*.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsplanering/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten-i-korthet/bostadsmarknaden-for-olika-grupper/nyanlanda/>
Hämtad 2018-01-29.
- Boverket. 2017e. *Flyktingsituationen 2016*.
<http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/flyktingsituationen/>
Hämtad 2018-02-07.

- Boverket. 2017f. *Riktlinjer för bostadsförsörjningen*.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsplanering/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten-i-korthet/kommunernas-verktyg/riktlinjer-for-bostadsforsorjning/>
Hämtad 2018-04-22.
- Boverket. 2017g. *Bostadsmarknaden i korthet*.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsplanering/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten-i-korthet/bostadsmarknaden-i-regioner-och-kommuner/riket/>
Hämtad 2018-04-25.
- Boverket. 2018. *Boendesituationen för nyanlända*.
<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2015/boendesituationen-for-nyanlanda/>
Hämtad 2018-03-26.
- Carlsson, M. Rooth, D.O. 2007. *Etnisk diskriminering på svensk arbetsmarknad – resultat från ett fältexperiment*. Ekonomisk debatt 2007:3.
- Central Bureau Of Statistics of Syria. 2017. *Population distribution*.
<http://www.cbssyr.sy/index-EN.htm>
Hämtad 2018-02-06.
- Dalen. 2015. *Intervju som metod*. Gleerups Utbildnings AB.
- Ds 2015:33 *Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända*.
- Göteborgs stad. 2018. *Så går planprocessen till*.
<https://stadsutveckling.goteborg.se/sv/planprocessen/>
Hämtad 2018-04-10.
- IVO. 2016. *Hem för vård eller boende (HVB)*.
<https://www.ivo.se/tillstand-och-register/sol-tillstand/hem-for-vard-eller-boende-hvb/>
Hämtad 2018-02-08.
- Kain, J. 1968. *Housing Segregation, Negro Employment, and Metropolitan Decentralization*. Quarterly Journal of Economics 82.
- Kihlberg, Johan; Tekn. lic. och utredare, Boverket. 2018. Intervju 20 mars.
- Länsstyrelsen. 2018. *Länsstyrelsernas uppdrag*.
<http://extra.lansstyrelsen.se/integration/Sv/lansstyrelsernas-uppdrag/Pages/lansstyrelsens-uppdrag.aspx>
Hämtad 2018-01-31.
- Malmö Stad. 2017. *Försörjningsstöd*. <http://malmo.se/Social---familjefragor/Nar-pengarna-inte-racker/Forsorjningsstod.html>
Hämtad 2018-01-19.

Migrationsverket. 2016a. *Vanliga begrepp när det gäller statliga ersättningar*.
<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Statlig-ersattning/Vanliga-begrepp.html>
Hämtad 2018-01-15.

Migrationsverket. 2016b. *Avgjorda asylärenden 2015*.

Migrationsverket. 2017a. *Fakta om migration*.
<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Migrationsverket---mitt-i-varlden-2016/Fakta-och-lankar.html>
Hämtad 2018-01-15.

Migrationsverket. 2017b. *Avgjorda asylärenden 2016*.

Migrationsverket. 2017c. *Olika myndigheters ansvar för personer med uppehållstillstånd*.
<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-personer-med-uppehallstillstand/Olika-myndigheters-ansvar.html>
Hämtad 2018-03-26.

Migrationsverket. 2018a. *Anvisningskommun*.
<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Mottagande-av-ensamkommande-barn/Anvisningskommun.html>
Hämtad 2018-01-16.

Migrationsverket. 2018b. *Historik*.
<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Historik.html>
Hämtad 2018-01-15.

Migrationsverket. 2018c. *Migrationsverkets uppdrag*.
<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Vart-uppdrag.html>
Hämtad 2018-01-18.

Migrationsverket. 2018d. *Avgjorda asylärenden 2017*.

Nationalencyklopedin. 2018a. *Kalla kriget*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kalla-kriget>
Hämtad 2018-01-17.

Nationalencyklopedin. 2018b. *Kalla krigets slut*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kalla-kriget/kalla-krigets-slut>
Hämtad 2018-01-16.

Nationalencyklopedin. 2018c. *Jugoslavien*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jugoslavien>
Hämtad 2018-01-16.

- Nationalencyklopedin. 2018d. *Kvantitativ metod*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kvantitativ-metod>
Hämtad 2018-04-24.
- Nordström Skans, Oskar och Åslund, Olof. 2010. *Etnisk segregation i storstäderna – bostadsområden, arbetsplatser, skolor och familjebildning 1985-2006*.
IFAU – Institutet För Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering.
- Nyberg, Lars. 2008. *Finanskrisen*. Sveriges riksbank.
<http://www.riksbank.se/Pagefolders/37129/081015.pdf>
Hämtad 2018-01-22.
- O’Sullivan, Arthur. 2012. *Urban economics*. McGraw Hill Higher Education. Ohio, Columbus.
- Regeringen. 2017. *PROP. 2017/18:1 Utgiftsområde 8*.
- Regeringen. 2014. *Boverket*.
<http://www.regeringen.se/myndigheter-med-flera/boverket/>
Hämtad 2018-02-07.
- Regeringen. 2015. *Så styrs Sverige*.
<http://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/>
Hämtad 2018-01-23.
- Riksbanken. 2011. *Från kris till norm*.
<http://www.riksbank.se/sv/Riksbanken/Historia/Pengarna-och-makten--Riksbankens-historia/Fran-kris-till-norm/>
Hämtad 2018-01-22.
- Riksdagen. 2016. *Lag 2016:38 om mottagande av vissa nyanlända*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-201638-om-mottagande-av-vissa-nyanlanda_sfs-2016-38
Hämtad 2018-01-15.
- SABO. 2018. *Bosättningslagen i praktiken*.
- Schelling, Thomas C. 1969. *Models of Segregation*. The Rand Corporation. Santa Monica, California.
- SOU 2017:12. Utredningen om migrationsmottagandet 2015. *Att ta emot människor på flykt, Sverige hösten 2015*.
- SCB. 2008. *Invandrades flyttmönster*. Demografiska rapporter 2008:4.
Örebro: SCB-tryck.
- SCB. 2004. *Efterkrigstidens invandring och utvandring*.
https://www.scb.se/statistik/_publikationer/be0701_1950i02_br_be51st0405.pdf
Hämtad 2018-01-16.

SCB. 2017b. *Efternamn, topp 100.*

<http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/amnesovergripande-statistik/namnstatistik/pong/tabell-och-diagram/samtliga-folkbokforda--efternamn-topplistor/efternamn-topp-100/>

Hämtad 2018-02-06.

SCB. 2017a. *Nu är vi 10 miljoner invånare i Sverige.*

<https://www.scb.se/om-scb/nyheter-och-pessmeddelanden/nu-ar-vi-10-miljoner-invanare-i-sverige/>

Hämtad 2018-01-24.

SCB. 2017c. *Tilltalsnamn, kvinnor, topp 100.*

<http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/amnesovergripande-statistik/namnstatistik/pong/tabell-och-diagram/samtliga-folkbokforda--fornamn-och-tilltalsnamn-topplistor/tilltalsnamn-kvinnor-topp-100/>

Hämtad 2018-02-06.

SCB. 2017d. *Tilltalsnamn, män, topp 100.*

<http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/amnesovergripande-statistik/namnstatistik/pong/tabell-och-diagram/samtliga-folkbokforda--fornamn-och-tilltalsnamn-topplistor/tilltalsnamn-man-topp-100/>

Hämtad 2018-02-06.

SCB. 2018. *Nu väntas befolkningen öka snabbt.*

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/framtidens-befolkning/>

Hämtad 2018-01-24.

Säkerhetspolitik. 2016a. *Fördjupning Syrien.*

<http://www.sakerhetspolitik.se/Konflikter/Syrien/Fordjupning-Syrien/>

Hämtad 2018-01-15.

Säkerhetspolitik. 2016b. *Historia: Svensk säkerhet.*

<http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Svensk-sakerhet/Historik/>

Hämtad 2018-01-17.

Tidningens Telegrambyrå. 2015. *Byggbransch kritisk mot modulbyggande.*

Göteborgsposten.

<http://www.gp.se/nyheter/sverige/byggbransch-kritisk-mot-modulboende-1.74618>

Hämtad 2018-04-16.

Tiebout, Charles M. 1956. *A Pure Theory of Local Expenditures.* The Journal of Political Economy, The University of Chicago Press.

UNHCR. 2018. *Flykting eller migrant enligt UNHCR.*

<https://sverigeforunhcr.se/blogg/flykting-eller-migrant-enligt-unhcr>

Hämtad 2018-02-07.

Zenou, Y. Åslund, O. Östh, J. 2006. *How important is access to jobs? Old question – improved answer*. Uppsala: IFAU Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.

Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning genom anvisning till en kommun.

2 § Lagen gäller en nyanländ som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om det har beviljats enligt

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),
2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller
3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

3 § Lagen gäller även en nyanländ som har

1. beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring på grund av anknytning till en person som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av någon av bestämmelserna i 2 §, och
2. ansökt om uppehållstillstånd inom sex år från det att den person som den nyanlände har anknytning till först togs emot i en kommun.

Första stycket gäller inte om den person som den nyanlände har anknytning till var svensk medborgare vid tidpunkten för den nyanländes ansökan om uppehållstillstånd.

4 § Lagen gäller dock inte barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige var skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn), om inte barnet har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716).

Anvisning till en kommun

5 § En kommun är skyldig att efter anvisning ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen.

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer får i enskilda fall besluta om anvisning enligt 5 §.

7 § Anvisningar till kommuner ska i första hand omfatta nyanlända som är registrerade och vistas vid Migrationsverkets anläggningsboenden och nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716).

Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen.

Bemyndigande

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om

- fastställande av antalet nyanlända som ska anvisas under ett visst år,
- den närmare prioriteringen av vilka nyanlända som ska omfattas av anvisningar under året,
- förfarandet för fördelningen av anvisningar mellan kommuner,
- vilka kriterier, utöver de som anges i 7 § andra stycket, som får beaktas vid fördelningen av anvisningar, och
- inom vilken tidsfrist mottagande i kommunen ska ske.

Överklagandeförbud

9 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Enkätundersökning

1. På vilket/vilka sätt erbjuder ni bostadsförsörjning för nyanlända?

- Inte alls
- Hyresrätter från kommunalt bostadsbolag
- Nyproduktion
- Köp av bostadsrätter
- Ombyggnation av lokaler till bostäder
- Modulboende
- Vandrarhem/hotell
- Samarbete med privatpersoner som erbjuder plats för inneboende
- Övrigt

2. Om övrigt, hur har ni gjort då?

3. Vad har bostadsförsörjningen för nyanlända för prioritet i ert sammanlagda arbete?

Mycket låg 1 2 3 4 5 Mycket hög

4. Hur nöjda är ni med er insats av bostadsförsörjning för nyanlända?

Mycket låg 1 2 3 4 5 Mycket hög

5. Hur har ni upplevt svårighetsgraden för detta?

Väldigt lätt 1 2 3 4 5 Väldigt svårt

6. Hur bra har de nyanlända integrerats i samhället?

Mycket dåligt 1 2 3 4 5 Mycket bra

7. Hur pass socialt inkluderande/exkluderande upplever ni er kommun för nyanlända? Socialt inkluderande innebär de personer som lever ett normalt liv i en vanlig lägenhet permanent och har en god introduktion till svenskt vardagsliv. Socialt exkluderande innebär att bo otryggt i otillåtna andrahandskontrakt i områden som har hög koncentration av utlandsfödda.

Socialt exkluderande 1 2 3 4 5 Socialt inkluderande

8. Hur pass ekonomiskt inkluderande/exkluderande upplever ni er kommun för nyanlända? Ekonomisk inkludering innebär självförsörjning medan ekonomisk exkludering innebär beroende av försörjningsstöd.

Ekonomiskt exkluderande 1 2 3 4 5 Ekonomiskt inkluderande

9. Hur många nyanlända (%) behöver hjälp att få bostad vid ankomst till er kommun?

10. Hur stor andel (%) av dessa nyanlända lyckas ni erbjuda en bostad? *

11. Hur ser ni på bostadsförsörjningen för nyanlända idag?

12. Hur mycket jobbar ni aktivt med det idag jämfört med krisen 2015?

13. Finns det några andra utmaningar än just bristen på bostäder?

14. Hur ser ni på framtiden och bostadsförsörjningen för nyanlända?

15. Har ni några konkreta förslag på åtgärder?

16. Har ni något övrigt ni vill tillägga?

Enkätundersökning

Övriga alternativ för bostadsförsörjning

TYP	ANTAL
Hyresrätter – privata hyresbolag/fastighetsägare	36
Lokaler – privata hyresbolag/fastighetsägare	1
Hus/villor – privata hyresbolag/fastighetsägare	4
Korridorboenden/genomgångsboenden/slussboenden	6
Kommunägda fastigheter	5
Stödboende i privat fastighet	1
Villavagnar	3
Attefallshus	1
Sovsal i kommunal lokal	1
Hyr lägenhet/småhus/hus/villa av privatpersoner	6
Nyanlända hyr i andrahand av privatpersoner i syfte att överta förstahandskontrakt	1
Kommunen har köpt lägenhet/småhus/villa	2
Tillfälliga lägenheter tills annat boende	2
Omvandling av HVB-hem till bostäder	1
Samverkan med camping som har stugor	2
Rivningskontrakt som kommunen äger	1
Del i äldreboende	1
Andra bostadsbolag	2
Små lägenheter	1
Tvåplanshus med två större lägenheter för familjer	1
Bosättning på landsbygden	1
Kommunen hyr ett nedlagt hotell	1
Andrahandskontrakt där kommunen hyr i första hand	4

Utmaningar utöver bostadsbrist

Brist på SFI-platser, fler praktik- och arbetsplatser, utbildning

Naturliga mötesplatser

Integration/segregation

Plan- och bygglovsprocessen gynnar inte nyanlända

Kollektivtrafik till utkanten av kommunerna

Myndigheternas beslut/politisk vilja

Tradition av patriarkala strukturer

Heder, kulturkrock, värderingsfrågor, trygghet

Egen försörjning med etableringstidens slut

Information och kommunikation kring vad som förväntas av en hyresgäst

Ingen flyttkedja

Temporära bostäder, oseriösa hyresvärdar

Alla vill bo centralt

Dålig standard, trångboddhet, dyrt med nyproduktion, höga hyresnivåer

Helhetssyn

Utflyttning

Samhällsfunktioner – vård, tandvård m.m.

Lättillgänglighet för personer med särskilda behov

Intervjufrågor med Johan Kihlberg

Historik återblick

- Vad kan du säga om den historiska bostadsförsörjningen under andra hälften av 1900-talet med start efter andra världskriget och även balkankriget på 90-talet. Den information vi fått fram är att de inhystes i miljonprogramområden som stod tomma. Vad har du för tankar kring det?

Hur fungerar det idag?

- Vilka utmaningar såg Boverkets vid flyktingkrisen 2015?
- Vad tycker du om kommuners sätt att tillhandahålla bostäder på?
- Är det rätt sätt att Migrationsverket delegerar ut ansvar på kommuner och länsstyrelser?

Förbättringsåtgärder

- Tycker Boverket att vi har en effektiv byggprocess? T.ex. anser många att överklagandeprocessen är för lång.

Om nej:

- Hur kan den effektiviseras? Skulle det vara okej att göra avsteg från det hårda regelverket när så krävs vid till exempel kriser och krig?
- Vad tycker du om de förslag vi fått från kommunernas tjänstemän i vår enkätundersökning?
 - Nybyggnation
 - Utveckla det befintliga beståndet bättre
 - Utöka kollektivtrafiknätet
 - Bättre tydlighet från Migrationsverket gällande antalet anvisade och samordning
 - Ett förslag för mer rörlighet på bostadsmarknaden är att Migrationsverket behåller ABT (tillfälliga anläggningsboenden) och avvecklar lägenheter så ett nettotillskott på hyresmarknaden uppstår till gagn för de som redan har fått uppehållstillstånd. Snabbt hade då relativt billiga hyresrätter blivit tillgängliga.
 - Man bör också jobba för att göra vissa kommuner mer attraktiva så det uppstår en bättre spridning av nyanlända och en jämnare belastning. Man saknar en flexibilitet där man kan byta "familjer" med andra kommuner beroende på storleken på lediga bostäder. Kanske kan de kommuner som vill ha fler anvisade få det och de som inte vill kan betala sig fria till de som tar emot.
 - Fastighetsägare med mer än 100 lägenheter i beståndet ska upplåta 15 % till sociala kontrakt.
 - I Norge är det skattefritt att hyra ut mindre delar av sitt hus där många bygger så kallade hyblar (liknande studentrum) och hyr ut. I en kommun men många stora villor hade det kunnat vara ett alternativ.
- Många kommuner trycker på utmaningen med bostadsbrist vilket inte är ett problem enbart för nyanlända. Kommunerna menar på att det finns för lite hyresrätter samtidigt som det är för dyrt med nyproduktion för att de nyanlända ska klara av att bo där. Hur ser du på det?
- Blocketundersökning:
 - Människor med syriska namn diskrimineras i hög utsträckning på den svenska bostadsmarknaden. Vi anser att det inte är en lösning att Sveriges kommuner hänvisar nyanlända till att ordna eget boende eftersom det finns en statistisk bevisning att de kommer ha svårt att lyckas med det.

Mailutskick

1.

Hej,
Mitt namn är X och jag är intresserad av att hyra objektet som ni lagt ut som annons.
Med vänliga hälsningar,
X

2.

Hej,
Jag heter X och såg er annons och är intresserad av att hyra objektet.
Med vänliga hälsningar,
X

3.

Hej,
Mitt namn är X, jag såg er annons och vill anmäla mitt intresse för objektet som ni hyr ut.
Med vänliga hälsningar,
X

4.

Hej,
Jag heter X och jag skulle vilja skriva upp mig som intresserad av att hyra ert annonserade objekt.
Med vänliga hälsningar,
X